

ઈરાનની અમેરિકાને નિર્ણાયક યુદ્ધની ધમકી

તહેરાને વોશિંગ્ટન સમક્ષ સાત શરત મૂકી

તહેરાન: ઇરાને હાલમાં અમેરિકા સાથે ચાલી રહેલી લડાઇનો અંત આણવા સાત શરત મૂકી હતી, પરંતુ જો અમેરિકાના પ્રમુખ ડોનલ્ડ ટ્રમ્પ તેને નહિ સ્વીકારે તો ‘નિર્ણાયક યુદ્ધ’ માટે તૈયાર રહેવાની ચેતવણી આપી હતી. ઇરાનની નેશનલ સિક્યોરિટી કાઉન્સિલના સચિવ મોહસીન રેઝાઇને એમ કહેતા ટાંકવામાં આવ્યા હતા કે અમે મધ્યસ્થી કતારની સાથે સતત સંપર્કમાં છીએ. કતારે યુદ્ધનો અંત આણવા માટેની અમારી શરત વોશિંગ્ટનને જણાવી છે અને અમે (જુઓ પાનું ૨) ►►

‘સર’માં ગોટાળા: અડવાણી, જયશંકર, સિસોદિયાને નોટિસ આ ઉપરાંત ચૂંટણી કમિશનર અને લશ્કરના ભૂતપૂર્વ વડાને પણ નોટિસ

નવી દિલ્હી: દેશની રાજધાનીમાં મતદારયાદી સુધારણાના પ્રક્રિયાના સંબંધમાં ભૂતપૂર્વ નાયબ વડા પ્રધાન લાલકૃષ્ણ અડવાણી, દિલ્હીના ભૂતપૂર્વ નાયબ મુખ્ય પ્રધાન મનીષ સિસોદિયા સહિત ૩૩.૧૩ લાખ મતદારને તેઓએ સ્પેશ્યલ ઇન્ટેન્સિવ રિવિઝન (એસઆઇઆર - ‘સર’)માં આપેલી વિગતમાંના નામના સ્પેલિંગ સહિતના તફાવતના સંદર્ભે નોટિસ અપાઇ હતી. કેન્દ્રના પ્રધાન એસ. જયશંકર અને તેમના પત્ની કચોકો એસ. જયશંકર સહિતના અનેક મહાનુભાવને ચૂંટણી પંચે નોટિસ પાઠવી હતી. સ્પેશ્યલ ઇન્ટેન્સિવ રિવિઝન (એસઆઇઆર) હેઠળ સીબીઆઇના ડિરેક્ટર પ્રવીણ સુદ અને તેમના પરિવારના સભ્યો, લશ્કરના ભૂતપૂર્વ વડા ઉપેન્દ્ર દિવેદી અને તેમના પત્ની, માક્સવાદી પક્ષના સાંસદ જોન ટ્રિટાસના પત્ની અને પુત્રને પણ નોટિસ અપાઇ હતી.

ચૂંટણી પંચ વેરિકેકેશન કર્યા બાદ આ ૩૩.૧૩ લાખ મતદારના નામ મતદારયાદીમાં સમાવશે. દિલ્હીનાં મુખ્ય પ્રધાન રેખા ગુપ્તા, આમ આદમી પાર્ટીના વડા અરવિંદ જેજરીવાલને પણ ચૂંટણી પંચે નોટિસ પાઠવી હતી. દિલ્હીમાં ઘેર ઘેર જઇને મતદારયાદીના વેરિકેકેશનની પ્રક્રિયા ૩૦ જૂનથી ૧૭ ઓગસ્ટ સુધી ચોજાઇ (એજન્સી)■

રશિયા પર યુકેનનો સૌથી મોટો હુમલો

ચૂંટણીના અંતિમ દિવસે અટક: રશિયાએ ૧,૬૦૦થી વધુ ડ્રૉન તોડી પાડ્યા: બેનાં મોત

મોસ્કો: યુકેને શનિવારે રાત્રે રશિયા પર ૧,૬૦૦થી વધુ ડ્રૉનથી હુમલો કર્યો હતો જેમાં મોસ્કો પર છોડવામાં આવેલા સેંકડો ડ્રૉનનો પણ સમાવેશ થાય છે, એમ અધિકારીઓએ કહ્યું હતું. રશિયાએ શનિવારથી અત્યાર સુધીમાં ૧,૬૦૦થી વધુ ડ્રૉનને તોડી પાડ્યા છે. જેમાંથી ૪૫૦ રાજધાની મોસ્કો તરફ જઇ રહ્યા હતા.

રશિયાની સંસદીય ચૂંટણીના ત્રીજા અને અંતિમ દિવસે આ હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. રશિયાના મેયરે આને મોસ્કો પર કરવામાં આવેલો અત્યાર સુધીનો સૌથી મોટો હુમલો લેખાવ્યો હતો. આ હુમલામાં મોસ્કોની ઓઈલ રિફાઈનરી સહિત અનેક ઈમારતોને નુકસાન થયું હોવાનું તેમણે કહ્યું હતું.

મોસ્કો પરના આ હુમલામાં બે જણનાં મોત થયાં હોવા ઉપરાંત ૨૦ કરતાં પણ વધુ લોકો ઘાયલ થયા હોવાનું સ્થાનિક ગવર્નર એન્ડ્રેઈ વોરોબાયોવે કહ્યું હતું. મૃતકોમાં ૭૪ વર્ષના પુરુષ અને ૪૪ વર્ષની મહિલાનો સમાવેશ થતો હોવાનું તેમણે કહ્યું હતું. સોશ્યલ મીડિયા પરની પોસ્ટમાં યુકેનના પ્રમુખ વોલોદિમિર ઝેલેન્સ્કિએ જણાવ્યું હતું કે ઓઈલ રિફાઈનરી અને અન્ય લોજિસ્ટિક સુવિધાઓ પર કરવામાં આવેલા આ હુમલામાં યુકેને વિવિધ પ્રકારના મિસાઈલ અને ડ્રૉનનો ઉપયોગ કર્યો હતો જેમાં સ્થાનિક બનાવટના ફેલેમિંગો અને પેલિકન મિસાઈલનો પણ સમાવેશ થતો હતો.

હુમલો: યુકેને રવિવારે રશિયાના મોસ્કો પર મોટાપાયે કરેલા હુમલા બાદ તેલની રિફાઈનરીમાંથી નીકળી રહેલી આગની જવાબાઓ અને ધુમાડાના ગોટગોટા. (એજન્સી)

ટાટા સન્સના ચેરમેન ચંદ્રશેખરનની નિમણૂકને ટાટા ટ્રસ્ટ્સે પડકારી

નવી દિલ્હી: ટાટા ટ્રસ્ટ્સે એન. ચંદ્રશેખરનની ટાટા સન્સના અધ્યક્ષપદે ફરી નિમણૂક કરવાના ૧૭ સપ્ટેમ્બરના બોર્ડના નિર્ણયને પડકાર્યો હતો.

ટાટા ટ્રસ્ટ્સે દલીલ કરી હતી કે કં પનીના ‘આર્ટિ કલ્ડસ ઓફ અસોસિયેશન’માં તેના ટ્રસ્ટ દ્વારા નિયુક્ત ડિરેક્ટર્સની બહુમતી જરૂરી હોવાની જોગવાઈ છે અને આવી પરિસ્થિતિમાં ચેરમેનના મતની ઉપરવટ જઇ ન શકાય. બે ડિરેક્ટરમાંના એકે તરફેણમાં મત આપ્યો હોય, તો તેને બહુમતી ન ગણાય.

ટાટા સન્સના ડિરેક્ટર્સના બોર્ડે એન. ચંદ્રશેખરનની એક્ઝિક્યુટિવ ચેરમેન તરીકે ફરીથી નિમણૂકને બહાલી આપી હતી, પરંતુ આ ગ્રૂપના સૌથી મોટા શેરધારકે તેને ગેરકાયદે ગણાવી હતી.

ટાટા ટ્રસ્ટ્સ ટાટા સન્સમાં અંદાજે બે-તૃતીયાંશ હિસ્સો ધરાવે છે અને તેના ચેરમેન નોએલ ટાટાએ એન. ચંદ્રશેખરનની ટાટા સન્સના ચેરમેન તરીકેની મુદત વધુ પાંચ વર્ષ લંબાવવાનો

વિરોધ કર્યો હતો. આમ છતાં, ટાટા સન્સના બોર્ડ પરના ટાટા ટ્રસ્ટ્સના અન્ય નોંમિની વેણુ શ્રીનિવાસને ચંદ્રશેખરનની ફરી નિમણૂકને ટેકો આપ્યો હતો.

ટાટા ટ્રસ્ટ્સે એક નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે બોર્ડ મિટિંગમાં કોઇ મડાગોંઠ નહોતી સર્જાઈ અને ટ્રસ્ટ્સના બે નોંમિનેટેડ ડિરેક્ટરમાંના એકે વિરુદ્ધમાં મતદાન કર્યું હોય, તો ઠરાવ પસાર કરી ન શકાય.

ટ્રસ્ટ્સે જણાવ્યું હતું કે ટાટા સન્સના બોર્ડમાં ટાટા ટ્રસ્ટ્સના બે નોંમિની છે અને આ બેમાંથી એકે તરફેણમાં મત આપ્યો હોય, તો તેને બહુમતી ન કહેવાય.

બહુમતી માટે બન્નેના મત જરૂરી ગણાય. ગઈ ૧૭ સપ્ટેમ્બરે મળેલી બેઠકમાં એક ડિરેક્ટરે વિરુદ્ધમાં મતદાન કર્યું હતું અને તેથી ટાટા ટ્રસ્ટ્સનો બહુમતીથી ટેકો મળ્યો હોવાનું કહી ન શકાય.

ટાટા સન્સના બોર્ડે ચંદ્રશેખરનને વધુ પાંચ વર્ષ માટે એક્ઝિક્યુટિવ ચેરમેનપદે

સઉદીની રાજધાની પર હુતીએ બેલિસ્ટિક મિસાઈલ છોડ્યું

કાઠરો: સઉદી અરેબિયાએ પોતાની રાજધાની પર યમનના હુતી બળવાખોરો દ્વારા બેલિસ્ટિક મિસાઈલ છોડાવું હોવાનું કબૂલ કર્યું હતું.

તહેરાનનું પીઠબળ ધરાવતા હુતી બળવાખોરોએ ઇરાનના યુદ્ધમાં નવો મોરચો ખોલ્યો છે.

સઉદીના નેતૃત્વ હેઠળના લશ્કરી દળે આ મિસાઈલને આકાશમાં જ તોડી પડાવું હોવાનો દાવો કર્યો હતો, પરંતુ રિયાધના અમુક રહેવાસીએ બહુ જ મોટો ધડાકો સાંભળ્યો હતો.

બાદમાં, અમુક લોકોએ રિયાધના વિમાનમથકની નજીક ધુમાડાના ગોટા જોયા હતા. આ હુમલામાં કોઇ જાનમાલને

નુકસાન થયું હતું કે નહિ તે અંગે તાત્કાલિક કોઇ જાહેરાત નહોતી કરાઇ.

સઉદી અરેબિયાના સત્તાવાળાઓના એક નિવેદનમાં જણાવ્યું હતું કે બળવાખોરોએ સઉદીની પાઇપલાઇન જ્યાં પૂરી થાય છે, તે રાતા સમુદ્રમાં આવેલા બંદર પરના શહેર યાનબુ ખાતે અને તૈફ, બાધશ અને ફરાસાનમાં હુમલા કર્યા હતા, પરંતુ અમે તે નિષ્ફળ બનાવ્યા હતા.

હુતી બળવાખોરોએ અગાઉ કોઇ પુરાવા આપ્યા વિના દાવો કર્યો હતો કે અમે રિયાધની સંવેદનશીલ જગ્યાઓ પર અને સઉદીની તેલની મોટી કંપની અરામ્કોના

(જુઓ પાનું ૨) ►►

કોંગ્રેસ જોકરોનો પક્ષ: રાહુલના કાર્યક્રમમાં મોદીની મિમિક્રિથી ભડકેલા ભાજપે કહ્યું

નવી દિલ્હી : કોંગ્રેસના નેતા રાહુલ ગાંધી અને કોમેડિયન પુલકિત મણીએ ઈંદોરમાં કરેલી ભારતના વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીની મિમિક્રિની ભાજપના નેતાઓએ આકરી ટીકા કરી છે. સસંદીય બાબતોના પ્રધાન કિરેન રિજિજુએ એક્સ પર લખ્યું હતું કે કોંગ્રેસ પક્ષ વિદુષકો અને જોકરોનો પક્ષ બની ગયો છે. તે કાયમ માટે બહાર થઈ ગઈ છે.

ભાજપના પ્રવક્તા સી. આર. કેસવને કહ્યું હતું કે આ

ઠેકડી સસ્તા અજ્લીલ દ્રોલે કરેલા જંગલી યાળા હતા અને કોઈ સજ્જન અને સાચી વિચારસણીવાળો માનવી આમાં મનોરંજન જોઈ ન શકે. રાહુલ ગાંધીએ અનુમોદન કરેલી જંગલી સંસ્કૃતિ સમજાવે છે કે તેઓ યુવાનો સાથે કેમ જોડાઈ શકતા નથી. તેમના કોંગ્રેસના સાથીદાર શશી થરૂરે આ જ વાત કહી છે. તેમણે વધુમાં કહ્યું હતું કે આવા જોકર અને ખરાબ સર્કિસ શોને ટેકો આપનારા રાહુલ

(જુઓ પાનું ૨) ►►

સુરતમાં બાથરૂમમાં ગીઝરને કારણે સગીરાનું મોત, પરિવારને કલાક પછી ખબર પડી

(અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી) અમદાવાદ: સુરતમાં એક પરિવાર માટે ગણેશોત્સવ દરમિયાન કટુપ્રાંતિકા સર્જાઈ હતી. વેન્ટિલેશન વગરના બાથરૂમમાં ગણપતિની આરતી પહેલા ન્હાવા ગયેલી સુરતની ૧૫ વર્ષની સગીરાનું ગીઝરના ઝેરી ગેસમાં ગૂંચળાઈ જવાથી મોત નિપજ્યાનો મામલો પ્રકાશમાં આવ્યો હતો. અગાઉ શહેરમાં એક પરિવારના ત્રણ જણ મોતને ભેટ્યા હતા. સાત મહિનામાં આ બીજો બનાવ છે.

સૂત્રો દ્વારા ઘટનાની મળતી વિગતો અનુસાર કતારગામ ગુરુદ્વારા વિસ્તારમાં રહેતા સોસાયટીમાં રહેતા અને જીજ્ઞેષાભાઈ વરીયાની પુત્રી પ્રિયમ ધોરણ-૧૧ કોમર્સમાં અભ્યાસ કરતી હતી. પરિવારની સોસાયટીમાં ગણેશોત્સવ ઉજવાતો હોય, આરતીમાં ભાગ લેવા માટે સવારે પ્રિયમ સોસાયટીમાં બાથરૂમમાં નહાવા ગઈ હતી. દીકરીને નહાવામાં એક કલાક કરતા વધારે સમય થયો હોવાથી પરિવારે દરવાજો ખખડાવ્યો હતો, પરંતુ અંદરથી

કોઈ જવાબ મળ્યો ન હતો. આખરે દરવાજો તોડીને જોતાં પ્રિયમ બેભાન હાલતમાં જમીન પર પડી હતી. તેને તાત્કાલિક ખાનગી હોસ્પિટલ લઈ જવાઈ હતી, જ્યાં તબીબોએ તેને મૃત જાહેર કરી હતી. પ્રાથમિક તપાસ મુજબ, ગરમ પાણી માટે ગીઝર શરૂ કર્યા બાદ ઝેરી ગેસ ગળતરથી તેનું મોત થયાનું તબીબોએ જણાવ્યું હતું.

અગાઉ સૈયદ મંઝિલના ત્રીજા માળે રહેતા ૪૧ વર્ષીય ફૈઝ અહેમદ સૈયદ, તેમની ૩૩ વર્ષીય પત્ની મુબીનાબાનુ અને ૧૨ વર્ષીય પુત્રના મોત પણ આ જ રીતે ગીઝરના કારણે ગેસ ફેલાઈ જવાથી થયા હોવાનું અહેવાલોમાં બહાર આવ્યું હતું. વર્ષ ૨૦૨૫માં પણ સુરત શહેરમાં આવો જ બનાવ બન્યો હતો. ફોરેન્સિક નિષ્ણાતોના જણાવ્યા અનુસાર, બંધ જગ્યામાં કાર્બન મોનોક્સાઈડ વાયુ સીધો ફેફસાં અને લોહીમાં ભળી જતો હોવાથી ગૂંચળામણથી મોત નીપજે છે. ■

અમદાવાદમાં ઓકટોબરમાં યોજાશે ઈન્ટરનેશનલ બુક ફેસ્ટિવલ, રિપરફ્રન્ટ પર શબ્દો, સંસ્કૃતિ અને સાહિત્યનો ત્રિવેણીસંગમ

(અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી) અમદાવાદ: અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા આગામી ૨૪ ઓક્ટોબરથી ૧ નવેમ્બર, ૨૦૨૬ દરમિયાન સાબરમતી રિવરફ્રન્ટ ઇવેન્ટ સેન્ટર ખાતે યોજાનાર અમદાવાદ ઇન્ટરનેશનલ બુક ફેસ્ટિવલ ૨૦૨૬ના આયોજન માટે દાણાપીઠ ખાતે અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કમિશનર બંછાનિધિ પાનીની અધ્યક્ષતામાં એક મહત્વપૂર્ણ સંકલન બેઠક યોજાઈ હતી. આ બેઠકમાં ગુજરાત યુનિવર્સિટીના ઇન્ચાર્જ વાઇસ ચાન્સેલર જગદીશ જોશી તેમજ વિવિધ યુનિવર્સિટીનાઓ, કોલેજો, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓના પ્રતિનિધિઓ, પ્રિન્સિપાલશ્રીઓ, શિક્ષણવિદો તથા સંબંધિત અધિકારીઓ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

આ બેઠક દરમિયાન અમદાવાદ ઇન્ટરનેશનલ બુક ફેસ્ટિવલ-૨૦૨૬માં વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો અને યુવાનોની વધુમાં વધુ ભાગીદારી થાય તે માટે

વિવિધ સૂચનો અને આયોજન અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી હતી. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કમિશનર બંછાનિધિ પાનીએ યુનિવર્સિટી અને કોલેજ પ્રતિનિધિઓને વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તક મેળા સાથે જોડવા માટે વિશેષ પ્રયાસો કરવા અપીલ કરી હતી. આ બેઠક દરમિયાન અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા શહેરમાં ચલાવવામાં આવતા વિવિધ જનહિતલક્ષી અભિયાનો, સ્વચ્છતા, પર્્યાવરણ સંરક્ષણ, વૃક્ષારોપણ, આરોગ્ય જાગૃતિ તથા નાગરિક સેવાઓ સંબંધિત પહેલોની માહિતી પણ રજૂ કરવામાં આવી હતી.

આ અભિયાનો અંગે યુવાનો અને નાગરિકોમાં વધુ જાગૃતિ ફેલાવ્ય તેમજ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ દ્વારા તેમાં સક્રિય સહભાગીતા નોંધાવ્ય તે અંગે વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી હતી. આ પ્રસંગે ઉપસ્થિત પ્રતિનિધિઓએ અમદાવાદ ઇન્ટરનેશનલ બુક ફેસ્ટિવલ-૨૦૨૬ને વધુ વ્યાપક

અને સફળ બનાવવા માટે પોતાના સૂચનો રજૂ કર્યા હતા. અમદાવાદ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન દ્વારા તમામ સંસ્થાઓના સહયોગથી આ વર્ષે પણ પુસ્તકપ્રેમીઓ, વિદ્યાર્થીઓ અને નાગરિકો માટે વધુ સમૃદ્ધ અને ચાદગાર પુસ્તક મહોત્સવનું આયોજન કરવામાં આવશે તેવી આશા વ્યક્ત કરવામાં આવી હતી. ખાસ કરીને બુક ફેસ્ટિવલની સાથે યોજાના અન્ય કેટલાક કાર્યક્રમોને લઈને પણ ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.

આ પહેલા રીવરફ્રન્ટ ખાતે બુક ફેસ્ટિવલની સાથે ગુજરાતી ગીતનો જલસો રૂપી કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં સ્થાનિક કલાકારોને પણ પોતાની કલા પીરસવાનો ચાન્સ મળ્યો હતો. આ વખતે પણ રીવરફ્રન્ટ ખાતે સમગ્ર બુક ફેસ્ટિવલ યોજાશે. આ વખતે ખાસ પાર્કિંગથી લઈને પીવાના પાણી સુધીની તમામ પ્રાથમિક સુવિધાઓનું ધ્યાન રાખવામાં આવશે. ■

એકરટ્તા અફેર

ભરત ભારદ્વાજ

feedback@bombaysamachar.com

ભારતમાં નક્લી દારૂનો વેપાર બંધ કરવો શક્ય જ નથી

સુપ્રીમ કોર્ટે ત્રણ દિવસ પહેલાં મહારાષ્ટ્ર પોઈઝન્સ ટ્રસ્ટ, ૧૯૭૨માં કરાયેલા સુધારાને રદ કરતો ચુકાદો આપ્યો. આ ચુકાદા દરમિયાન સુપ્રીમ કોર્ટે કરેલી ટીપ્પણીના પગલે ગુજરાતની દારૂબંધી ફરી ચર્ચામાં છે. સુપ્રીમ કોર્ટના જસ્ટિસ જે.બી. પારડીવાલાની બેન્ચે એવી ટીપ્પણી કરી છે કે, ગુજરાતમાં દાયકાઓથી દારૂબંધી અમલી હોવા છતાં ઝેરી દારૂથી થતાં મૃત્યુ અટક્યાં નથી એ જોતાં પરાણે લદાયેલી દારૂબંધી સમસ્યાનો ઉકેલ નથી કે પરાણે લદાયેલી દારૂબંધીથી લોકોને મરતાં પણ રોકી શકાતાં નથી.

સુપ્રીમ કોર્ટે તાજેતરમાં ભાવનગરમાં થયેલા લફ્ફાકાંડનો ઉદ્લેખ પણ કર્યો ને કહ્યું કે, ભાવનગર અને મધ્ય પ્રદેશના સાગરના તાજેતરમાં બનેલા લફ્ફાકાંથી એ જ સાબિત થાય છે કે, દારૂ પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ મૂકવાથી દારૂનો વેપાર ખાનગીમાં ચાલે છે પણ સદૃતર બંધ થતો નથી. ખાનગીમાં ચાલતા વેપારના કારણે ઝેરી દારૂનું ચલણ વધે છે ને લોકો મરે છે. સુપ્રીમ કોર્ટના કહેવાનો મતલબ એ છે કે, દારૂબંધી ના હોય તેના કારણે મરતાં લોકોથી વધારે મોત દારૂબંધી લદતાં ખાનગીમાં બનતા ઝેરી દારૂ પીવાથી થાય છે તો પછી દારૂબંધીનો શો અર્થ ?

સુપ્રીમ કોર્ટની વાત સાવ સાચી છે ને સુપ્રીમ કોર્ટે તો ઝેરી દારૂ બનતો રોકવા માટે શું કરવું તેના પગલાં પણ સૂચવ્યાં છે. તેની વાત કરતાં પહેલાં આ ચુકાદો આવ્યો એ કેસની વાત કરી લઈએ. મુંબઈના અંધેરીમાં છાયા બારમાં ૧૯૯૧માં વિનાશક લફ્ફાકાં થયો હતો. બારના માલિકો વધારે કમાણી કરવા માટે નક્લી દારૂ વેચતા ને પોલીસની સફળાકાંમાં આ ધંધો ચાલ્યા કરતો હતો. પોલીસને હપ્તો મળી જતો ને બારના માલિકોએ ટેક્સ નહોતો ચૂકવવો પડતો તેથી આ ગોંડવણ બરાબર કામ કરતી હતી પણ ૧૯૯૧માં થયેલા લફ્ફાકાં બધી પોલ ખોલી નાંખી.

એ વખતે બારમાં પિરસાયેલા દારૂમાં મિથેનોલનું પ્રમાણ વધી ગયું તેથી દારૂ પીનારા ૨૫૦ જેટલા લોકોમાંથી ૯૩ મરી ગયા. આ ઘટનાએ ખળભળાટ મચાવી દીધેલલો એટલે સરકારે ઝેરી દારૂનું વેચાણ રોકવા શું કરવું તેનાં પગલાં સૂચવવા પી.આર. પારસારથીની આગેવાની હેઠળ એક સમિતિ રચી દીધી.

આ સમિતિએ લફ્ફાકાંડનાં કારણોની તપાસ કરીને કેટલાંક પગલાંની ભલામણ કરી હતી. તેના આધારે સરકારે ૨૦૧૧માં

મહારાષ્ટ્ર પોઈઝન્સ ટ્રસ્ટ, ૧૯૭૨માં સુધારો કરીને નિયમ ૧૮અ અને ૧૮ઇ રદ ઉમેર્યા. મિથેનોલની ખરીદી અને સંગ્રહને નિયંત્રિત કરવા માટે બનાવાયેલા નિયમો હેઠળ બિન-દવા ઉત્પાદકોને વેચાણ કરતાં પહેલાં મિથેનોલમાં રંગ અને કડવો પદાર્થ ભેળવવો ફરજિયાત કરી દેવાયો હતો.

આ નિયમો સામે સુપ્રીમ કોર્ટમાં અરજી થઈ હતી. અરજદારોની દલીલ હતી કે, મિથેનોલ માત્ર દવાઓ કે દારૂ બનાવવામાં જ નથી વપરાતો પણ કોર્માલ્ડીહાઇડ, પેરાફોર્માલ્ડીહાઇડ, જેંતુનાશકો, પેઇન્ટ, રેઝિન અને સુશોભન લેમિનેટ સહિત ઉત્પાદનો બનાવવામાં પણ વપરાય છે. મિથેનોલમાં ફરજિયાત બિટરન્ટ એટલે કે કડવાશ અને રંગ ઉમેરવાથી કાચો માલ બદલાઈ જશે તેથી ઔદ્યોગિક ઉત્પાદનોની ગુણવત્તા, સ્વીકાર્યતા અને વ્યાપારી કાર્યક્ષમતા પર અસર થશે.

અરજદારોએ એવી દલીલ પણ કરી કે, નવા નિયમો હેઠના પ્રતિબંધો અપ્રમાણસર અને મનસ્વી છે તેથી બંધારણની કલમ ૧૪ અને ૧૯(૧)(લ)નું ઉલ્લંઘન કરે છે. બંધારણની કલમ ૧૪ સમાનતાનો અધિકાર આપે છે જ્યારે કલમ ૧૯(૧)(લ) કોઈ પણ વ્યવસાય કરવાની સ્વતંત્રતાનો અધિકાર આપે છે.

સુપ્રીમ કોર્ટે આ દલીલો સ્વીકારીને મહારાષ્ટ્ર પોઈઝન્સ ટ્રસ્ટ, ૧૯૭૨ના નિયમ ૧૮અ અને ૧૮ઇ રદ કરી દીધા છે. આ ચુકાદાની સાથે સુપ્રીમ કોર્ટે ઝેરી દારૂની સમસ્યાને નાથવા માટે કેટલાંક પગલાં પણ સૂચવ્યાં છે. સુપ્રીમ કોર્ટે સાફ શબ્દોમાં કહ્યું છે કે, સિસ્ટમમાં વ્યાપેલો ભ્રષ્ટાચાર આ સમસ્યા માટે જવાબદાર છે તેથી પહેલાં તો આ ભ્રષ્ટાચારને બંધ કરાવવો પડે. મિથેનોલ ઉદ્યોગો અને દવા માટે જરૂરી છે પણ તેની ચોરી કરીને કે ઈરદાપૂર્વક ગેરકાયદે રીતે દારૂ બનાવનારાં સુધી પહોંચાડાય છે તેમાં તંત્રનો ભ્રષ્ટાચાર મુખ્ય ભૂમિકા ભજવે છ એટલે ભ્રષ્ટાચાર બંધ ના થાય ત્યાં લગી કશું જ ના થાય.

સુપ્રીમ કોર્ટે રાજ્ય સરકારોને કેમિકલ સોલ્વન્ટ બનાવતી ઔદ્યોગિક એકમો પર નજર રાખવાની સલાહ આપી છે કેમ કે મુખ્યત્વે આ એકમો આ સોલ્વન્ટ ગેરકાયદે રીતે દારૂ બનાવનારાઓને વેચે છે. આ સિવાય મિથનોલની હેરફેર અલગ ટેન્કર અથવા કન્ટેનરમાં થવી જોઈએ એવું સૂચન પણ કર્યું છે.

સુપ્રીમ કોર્ટનું માનવું છે કે, તેનાથી મિથેનોલની ચોરી અથવા તેની જગ્યાએ અન્ય પદાર્થ ભરવાની શક્યતા દૂર થશે. કોર્ટે ગેરકાયદે રીતે દારૂની હેરફેર પર રોક લગાવવા માટે આંતરરાજ્ય સરહદો પર દેખરેખ વધારવા પણ સૂચન કર્યું છે.

આ સૂચનો સારાં છે પણ તકલીફ એ છે કે, તેનો અમલ સુપ્રીમ કોર્ટે નથી કરવાનો પણ સરકારી તંત્રે કરવાનો છે. અત્યાર સુધીનો અનુભવ કહે છે કે, સરકારી તંત્રને સુપ્રીમ કોર્ટ કે બીજાં કોર્ટનાં પણ સૂચનોનો અમલ કરવામાં રસ નથી પડતો કેમ કે અમલ કરવા જાય તો તેમની ઉપરની કમાણી જતી કરવી પડે. નક્લી દારૂના કિસ્સામાં તો આ કમાણી તોર્તિંગ છે ને સિસ્ટમમાં બેટેલા લગભગ તમામ લોકોની તેમાં ભાગબાઈ હોય છે તેથી કોઈને તેમાં રસ નથી પડતો.

નક્લી દારૂની ફેક્ટરીઓ મોટા ભાગે રાજકારણીઓની હોય છે કે પછી તેમના આશીર્વાદથી ચાલતી હોય છે. આ ફેક્ટરીઓમાં મિથેનોલ સહિતનો કાચો માલ પોલીસ અને ફેક્ટરી ઈન્સ્પેક્ટર્સની રહેમ નજર હેઠળ પહોંચે છે. નક્લી દારૂ તૈયાર થાય પછી સામાન્ય લોકો સુધી પણ પોલીસની રહેમનજર હેઠળ જ માલ પહોંચે છે. નક્લી દારૂ વેચનારા સહિતના આખા નેટવર્ક પાસેથી પોલીસ ને નેતાઓ હપ્તા લે છે તેથી સુપ્રીમ કોર્ટ ગમે તેટલાં સારાં સૂચનો કરે તો પણ આ ધંધો બંધ થવાનો નથી.

નક્લી દારૂની સમસ્યા પાછી દારૂબંધી છે એ રાજ્યોમાં જ નથી પણ દારૂના વેચાણની છૂટ છે એ રાજ્યોમાં પણ છે. સરકારનો ટેક્સ ચૂકવ્યા વિનાનો સસ્તો દારૂ વેચીને કમાણી કરવા માટે બધે નક્લી દારૂ બને જ છે.

સુપ્રીમ કોર્ટનું કાયદાનું અર્થઘટન કરવાનું છે. એ દરમિયાન સુપ્રીમ કોર્ટ નૈતિક જવાબદારી સમજીને લોકોની ભલાઈની વાતો કરે છે એ સાચું છે પણ તંત્રમાં બેટેલા લોકો મગરની ચામડી ધરાવે છે તેથી તેમના પર કોઈ અસર થતી નથી. બધું પથ્થર પર પાણી છે. લફ્ફાકાંડના કારણે લોકો મરી જાય છે તો પણ તેમને કશો ફરક પડતો નથી તો પછી સુપ્રીમ કોર્ટ ટપારે તેની તો શું અસર થાય?

વાતનો સાર એ જ કે, સુપ્રીમ કોર્ટે ફરજ બજાવી પણ તંત્રમાં બેટેલા કશું નહીં કરે. પરિણામે ઝેરી દારૂનો વેપલો ચાલતો રહેશે ને લોકો મરતાં રહેશે.

■

જાપાનના લડાકુ વિમાનોએ પ્રથમવાર ભારતીય જમીન પરથી ઉડાન ભરી

નવી દિલ્હીઃ દ્વિપક્ષી હવાઈ કવાયત ‘વીર ગાર્ડિયન-૨૦૨૬’ના ભાગરૂપ જાપાનના લડાકુ વિમાનોએ પ્રથમવાર ભારતીય જમીન પરથી ઉડાન ભરી હતી. ભારત અને જાપાન વચ્ચે સંરક્ષણ ક્ષેત્રે સહકરની દિશામાં આ એક નવું પગલું છે. નવથી બાવીસ સપ્ટેમ્બર એમ ૧૪ દિવસ જોધપુરસ્થિત ઍરફોર્સ સ્ટેશન ખાતે ચાલનારી આ કવાયતમાં ભારતીય વાયુસેના અને જાપાન ઍરે સેલ્ફ ડિફેન્સ ફોર્સના અગ્રણી લડાકુ વિમાનો ભાગ લઈ રહ્યા છે.

આ કવાયતનો હેતુ ઍડવાન્સ ઑપરેશનલ મિશન, વ્યાવસાયિક અનુભવોની આપ-લે તથા મિશન પ્લાનિંગ, ઍન્જિનિયરિંગ અને ઍરોસ્પેસ સુરક્ષા અંગે ચર્ચાવિચારણા કરવાનો છે. ભારતીય વાયુસેના તેનાં લાઇટ કોમ્બેટ ઍરક્રાફ્ટ તેજસ, ઍસયુ-૩૦ઍમકેઆઈ અને રાફેલ સાથે તો જાપાનનું ઍર ડિફેન્સ ફોર્સ તેના ઍફ-ટુઍ લડાકુ વિમનો સાથે આ કવાયતમાં ભાગ લઈ રહ્યા છે. આ કવાયત માટે જાપાનના લડાકુ વિમાનોને જાપાનના ત્સુઈકી ઍરબેઝથી જોધપુર લાવવામાં આવ્યા છે.

દ્વિપક્ષી કવાયત દરમિયાન જેઍએસડીઍફના લડાકુ વિમાનોએ પ્રથમવાર ભારતીય જમીન પરથી ઉડાન ભરી હતી. (ઍજન્સી)■

હમીદ અન્સારીના નિવેદનથી રાજકીય વિવાદ

નવી દિલ્હીઃ હમીદ અન્સારીએ જવાહરલાલ નહેરુના જૂના નિવેદનના કરેલા ઉદ્લેખે રાજકીય વિવાદ જગાડ્યો છે. ભાજપના નેતાઓએ આ મામલે હમીદ અન્સારી સામે સવાલ ઉઠાવી પર વળતો પ્રહાર કર્યો હતો.

અન્સારીએ આ નિવેદનને એ. જી. નૂરાનીના પુસ્તકમાં સમાવિષ્ટ નહેરુની જૂની ટિપ્પણીનો સંદર્ભ લેખાવ્યું હતું. દેશના ભૂતપૂર્વ ઉપરાષ્ટ્રપતિ હમીદ અન્સારીના

એક નિવેદનને કારણે રાજકીય વિવાદ જાગ્યો છે.

એ. જી. નૂરાની મેમોરિયલ લેક્ચરમાં તેમણે પંડિત નહેરુની જૂની ટિપ્પણીનો ઉદ્લેખ કર્યો હતો જેના પર ભાજપ અને

વિશ્વ હિન્દુ પરિષદના નેતાઓએ સવાલ ઉઠાવ્યો છે.

વિશ્વ હિન્દુ પરિષદના પ્રવક્તા વિનોદ બંસલે કહ્યું હતું કે બહુસંખ્યક હિન્દુ સમાજને જોખમ લેખાવતા અગાઉ તેમણે પોતાના

જાહેરજીવનની અંદર નિહાળવું જોઈએ.

અન્સારીએ પોતાના ભાષણમાં નહેરુને ટાંકીને કહ્યું હતું કે ભારત માટે સામ્યવાદ નહીં, પરંતુ હિન્દુ વામપંથી સાંપ્રદાયિકતા જોખમી છે.

તેમણેએ સ્પષ્ટતા કરી હતી કે વર્ષ ૨૦૧૯માં પ્રકાશિત થયેલું પુસ્તક ધ આરએસએસઃ આ મિનેશ ટૂ ઈન્ડિયામાં છપાયેલા નહેરુના નિવેદનના સંદર્ભમાં તેમણે આ વાત કરી છે.

ભારતની સેમી-કન્ડક્ટર ક્ષમતા કાર, ટેલિવિઝન, રેફ્રિજરેટર સહિતના ઉત્પાદન ક્ષેત્રો સુધી પહોંચે: અશ્વિની વૈષ્ણવ

નવી દિલ્હીઃ ભારત ઈચ્છે છે કે તેની સેમી-કન્ડક્ટર ક્ષમતા આવનારાં વરસોમાં કાર, ટેલિવિઝન, રેફ્રજરેટર ને આવશ્યક ઊર્જા માળખા સહિતના ઉત્પાદન ક્ષેત્રો સુધી પહોંચે, એમ ઈલેક્ટ્રોનિક્સ અને આઈટી ખાતાના પ્રધાન અશ્વિની વૈષ્ણવે કહ્યું હતું. આગામી વરસોમાં ભારતની સેમિ-કન્ડક્ટર ક્ષમતા વિકસાવવાથી દેશના ડીપ-ટેક ક્ષેત્રને વેગ મળશે અને દેશમાં રોજગારની નવી તકો ઊભી થશે. ભારતે વૈશ્વિક સેમિ-કન્ડક્ટર શુંખલામાં પોતાની હાજરી સ્થાપિત કરવાનું લક્ષ્ય રાખ્યું છે એમ જણાવતાં તેમણે કહ્યું હતું કે સરકાર ચિપ ડિઝાઈન, ઍસેમ્બલી અને ટેસ્ટિંગથી આગળ વધીને ફેબ્રિકેશન, ઉપકરણો અને સાધનસામગ્રી ક્ષેત્રે પણ ક્ષમતા વિકસાવવા માગે છે. સેમિ-કન્ડકટર કાર્બિકના બીજા વખક્કા અંતર્ગત સરકારે સ્થાનિક ઈકોસિસ્ટમને મજબૂત કરવા અને વૈશ્વિક

રોકાણને આકર્ષવા માટે ૧.૨૭ લાખ કરોડ રૂપિયાની ફાળવણી કરી છે, એમ તેમણે કહ્યું હતું.

આ અઠવાડિયે સેમિ-કન્ડક્ટર ક્ષેત્રે કેટલાક મોટા રોકાણની જાહેરાત થઈ હતી જેમાં વર્ષ ૨૦૩૫ સુધીમાં અપ્લાઈડ મટિરિયલ્સ સહિતની યોજનાઓ મારફતે ભારત પાંચ અબજ ડોલરના રોકાણનો સમાવેશ થાય છે. લામ રિસર્ચે પણ ૧૦,૦૦૦ કરોડ રૂપિયાના રોકાણનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે. ટાટા ઈલેક્ટ્રોનિક્સે ધોલેરા ખાતે ૩૬૩ ઍકરમાં વેન્ડર પાર્ક અને ફૂલફિલ્સે સેમિ-કન્ડક્ટર મટિરિયલ્સ પ્લાન્ટમાં ૮૦૦ કરોડ રૂપિયાના રોકાણનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો છે.

ભારતે કાર, પાવર સિસ્ટમ, ટેલિવિઝન, રેફ્રિજરેટર અને અન્ય ઉપકરણો માટેની ચિપ્સની ડિઝાઈન અને ઉત્પાદન દેશમાં જ કરવું જોઈએ, એમ તેમણે કહ્યું હતું.

(ઍજન્સી)■

દેવભૂમિમાં જોખમમાં છે ૨૩ મોટા ગ્લેસિયર

દેહરાદૂન : ઉત્તરાખંડના મધ્ય હિમાલયના ૨૩ મોટા ગ્લેસિયર દર વર્ષે ૨.૩ ર મીટર જેટલા પાણ્ય ગરજે છે અને આમાના થોડા તો દર વર્ષે ૮૮ મીટર હિમ ગુમાવી રહ્યા છે. નવા સંશોધન પ્રમાણે વધતું તાપમાન, ગ્લેસિયરની લાક્ષણિકતા અને સ્થાનિક ભૂગોળને લીધે હિમની ક્ષતિ થઈ રહી છે. ૧૯૮૦થી ૨૦૨૪ સુધીના સેટેલાઈટની તસવીરો અને નિરિક્ષણો આધારિત સંશોધન ‘ભારતના મધ્ય હિમાલયમાં ગ્લેસિયરનું પાછું હટવાનો સમય આધારિત અંદાજ’ છે.

આ મહિનાની શરૂઆતમાં ડિસ્કવર જિયો સાયન્સમાં આ અભ્યાસ પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો હતો. આ સંશોધન વાડિયા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઑફ હિમાલયન જ્યોલોજીના મનિષ મહેતા

અને દેહરાદૂનની યુનિવર્સિટી ઑફ પેટ્રોલિયમ ઍન્ડ ઍનર્જી ઈન્સ્ટિટ્યૂટનાં જ્યોતિ કુમારી, ગિરિશ સી. કોથયારી અને અતુલકુમાર પાટીદારે કર્યું હતું.

મહેતાના જણાવ્યા પ્રમાણે મધ્ય હિમાલયમાં હિમનું પાણ્ય ખસવાનું દર વર્ષે ૨.૩ ર મીટર છે. જોકે દરેક ગ્લેસિયરમાં પાણ્ય હટવાનો દર અલગ છે.આ ખસવાનું ઉત્તરકાશી જિલ્લાના ભાગીરથી વેલીમાં અને ચમોલી જિલ્લાના સતોપંથમાં કાટમાળના આવરણ ધરાવતા ગ્લેસિયરમાં ઓછું છે અને તેમનું પાણ્ય હટવાનું દર વર્ષે ૩.૭ મીટર છે. બીજા બાજુ તેહરી ગઢવાલની ભાગીરથી વેલીમાં ખાટુલિંગ ગ્લેસિયર ફક્ત હિમનો હોવાથી અહીં હિમનું પાણ્ય ખસવાનું એક વર્ષદીઠ ૮૦ મીટર છે. અભ્યાસમાં માલુમ

પડ્યું હતું કે પાછળ ખસવામાં શુદ્ધ હિમ અને કાટમાળથી ઢંકાયેલી ગ્લેસિયરમાં મોટો તફાવત છે. શુદ્ધ હિમના ગ્લેસિયર ઝડપથી પીગળી જાય છે, જ્યારે કાટમાળ ધરાવતા ગ્લેસિયરમાં કાટમાળ ઈન્સ્યુલેટરનું કમ કરતા હોવાથી તે ઝડપથી પીગળતા નથી.

સંશોધકોએ બીજું એવું તારણ શોધી કાઢ્યું છે કે હિમ એકકા થવાની ઝેન અને હિમ પીગળવાની ઝેનને અલગ પાડતી ‘ઈકિવબિરિયમ લાઈન ઍલ્ટિટ્યુડ’ (ઈએલએ ઊંચી જાય છે. આ સદીની શરૂઆતથી અમુક વિસ્તારમાં આ ઈએલએ ૫૦૦ મીટર ઊંચી થઈ છે. આને લીધે ગ્લેસિયરને તાજો હિમ મળતો નથી. આ કારણેને લીધે ગ્લેસિયરના હિમના દ્રવ્યમાં ઘટાડો થતો જાય છે.

(ઍજન્સી)■

પહેલા પાનાનું ચાલુ

કોસ્ટલ રોડ

મહાલક્ષ્મી ખાતે લોટસ જેટ્ટી નજીકની લાલા લજપત રાય કોલેજ સામે બની હતી. અકસ્માતમાં મૃત્યુ પામેલા વિદ્યાર્થીઓની ઓળખ ધૈર્ય દર્શન શેઠ (૧૭), આદિત્ય જકાસણિયા (૧૯) અને શનય ફાલ્ગુન ગજજર (૨૧) તરીકે થઈ હતી. વધુ તપાસ તાડદેવ આદિત્ય પોલીસ કરી રહી છે.

તાડદેવ પોલીસ સ્ટેશનનાં સિનિયર ઈન્સ્પેક્ટર મીના જગતાપે ‘મુંબઈ સમાચાર’ને જણાવ્યું હતું કે અકસ્માતમાં એક વિદ્યાર્થી આદિત્ય કલ્પેશ્વર ઓસવાલ (૨૩) ગંભીર રીતે ઘવાયો હતો. સારવાર માટે તેને નાયર હોસ્પિટલમાં દાખલ કરાયો હતો. કારમાં દક્ષિણ મુંબઈ આવેલા ચારેય વિદ્યાર્થી ગુજરાતના અમદાવાદ શહેરના વતની હોવાનું પ્રાથમિક તપાસમાં જણા્યું હતું.

મળતી માહિતી અનુસાર અમદાવાદના નવરંગપુરામાં સામવેદ હોસ્પિટલ સામેની સ્વસ્તિક સોસાયટીમાં રહેતો શનય ગજજર, અમદાવાદના જ સિંધુ ભવન માર્ગ પરના શોમપોળ ખાતે રહેતો આદિત્ય જકાસણિયા અને ધૈર્ય શેઠ મુંબઈના જૂહુ વિસ્તારમાં આવેલી એનએમઆઈએમએસ કોલેજમાં આર્કિટેક્ટનો કોર્સ કરતા હતા અને નજીકની હોસ્ટેલમાં રહેતા હતા, જ્યારે જખમી આદિત્ય ઓસવાલ કુર્વાની કોલેજમાં ભણતો હતો. ચારેય જણ રવિવારની વહેલી સવારે દક્ષિણ મુંબઈ શા માટે આવ્યા હતા તેની પોલીસને તાત્કાલિક જાણ થઈ નહોતી.

પોલીસે જણાવ્યું હતું કે કાર પુરપટા વેગે મરીન ડ્રાઈવથી હાજી અલીની દિશામાં આવી હતી. કાર શનયના બિઝનેસમેન પિતાની હતી અને ઘટના સમયે શનય કાર ચલાવતો હતો. નોર્થ બાઉન્ડ પર વળાંક પાસે શનયે કારનો પરનો કાબુ ગુમાવ્યો હતો. કાર બ્રિજની રેલિંગ કુદાવ્યા પછી બે ગુલાંટ ખાઈને સીધી રસ્તા પર પડી હતી. અકસ્માતને કારણે કારનો કચ્ચરઘાણ વળી ગયો હતો.

વરિષ્ઠ અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે કારમાંની ઍરબેગ ખૂલી હતી અને વિદ્યાર્થીઓએ સીટ બેલ્ટ પણ લગાવ્યો હતો, પરંતુ કાર આટલે ઊંચાઈથી પટકાઈ હોવાને કારણે વિદ્યાર્થીઓએ જીવ ગુમાવ્યા હતા.

દરમિયાન બનાવની જાણ થતાં તાડદેવ પોલીસ ઘટનાસ્થળે પહોંચી હતી. બેભાન ચારેય જણને નાયર હોસ્પિટલમાં લઈ જવાયા હતા, જ્યાં તબીબે ત્રણ વિદ્યાર્થીને મૃત જાહેર કર્યા હતા. અકસ્માતમાં ઓસવાલને પણ ગંભીર ઇજા થઈ હોવાથી તેની સારવાર ચાલી રહી છે. આ મામલે પોલીસે એડીઆર નોંધી વધુ તપાસ હાથ ધરી હતી.

જોકે તપાસ બાદ કાર ચલાવનારા વિદ્યાર્થી વિરુદ્ધ એફઆઈઆર નોંધવામાં આવશે. ઘટના સમયે વિદ્યાર્થીઓ નશામાં હતા કે કેમ તે અંગે પોસ્ટમોર્ટમના અહેવાલ અને બ્લડ સેમ્પલના અહેવાલ પરથી જાણી શકાશે, એવું પોલીસનું કહેવું છે.

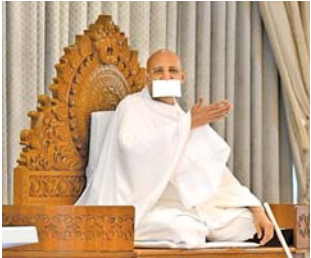

રાષ્ટ્રસંત નમ્રમુનિ મહારાજ સાહેબે સમજાવ્યા ‘મહાપ્રભાવક શ્રી ઉવસગ્ગહર સ્તોત્ર જપ સાધના’માં મંત્રોચ્ચારની ઊર્જા, ગુરુભક્તિ અને જીવન ઉપયોગી અનેક સૂત્રો

મુંબઈ : રાષ્ટ્રસંત પરમ ગુરુદેવ શ્રી નમ્રમુનિ મહારાજ સાહેબના દિવ્ય સાંનિધ્યમાં રવિવારે ઘાટકોપર ખાતે મહાપ્રભાવક શ્રી ઉવસગ્ગહર સ્તોત્ર જપ સાધનાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ અવસરે ગુરુદેવે ભગવાન પાર્શ્વનાથની સ્તુતિરૂપ ‘શ્રી ઉવસગ્ગહર સ્તોત્ર’ના રહસ્યોને તેમની આગવી રસાળ શૈલીમાં સમજાવ્યા હતા.

“ ગુરુ-શિષ્ય સંબંધની મહત્તા સમજાવતા ગુરુદેવે કહ્યું કે, વ્યક્તિનો વિનય તેને સર્વ ક્ષેત્રે સફળતા અપાવે છે. જ્યારે શિષ્ય ગુરુની આજ્ઞાનો વાહક બની જાય છે ત્યારે ગુરુ પણ તેના ચાહક બની જાય છે. કોઈપણ શબ્દોનો માત્ર અર્થ નહીં, પરંતુ તેનો ગૂઢાર્થ અને રહસ્ય સમજવાની જરૂરિયાત પર ભાર મૂકતાં તેમણે કહ્યું કે, કિનારે ફક્ત છીપલા કે કોડી મળે છે, જ્યારે સાગરના ઊંડાણમાં રત્નો મળે છે.”

કાર્યક્રમ દરમિયાન પરમ ગુરુદેવના પદવિં જન્મોત્સવ અંતર્ગત ૨૬ – ૨૭ સપ્ટેમ્બરના યોજનારા ‘માનવતા મહોત્સવ’ની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની માહિતી આપવામાં આવી હતી. જેમાં ૨૦થી ૨૬ સપ્ટેમ્બર સુધીમાં ભાવિકો પદ કલાકની મૌન સાધના અર્પણ કરશે તે ઉપરાંત રિક્ષાચાલકો, શાકભાજી વેચનારાઓ, મહાનગરપાલિકાના કર્મચારીઓ તથા ઘરમાં સેવા આપતા ગૃહસેવકોના સન્માન જેવા માનવતાભર્યાં કાર્યક્રમોની જાહેરાત કરવામાં આવી હતી. સાથે ૨૯ નવેમ્બર, ૨૦૨૬ના યોજનારા દીક્ષા મહોત્સવની પણ માહિતી આપવામાં આવી હતી.

સુધારેલી કનેક્ટિવિટી અને માળખાગત સુવિધાઓ સાથે આગામી પાંચ વર્ષમાં મુંબઈની કાયાપલટ થશે: ફડણવીસ

નાગપુર : મહારાષ્ટ્રના મુખ્ય પ્રધાન દેવેન્દ્ર ફડણવીસે જણાવ્યું હતું કે સરકાર દ્વારા હાથ ધરવામાં આવનાર કનેક્ટિવિટી નેટવર્ક, માળખાગત સુવિધાઓના વિસ્તરણ અને સર્વોચ્ચ વિકાસને કારણે આગામી પાંચ વર્ષોમાં મુંબઈમાં નોંધપાત્ર પરિવર્તન આવશે. નાગપુરમાં ‘આવાડા ગ્રૂપ’ દ્વારા આયોજિત એક કાર્યક્રમમાં ઉદ્યોગપતિઓ સાથે વાતચીત કરતી વખતે તેમણે ‘મુંબઈ શ્રી’ અને ‘મુંબઈ ફોર’ના વિકાસ પર ભાર મૂક્યો હતો. ફડણવીસે કહ્યું કે કોર્સ્ટલ રોડ પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ થયા બાદ સરકાર ૨૦૨૮ સુધીમાં બાંદ્રા-વરસોવા વિભાગ માટે આગળ વધશે, જ્યારે વરસોવાથી ભાવંદર સુધીનો ઉત્તર તરફ જતો કોર્સ્ટલ રોડ માર્ચ ૨૦૨૯ સુધીમાં પૂર્ણ કરવામાં આવશે. તેમણે જણાવ્યું હતું કે થાણે અને બોરીવલી વચ્ચે નિર્માણધીન ટ્વિન ટનલ જેવા

પ્રોજેક્ટ્સને કારણે પૂર્વ-પશ્ચિમ કનેક્ટિવિટીમાં સુધારો થશે.હાલ લગભગ ૨૩ કિલોમીટરનું અંતર કાપવામાં અંદાજે દોઢ કલાકનો સમય લાગે છે. પરંતુ આ ટ્વિન ટનલ દ્વારા માત્ર ૧૫ થી ૧૭ મિનિટમાં થાણેથી બોરીવલી પહોંચી શકાશે, એમ ફડણવીસે જણાવ્યું હતું. તેમણે ઉમેર્યું કે આગામી ત્રણથી ચાર વર્ષમાં તે પૂર્ણ થઈ જશે. તેમણે કહ્યું કે મુલુંડ-ગોરેગાંવ લિંક રોડ પર ટનલ બનવાથી પૂર્વ-પશ્ચિમ કનેક્ટિવિટી સુધરશે.

“મને વિશ્વાસ છે કે આ પ્રોજેક્ટ્સ અને અનેક ફલાયઓવર્સ વિવિધ રીતે મુંબઈમાં ટ્રાફિકની સમસ્યા હળવી કરી રહ્યા છે. હવે અમે એક નવો લૂપ તૈયાર કરી રહ્યા છીએ, જે બાંદ્રા-વરલી સી-લિંક જ્યાં પૂરી થાય છે ત્યાંથી શરૂ થશે. બાંદ્રા કુર્લા કોમ્પ્લેક્સ સુધી એક ટનલ બનાવવામાં આવશે અને તે બીકેસીમાં બુલેટ ટ્રેન સ્ટેશન નજીક

ગણેશોત્સવમાં મહાપ્રસાદ બનાવવા માટે કમર્શિયલ સિલિન્ડર ફરજિયાત ઘરેલુ સિલિન્ડરના ઉપયોગ પર પ્રતિબંધ

થાણે : ગણેશોત્સવ સહિત આગામી તહેવારો દરમિયાન મહાપ્રસાદ અને મોટા પાયે સામૂહિક ભોજન બનાવતી વખતે કોમર્શિયલ ગેસ સિલિન્ડરનો ઉપયોગ ફરજિયાત કરવામાં આવ્યો છે. થાણેના સહાયક જિલ્લા પુરવઠા અધિકારી યોગેશ જાંગનેએ જિલ્લાના તમામ તહસીલદારોને આ અંગે સૂચના આપી છે. સબસિડીવાળા ઘરેલુ ગેસ સિલિન્ડરના દુરુપયોગને અટકાવવાની સાથે તહેવારો દરમિયાન આગ અને વિસ્ફોટનું જોખમ ઘટાડવાના હેતુથી આ નિર્ણય લેવાયો છે.

અધિકારીઓના જણાવ્યા મુજબ, અનેક ગણેશ મંડળો મોટા પ્રમાણમાં ભોજન બનાવતી વખતે આજીવના અથવા બેદરકારીથી ઘરેલુ સિલિન્ડરનો ઉપયોગ કરે છે. ઘરેલુ અને કોમર્શિયલ સિલિન્ડરની ક્ષમતા, બર્નરની રચના અને ગેસના દબાણમાં તફાવત હોય છે, તેથી મોટા પાયે રસોઈ માટે ઘરેલુ સિલિન્ડરનો

ઉપયોગ ગંભીર જોખમ ઊભું કરી શકે છે. ગેરકાયદે ઉપયોગથી અકસ્માત થાય તો વીમાનો દાવો નકારાઈ શકે છે. આવા ઉપયોગને આવશ્યક ચીજવસ્તુ અધિનિયમ હેઠળ ગંભીર ગુનો માનવામાં આવે છે અને આવી દુર્ઘટનાઓના કિસ્સામાં મંડળના હોદ્દેદારો સામે ફોજદારી કાર્યવાહી થઈ શકે છે.

જિલ્લા પુરવઠા અધિકારીએ સ્થાનિક સ્વરાજ્ય સંસ્થાઓ અને પોલીસને સંયુક્ત પરિવ્રત બહાર પાડી મંડળોને અગાઉથી જાણ કરવા સૂચના આપી છે. તહસીલદારોને સ્થાનિક સમિતિઓને માહિતી આપી આ નિર્ણયના પાલનનો અહેવાલ જિલ્લા મુખ્યાલયમાં મોકલવા પણ જણાવ્યું છે. ગ્રાહક દક્ષતા કલ્યાણ ફાઉન્ડેશનના સ્થાપક અને રાષ્ટ્રીય અધ્યક્ષ નીતિન સોળંકેએ નિર્ણયનું સ્વાગત કરતાં કહ્યું કે ધાર્મિક ઉજવણી મંદિર બહાર બન્ને મૃત અવસ્થાની સાથે કોઈ સમાધાન થવું જોઈએ નહીં.

ભાતમાં ઉંદર મારવાની દવા મેળવીને ખાનારી મહિલાનું મૃત્યુ

થાણે: ભાતમાં ઉંદર મારવાની દવા મેળવીને ખાઈ જનારી કલ્યાણમાં રહેતી મહિલાનું સારવાર દરમિયાન ચાર દિવસ બાદ મુંબઈની સાયન હોસ્પિટલમાં મૃત્યુ થયું હતું.

પડકાયા પોલીસ સ્ટેશનના અધિકારીએ જણાવ્યું હતું કે શોભા વાસુદેવ દળવી (૬૯) માનસિક સમસ્યાથી પીડાતી હતી. પાંચમી સપ્ટેમ્બરે દીકરો દહીંહડીની ઉજવણી માટે ગયો હતો ત્યારે સાપડાગંવ ખાતેના ઘરમાં શોભાએ ભાતમાં ઉંદર મારવાની દવા મેળવી હતી. પછી એ ભાત પોતે ખાઈ ગઈ હતી. થોડા સમય પછી શોભાનું સ્વાસ્થ્ય કથળ્યું હતું. તેને નજીકની ખાનગી હોસ્પિટલમાં લઈ જવાઈ હતી. વધુ સારવાર માટે શોભાને મુંબઈની સાયન હોસ્પિટલમાં લઈ જવાની સલાહ અંકટરે તેના પુત્રને આપી હતી. પરિણામે તેને સાયન હોસ્પિટલમાં દાખલ કરાઈ હતી, જ્યાં સારવાર દરમિયાન નવમી સપ્ટેમ્બરે તેનું મૃત્યુ થયું હતું.

(પીટીઆઈ) ■

થાણેમાં ૧૨ માળની બિલ્ડિંગમાં આગ: સાતને બચાવાયા

(અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી)

થાણે: થાણે(પશ્ચિમ)માં શિવાઈ નગરમાં આવેલી ગ્રાઉન્ડ પ્લસ ૧૨ માળની રહેણાક ઈમારતમાં શનિવારે મોડી રાતે આગ લાગ્યા બાદ સાત લોકોને સુરક્ષિત રીતે બહાર કાઢવામાં આવ્યા હોવાનું પાલિકાના અધિકારીએ જણાવ્યું હતું.

થાણે ડિઝાસ્ટર કંટ્રોલના જણાવ્યા મુજબ શનિવારે રાત્રે લગભગ ૯.૩૦ વાગ્યે દેવદયા નગર વિસ્તારમાં આવેલા ઉન્નતિ ગાર્ડન નજીકની ટયુલિપ બિલ્ડિંગના આઠમા માળે આવેલા ફ્લેટ નંબર ૮૦૨માં આગ ફાટી નીકળી હતી.

આગની જાણ થતા ઘટના સ્થળે ત્રણ ફાયર એન્જિન, થાણે ડિઝાસ્ટર કંટ્રોલ ફોર્સ સહિત પોલીસ પહોંચી ગયા હતા અને આગ બુઝાવવાની કામગીરી હાથ ધરી હતી. આગની જવાબાઓ અને ધુમાડો ઉપર ફેલાઈ જતા સાત લોકો સૌથી ઉપરના માળે ફસાઈ ગયા હતા. ડિઝાસ્ટર કંટ્રોલ મેનેજમેન્ટ ટીમે સાતેય લોકોને સુરક્ષિત રીતે નીચે ઊતાર્યાં હતા.

ફાયરબ્રિગેડ એક કલાકમાં આગ પર નિયંત્રણ મેળવ્યું હતં. આગ લાગવાનું ચોક્કસ કારણ જાણી શકાયું નથી, પરંતુ ફ્લેટમાં રહેલા એસી,ટીવી, ઈલેક્ટ્રિક વાયરિંગ સહિતનો તમામ સામાન બળીને ખાખ થઈ ગયો હતો. ■

ઉમર ખાલિદ ફિલ્મનું પ્રદર્શન રોકવા માટે પોલીસનું દબાણ: કાર્યકરોનો આરોપ

મુંબઈ : કાર્યકરો સૃષ્ટિ ખન્ના અને પ્રશાંત પુંદિરે આક્ષેપ કર્યો છે કે મુંબઈ પોલીસે દિલ્હી રમખાણોના કેસમાં ૨૦૨૦માં ધરપકડ કરાયેલા જેએનસુ સ્ટુડન્ટ્સ યુનિયનના ભૂતપૂર્વ નેતા ઉમર ખાલિદ પરની એક ડ્રેડયુમેન્ટરીના સ્ક્રીનિંગને રદ કરાવ્યું હતું.

ઇન્સ્ટાગ્રામ પરની એક પોસ્ટમાં ખન્નાએ જણાવ્યું હતું કે, તેઓ અહીં ૧૯ સપ્ટેમ્બરના રોજ ખાલિદ અને શરજીલ ઈમામ (જેઓ પણ ૨૦૨૦થી જેલમાં છે) ને સમર્થન આપવા માટે “પ્રિગ્રાન નં. ૬૨૬૭૧૦ છગ પ્રેગ્રાન્ટ” નું સ્ક્રીનિંગ કરવાના હતા. મુંબઈ પોલીસે કાયરતાની તમામ હદો વટાવી દીધી હતું! ઉમર ખાલિદના સ્ક્રીનિંગ માટેના મૂળ સ્થળ પર પણ તેમણે દરોડા પાડ્યા છે, જે સ્થળ પરનો કાર્યક્રમ ડરને કારણે અમે અગાઉ જ રદ કરી દીધો હતો. પુંદિરે કહ્યું કે, સાદાવેશમાં પોલીસ અમારા મૂળ સ્થળની આસપાસ ફરી રહી છે જેથી ત્યાં કોઈ પણ પ્રકારનું સ્ક્રીનિંગ ન થાય તે સુનિશ્ચિત કરી શકાય.

પોલીસે અમારા બીજા સ્થળની પહેલા સાદા વેશમાં અને બાદમાં પોલીસ વાનમાં મુલાકાત લીધી હતી. સ્થળના સંચાલકને ધમકાવવામાં આવ્યા અને સ્ક્રીનિંગ રદ કરવા માટે દબાણ કરવામાં આવ્યું, અને આખરે તે રદ કરવામાં આવ્યું. સંભવિત સ્થળોની શોધ દરમિયાન પોલીસે બાંદ્રાના અન્ય એક જાણીતા સ્થળની પણ મુલાકાત લીધી હતી, જેની સાથે તેમણે અગાઉ માત્ર વાતચીત કરી હતી,એમ ખન્નાએ કહ્યું. ખાલિદ સામે ‘ગેરકાયદેસર પ્રવૃત્તિઓ (નિવારણ) અધિનિયમ’ (યુએપીએ) અને અન્ય જોગવાઈઓ હેઠળ આરોપ મૂકવામાં આવ્યા છે અને તેની ધરપકડ બાદથી તે કર્ટરીમાં છે.

(પીટીઆઈ) ■

યુપીઆઈ ચાર્જ સામે પેટ્રોલ પંપનો વિરોધ

નજીવા ચાર્જનો વિરોધ ન કરવો જોઈએ: ફડણવીસ

મુંબઈ: યુપીઆઈ વ્યવહારો માટે ચાર્જ વસૂલવાના કેન્દ્ર સરકારના નિર્ણય સામે પેટ્રોલ પંપ દ્વારા કરવામાં આવી રહેલા વિરોધ વચ્ચે મહારાષ્ટ્રના મુખ્ય પ્રધાન દેવેન્દ્ર ફડણવીસે રવિવારે પોતાની પ્રતિક્રિયા આપતાં કહ્યું હતું કે યુપીઆઈ અને ડિજિટલ વ્યવહારોને કારણે વેપાર વધ્યો છે અને દેશના વ્યવહારો વધુ સરળ બન્યા છે. દેશને વધુ આગળ લઈ જવા અને યુપીઆઈ વ્યવહારો વધારવા માટે નજીવો ચાર્જ સમિતિ દ્વારા પણ યુપીઆઈ વ્યવહારો પર ચાર્જ અંગે ભલામણ કરવામાં આવી હતી. આ સમિતિમાં કોંગ્રેસ સહિત તે સમયની યુપીએના કેટલાક નેતાઓ સામેલ હતા અને પૂર્વ કેન્દ્રીય નાણાં પ્રધાન પી. ચિદમ્બરમ પણ તેનો ભાગ હતા, એવો ફડણવીસે દાવો કર્યો હતો.

મુખ્ય પ્રધાને સ્પષ્ટતા કરી હતી કે જણાવ્યું હતું કે પેટ્રોલ પંપ સહિતના વ્યવસાયોમાં ડિજિટલ પેમેન્ટનો ઉપયોગ મોટા પ્રમાણમાં વધી રહ્યો છે. યુપીઆઈને કારણે ગ્રાહકો માટે ચુકવણી સરળ બની છે અને વેપારીઓના વ્યવસાયને પણ તેનો લાભ મળ્યો છે. સરકાર તરફથી

યુપીઆઈ વ્યવહારો માટે અત્યંત નજીવા ચાર્જનો પ્રસ્તાવ હોવાનું તેમણે જણાવ્યું હતું.

ફડણવીસે વધુમાં દાવો કર્યો કે યુપીઆઈ અને ડિજિટલ વ્યવહારોને કારણે પારદર્શિતા વધવા સાથે ભ્રષ્ટાચાર ઘટાડવામાં પણ મદદ મળી છે. તેમણે કહ્યું કે યુપીઆઈ વ્યવહારો પર ચાર્જ અંગે અનાવશ્યક ગેરસમજ ઊભી કરવામાં આવી રહી છે. તેમના જણાવ્યા મુજબ, અગાઉ સંસદીય સમિતિ દ્વારા પણ યુપીઆઈ વ્યવહારો પર ચાર્જ અંગે ભલામણ કરવામાં આવી હતી. આ સમિતિમાં કોંગ્રેસ સહિત તે સમયની યુપીએના કેટલાક નેતાઓ સામેલ હતા અને પૂર્વ કેન્દ્રીય નાણાં પ્રધાન પી. ચિદમ્બરમ પણ તેનો ભાગ હતા, એવો ફડણવીસે દાવો કર્યો હતો.

મુખ્ય પ્રધાને સ્પષ્ટતા કરી હતી કે જણાવ્યું હતું કે પેટ્રોલ પંપ સહિતના વ્યવસાયોમાં ડિજિટલ પેમેન્ટનો ઉપયોગ મોટા પ્રમાણમાં વધી રહ્યો છે. યુપીઆઈને કારણે ગ્રાહકો માટે ચુકવણી સરળ બની છે અને વેપારીઓના વ્યવસાયને પણ તેનો લાભ મળ્યો છે. સરકાર તરફથી

મેટ્રોની કન્સ્ટ્રક્શન સાઈટ પરનું પતરું પડતાં બાઈકસવારનું મોત

મુંબઈ: ઘાટકોપર નજીક ચાલતા મેટ્રોના કન્સ્ટ્રક્શન વર્ક ખાતે વજનદાર પતરું પડવાને કારણે બાઈક પર જઈ રહેલા પ્લમ્બરે જીવ ગુમાવ્યો હતો.

પાર્કસાઈટ પોલીસના જણાવ્યા મુજબ ઘટના શુક્રવારે ઘાટકોપર નજીક એલબીએસ રોડ પર બની હતી. આ ઘટનામાં મૃત્યુ પામેલા શખસની ઓળખ વાસિમ હૈદર રિઝવી (૫૪) તરીકે થઈ હતી.

ઘાટકોપરના અશોક નગરમાં રહેતો રિઝવી બાઈક પરથી પસાર થઈ રહ્યો હતો ત્યારે લગભગ ૬ બાય ૮ ફૂટનું બેરિકેડ તરીકે ગોઠવેલું લોખંડનું પતરું અચાનક તેના પર પડ્યું હતું. બાયોટેક કંપની બિલ્ડિંગ નજીક બનેલી ઘટનામાં રિઝવી ગંભીર રીતે ઘવાયો હતો. રાજાવાડી હોસ્પિટલમાં લઈ જવાયેલા રિઝવીને તબીબે મૃત જાહેર કર્યો હતો.

ઘટનાને પગલે પાર્કસાઈટ પોલીસે ગુનો નોંધી તપાસ હાથ ધરી હતી. આ ઘટના બાદ ફરી મેટ્રો સાઈટ ફરતે રાહદારીઓની સુરક્ષાનો મુદ્દો ઊભો થયો હતો.

અગાઉ ૧૪ ફેબ્રુઆરીએ મુલુંડમાં મેટ્રો કન્સ્ટ્રક્શન સાઈટ ખાતે કોન્ક્રીટનો પેરાપેટ વાહનો પર તૂટી પડ્યો હતો. એ ઘટનામાં એક જણે જીવ ગુમાવ્યો હતો, જ્યારે ત્રણ ગંભીર રીતે ઘવાયા હતા.

હિન્દુ મરણ

સ્વ.હસમુખરાય વીરચંદભાઈ રાયચુરા (ઉ. વ. ૭૨) તે ભારતીયેન હસમુખરાય રાયચુરાના પતિ. તે પિયુષભાઈ હસમુખરાય રાયચુરા, તે પ્રીતિબેન પ્રદીપકુમાર વસાણી, તે જ્યોતિબેન મુકેશકુમાર સાયાણીના પિતાશ્રી. તે દિપકભાઈ, જીતુભાઇ રાયચુરાના ભાઈ, તે સ્વ.શાંતિલાલ મોરારજી ખખ્ખર પરિવારના જમાહનું તા. ૧૯-૦૯-૨૦૨૬, શનિવારના કુખંદ અવસાન થયેલ છે. બેસણું તા.૨૧-૦૯-૨૬, સોમવારે સાંજે ૪ થી ૬, સ્વામિનારાયણ મંદિર, યોગી હોલ, કાલાવડ રોડ, રાજકોટ ખાતે રાખેલ છે. સસરા પક્ષનું બેસણું પણ સાથે રાખેલ છે.

કચ્છ વાગડ મચ્છ કકિયા સહ સુથાર ભચાઉ નિવાસી હાલ મુંબઇ સ્વ. ધવલ દિનેશભાઇ પીકીડિયા (ઉ. વ. ૩૯) તા. ૧૯-૯-૨૬ શુક્રવારના શ્રીજીચરણ પામ્યા છે. તે જયોત્સનાબેન દિનેશભાઇ પીકીડીયાના પુત્ર. જસવંતીબેન શાંતીલાલ ગડાના જમાઇ. રિદ્ધિબેનના પતિ. ખ્યાનના પિતાશ્રી. મનિયાબેન, આશિષભાઇ, જીતનાબેનના ભાઇ. પ્રાર્થનાસભા તા. ૨૧-૯-૨૬ને સોમવારના ૪થી ૫.૩૦ કલાકે. ઢે. યોગી સભા હોલ, દાદર ઇસ્ટ, મુંબઇ-૪૧.

ભાટિયા સ્વ. વર્ષા (સુનંદા) વિનોદભાઇ ઉદેશી (ઉ. વ. ૭૧) સ્વ. વિનોદભાઇ જમનાદાસભાઇ ઉદેશીના ધર્મપત્ની. સ્વ. જમનાબેન (જવબેન) જમનાદાસભાઇ ઉદેશીના પુત્રવધૂ. સ્વ. કાન્તાબેન વસનજી શામજી બજરીયા (મુંદ્રા)ના પુત્રી. ગે. સ્વ. તારાબેન રણજીતભાઇ આશર (આફ્રિકા), અ. સૌ. માલતી (મદિલકાબેન) પ્રતાપભાઇ સંપટ (આફ્રિકા), અશોકભાઇ, જલેશભાઇ, રાજેનભાઇ (લંડન)ના બહેન. સ્વ. બહુદરસિંહ જમનાદાસ કાનાણી (મુંદ્રા), સ્વ. મંજુલાબેન જીવણદાસ બજરીયા (લંડન)ના ભાણેજ. શ્રીજીચરણ પામ્યા છે. પ્રાર્થનાસભા રાખેલ નથી, લોકિક વ્યવહાર બંધ છે.

વિશા સોરઠીયા વૈષ્ણવ વણિક માંગરોળ નિવાસી મુંબઇ કોલભાટ લેન) ગે. સ્વ. પુષ્પાબેન લક્ષ્મીદાસ શાહ (ઉ. વ. ૯૦) તા. ૧૮-૯-૨૬ના શ્રીજીચરણ પામ્યા છે. તે સ્વ. લક્ષ્મીદાસ જમનાદાસનાં ધર્મપત્ની. આદિત્યાલાલના સ્વ. અમૃતબેન દેવજી અમરચંદ શાહના સુપુત્રી. ગે. સ્વ. ચંદ્રીકા ધનસુખલાલ શાહ, સ્વ. ભારતી પ્રવીણચંદ્ર ઝવેરી, સ્વ. હંસાબેન, ધર્મિકા કીરીટકુમાર શાહ, અનિલભાઇ, નીતીનાભાઇ (હડ્ડ), હિતેશભાઇ (ટીનુ)ના માતૃશ્રી. કેયુરના દાદી. લીના, અલ્પા, હર્ષદ, હીમાંશુના નાની. લોકીક વ્યવહાર બંધ છે.

ભાવનગરો મોશી કુઠકા નિવાસી હાલ બોરીવલી બોલાભાઇ રાણાભાઇ પરમાર (ઉ. વ. ૯૬) તા. ૧૯-૯-૨૬ના શનિવારના રામચરણ પામ્યા છે. સ્વ. સવિતાબેન, બોલાભાઇ પરમારના પતિ. સ્વ. માધુભાઇ, સ્વ. જીણાભાઇ, કરશનભાઇ, વિનુભાઇ, હસુભાઇ, વિમળાબેનના પિતાશ્રી. સરોજબેન, મંગુબેન, સ્વ. ભાવનાબેન, રેખાબેન, હંસાબેન, સ્વ. ધારશીભાઇ, કરશનભાઇ, સોગંડરના સસરા. નટુભાઇ, નીતિનભાઇ, રમાબેન, દિપકભાઇ, ગીરીશભાઇ, અનીલભાઇ, આશાબેન, મનીષ, અનિલ, અશ્વીન, નિતાબેન, જેકીન, કેપન, યોગીતા, હાર્દિકભાઇ, ધવલ, મયુરભાઇના દાદા. પ્રાર્થનાસભા તા. ૨૧-૯-૨૬ સોમવારના સાંજે ૫થી ૭.૬. લુહાર સુતારની વારી, અંબાજી મંદિરની સામે, કાંટર રોડ નં.૩. બોરીવલી (ઇસ્ટ).

રામાનંદી શાધુ મૂળ વતન ભડી ભંડારીયા (જી. ભાવનગર) હાલ મીરા રોડ-મુંબઇ ભગવતીબેન કુમાવર (ઉ. વ. ૭૧) શુક્રવાર તા. ૧૮-૯-૨૬ના રામચરણ પામેલ છે. ભગીરથભાઇ (રામભાઇ)ના ધર્મપત્ની. તે જીજ્ઞેશ, નિલેશ, રીયાનના દાદીમા. તે રાજવીરના નાનીમા.

લાડ વણિક વિલેપાલે નિવાસી સ્વ. સુરેખાબેન રમણલાલ ઝવેરીના પુત્રવધૂ. અ. સૌ. મના (ઉ.વ.૭૧) તે જયેશ ઝવેરીના ધર્મપત્ની તા. ૧૯-૯-૨૬ને શનિવારે શ્રીજીચરણ પામ્યા છે. તે પ્રીતિ વિજય ઝવેરીના દેરાણી. નિયતીના મમ્મી તથા બૃહલેશ કાણડીયાના સસુ. કુવનના બેન. યોગેશ, પુષ્પસેન, ચોકસી અને સંજય પ્રમોદચંદ્ર ચોકસીના બહેન. અનુજા રસેશ ઝવેરીના કાકી. લોકિક વ્યવહાર બંધ છે.

છાખા પાટીદાર ગામ સોજિત્રા સ્વ. પંકજ રાજનીકાંત પટેલ તે સ્વ. રાજનીકાંત પટેલ અને કુંદનબેન પટેલના સુપુત્ર. પિયુષ રાજનીકાંત પટેલ અને હિંમંશુ રાજનીકાંત પટેલના ભાઇ. પૂર્ણિમા (પુનમ) પટેલના પતિ. પ્રવીણભાઇ માનભાઇ પરીખના ભાઈ, સ્વ. જિલ્લા પિતા અને રાધવના નામ્બીરાજના સસરા. તા. ૧૯-૯-૨૬ સપ્ટેમ્બર અવસાન થયું છે. પ્રાર્થનાસભા તા. ૨૨-૯- ૨૬ના સાંજે ૬થી ૭.૩૦. ડે. ધ એન.એ.બી. વર્કશોપ ફોર પ્લાઝડ, ડો. એની સેન્સર રોડ, સ્પેચિયલિસ્ટ કોલોની, શિવાજી નગર, સરિમરા સેન્ચુરી બજાર, વરલી, મુંબઇ-

ફરોખ મંચેરશાહ વરીયાવા તે દીનાઝ ફરોખ વરીયાવાના ખાવીંદ. તે મરહુમો મંચેરશાહ તથા નરગીશ વરીયાવાના દીકરા. તે રોશની તથા ફરહાદ વરીયાવાના બાવાજી. તે મરહુમ પર્વતી વરીયાવાના ભાઇ. તે કરગીન તથા હારવરના કુવાજી. તે પરસી હારવરના બનેવી. (ઉ. વ. ૯૩) રે. ઢે. એફ-૫૦, બુધાર્ બાગ, શાહીદ ભગતસિંહ કો. ઇલેક્ટ્રી હાઉસની બાજુમાં, કોલાખા કોઝમે-મુંબઇ-૪૦૦૦૦૧. ઉઠમણાંની કિચા : તા. ૨૧-૯-૨૬ના દિવસે સાંજે ૪.૪૫ એંગુરવાડી ભાભા બંગલી ૧માં કરવામાં આવશેજી.

જૈન મરણ

શ્રી કચ્છી વિશા ઓશવાળ જૈન નાની ખાખરના નેમજી ચિરજ દેદીયા (ઉ. વ. ૭૩) તા. ૧૯-૯-૨૬ના અર્ધિહંત શરણ પામ્યા છે. સોભાભા વિરજના પુત્ર. રૂમલતાના પતિ. નમિતા, પંકજ, રાહુલના પિતા. સ્વ. હસમુખના ભાઇ. ગંગાબેન લાલજીના જમાઇ. પ્રાર્થના રાખેલ નથી. ઢે. રાહુલ નેમજી દેદીયા, ૦૦૪, પુનમ સ્ટાર, વિદ્યા વિહાર સ્કુલની બાજુમાં, ભાદા ગલી, આગશી રોડ, વિરાર (વેસ્ટ).

લાખાપુરના તલકશી લખમશી શેઠીયા (ઉ. વ. ૯૧) તા. ૧૯-૯-૨૬ બેંચેરો મુકામે અવસાન પામેલ છે. રૂક્મણીના પતિ. લક્ષ્મીબેન લખમશીના પુત્ર. શીરીપ ચંદન વર્મા હીનાના પિતા. જગશી, રતાડીયાના ઝવેર ચાંપશી, પત્રીના કેસર કાકરશી, પાલનપુરના જયા અમૃતલાલ, લાખાપુરના હેમલતા શાંતીલાલના ભાઇ. ગુંદાલાના મેઘભાઇ લાલજીના જમાઇ. પ્રાર્થના રાખેલ નથી. ડે. ચંદન વસંત ગાલા, પુર્ણાસ્કાયકુ, સિલ્વર કાઉન્ટી રોડ, બેંચેરો-૫૯૦૬૯૮.

ધર્મતજ

મુંબઈ સમાચાર

મધ્ય ગુજરાત આવૃત્તિ
સોમવાર ■ તા. ૨૧-૯-૨૦૨૬

૫

માનસ મંથન

મોરારિબાપુ

feedback@bombay
samachar.com

બહુ જૂની સૌરાષ્ટ્રની કથા છે. એક ગામમાં એક ખેડૂત પરિવાર રહેતો હતો. ખૂબ ભાવુક અને સાધુ-સંતો પ્રત્યે શ્રદ્ધા રાખનાર પરિવાર. એ ખેડૂતે પોતાના ખેતરમાં એક નવો કૂવો બનાવ્યો. વિચાર્યું કે કોઈ સંત પાસે ઉદ્ધવાટન કરાવું. એની ઈચ્છા હતી કે આ નવા કૂવાનું ઉદ્ધવાટન તો કોઈ મહાત્માના હાથે જ કરાવવું. રોજ તપાસ કરે કે ગામમાં કે આસપાસમાં કોઈ સાધુ-સંત, ક્કીર આવ્યા છે? જો આવે તો મારો મનોરથ પૂરો થાય. એવામાં કોઈ મસ્તરામ સંત મળી ગયા. ખેડૂતે ઈચ્છા વ્યક્ત કરી કે મેં મારા ખેતરમાં એક નવો કૂવો બનાવ્યો છે અને આપ મારા નવા કૂવાનું ઉદ્ધવાટન કરો. મહાત્માએ પૂછ્યું કે ‘હું કૂવાનું ઉદ્ધવાટન કેવી રીતે કરું, હું અંદર પહું?’ ખેડૂત કહે ‘નહિ, નહિ, આપ એમાંથી એક બાલદી પાણી કાઢીને સ્નાન કરો, જલપાન કરો, બસ, પછી આપણે એમાંથી પાણી ઉપયોગ માટે લઈશું.’ મહાત્માએ કહ્યું કે ‘ભલે, તારા નવા કૂવાનું આપણે ઉદ્ધવાટન કરશું.’ ખેડૂત પરિવાર રાજી રાજી થઇ ગયો. ખેડૂતે પૂછ્યું કે ક્યારે ઉદ્ધવાટન રાખીશું?’ મહાત્મા કહે ‘આવતા સોમવારે સવારે નવ વાગ્યે રાખીશું.’

જે દિવસે આ કાર્યક્રમ નક્કી થયો તે દિવસે શનિવાર હતો. ખેડૂતે મહાત્માને વિનંતી કરી કે, ‘બાપજી, આપ મારે ત્યાં બે દિવસ રોકાઈ જાવ ને.’ એ પરિવારનો ભાવ જોઈ મહાત્માએ એને ત્યાં રોકવાની સંમતિ આપી. બીજે દિવસે એટલે કે રવિવારે સાંજે ખેડૂતને થયું કે કાલે સવારે ઉદ્ધવાટન છે, ગામલોકો પણ આવશે, લાવ ખેતરમાં જઈને જોઈ લઉં કે બધું બરાબર છે ને? પણ આ શું? કૂવા પાસે જઈને જુએ તો કૂવામાંથી માથું કાઢી જાય એવી દુર્ગંધ આવતી હતી. અરે ! કેમ આમ ? પાસેના ખેતરના લોકોએ કહ્યું કે તમે બે દિવસ ખેતરમાં આવ્યા નહીં ત્યારે બે કૂતરાં લડતા

લડતા આવ્યા હતા. તે બે કૂતરાં અંદર પડી ગયા ને મરી ગયા લાગે છે અને તેની આ દુર્ગંધ આવે છે. પેલો બિચારો ખૂબ મૂંઝાઈ ગયો. ખેડૂતને થયું કે કાલે તો ઉદ્ધવાટન છે ને હવે કેમ થશે? ચાલો, બાબાને પૂછું. ઘેર આવી મહાત્માને વાત કરી. મહાત્માએ કહ્યું, ‘કંઈ વાંધો નહિ, થોડું પાણી સીંચીને કાઢી નાંખો. અને જો તારે ત્યાં અથવા આડોશી-પડોશીનાં ઘરમાં ગંગાજળ, જમુનાજળ હોય તેનો કૂવામાં છંટકાવ કર, આવું તો બને.’ ખેડૂત અને તેનો આખો પરિવાર કામે લાગી ગયો. આખી રાત પાણી કાઢવાનું કામ કર્યું. કોઈને ત્યાંથી મળ્યું એટલું ગંગાજળ, જમુનાજળ પણ કૂવામાં નાખ્યું.

બીજે દિવસે સવારે મહાત્માને લઈને ખેતર પર પહોંચે છે પણ જોયું કે કૂવામાંથી દુર્ગંધ તો એવી ને એવી આવતી હતી. મહાત્માએ કહ્યું કે ‘મેં તેને પાણી કાઢી નાખવા કહ્યું હતું.’ કહે કે આખી રાત કાઢ્યું ને ગંગાજલ પણ છાટ્યું છે. મહાત્માએ પૂછ્યું કે ‘પેલા બે કૂતરાં કાઢ્યા કે નહિ? કહે કે, એ તો નથી કાઢ્યા!’

સોચનીય સઘર્દીં વિશિ સોઈં ।

જો ન છાહિ છલુ હરિ જન હોઈં ॥

બાપ, લાપ ગંગાજળ, જમુનાજળ નાખો, પાણી ઉચેલો, પણ જ્યાં સુધી રાગ-દ્વેષરૂપી કૂતરાં ન કાઢે,ત્યાં સુધી આપણે જાગૃત નથી; સૂતેલા જ છીએ, રાગ-દ્વેષ ત્યાં સુધી જીવિત છે. હું ને તમે આપણી

ભૂમિકા પરથી વિચારીએ. રાગ અને દ્વેષમાં જ્યાં સુધી આપણે રમમાણ રહીશું,આપણે સૂતેલા જ છીએ. કથા સાંભળીએ છીએ,ભજન પણ કરીએ છીએ,વ્યાખ્યા કરીએ છીએ,કલાકો સુધી બોલીએ છીએ,ચક્ષ કરીએ છીએ,તપ કરીએ છીએ,તીર્થયાત્રા કરીએ છીએ. બધું કરીએ છીએ,પણ રાગ,દ્વેષ જો ન મટયા તો સમજો કે આપણે હજી સૂતેલા જ છીએ,આપણે જાગૃત નથી. હું ફરી વાર કહું કે,રાગ અને દ્વેષ પણ છે અને આપણે ભજન કરીએ છીએ તો ભજનનું ફળ તો મળશે પણ રસ નહીં મળે ! રસ વગરનું ફળ શું કામનું ?જ્યાં સુધી રાગ-દ્વેષ જીવનમાં રહે છે ત્યાં સુધી એક પ્રકારનું સુવાનું જ છે. કોઈ પણ પાપ જાગૃતિમાં થઈ શકતું જ નથી. પાપ સદેવ સૂતેલો માણસ જ કરી શકે છે. જાગેલો પાપ કેવી રીતે કરે ? ભવિષ્ય અને ભૂતકાળના અનુસંધાનમાં જીવે તે એક પ્રકારે સૂતેલો જ છે. બીજાના આધાર પર પ્રસન્ન થાય,ઉદાર પ્રસન્નતા છે. એ સૂતેલો છે. વાત વાતમાં કોથ કરે,અકારણ કોથ કરે તે સૂતેલો છે. લોકોની સમસ્યા છે કે કોથ બહુ આવે છે. કોથને થોડો અવસર આપી દો,મુદત નાખી દો કે પાંચ મિનિટ પછી કોથ કરીશ,તમે નહીં કરી શકો. આવો સુંદર અવસર મળ્યા પછી પણ જે જાગૃત નથી અને જે હરિ નથી ભજતો તે સૂતેલો છે.

હું યુવાન ભાઈઓ-બહેનોને ખાસ કહું છું કે રામકથા

શિવ રહસ્ય

ભરત પટેલ

feedback@bombay
samachar.com

કોધિત થયેલા ભગવાન ગણેશને જોઈ માતા પાર્વતી તેમને શાંત પાડે છે અને કહે છે ‘પુત્ર ગણેશ તમે કોધિત ન થાઓ, સિંદુરાસુર એટલી હિંમત તો નહીં જ ધરાવતો હોય કે એ વૈકુંઠલોક અને કેલાસ પર આક્રમણ કરે. તમારી જરૂરત જણાતા હું તમારું આવાહન કરીશ.’ માતાની વાત યોગ્ય લાગતાં ભગવાન ગણેશ શાંત થઈ જાય છે. બીજી તરફ સિંદુરાસુર વૈકુંઠલોક પહોંચે છે ત્યાં કોઈ ન દેખાતાં તે કેલાસ તરફ પ્રયાણ કરે છે. સિંદુરાસુર કેલાસ પહોંચતાં જ દેવગણો ભગવાન શિવને પોકારવા લાગે છે. દેવગણોનો કોલાહલ સંભળતાં ભગવાન શિવ તપને ત્યાગે છે. સમસ્ત દેવતાઓ ભગવાન શિવની પાછળ છુપાઈ જાય છે. સામે સિંદુરાસુર પોતાને મહાકાય બનાવી ભગવાન શિવ સહિત સમસ્ત દેવતાઓને પોતાની ભુજામાં ઉંચકી લે છે. પર્વતિસ્થિત વિકટ જણાતાં માતા પાર્વતીના આવાહન પર ભગવાન ગણેશ તુરંત પ્રગટ થાય છે. માતા પાર્વતીની વાત સાંભળવામાં વ્યસ્ત સિંદુરાસુર કંઈ વિચારે એ પહેલાં ભગવાન ગણેશે તેમની સુંદથી સિંદુરાસુરની રોકને જકડી લે છે. ભગવાન ગણેશના સૂંઢની પકડ એટલી મજબૂત હતી કે સિંદુરાસુર ત્યાસ પણ લઈ ન શક્યો. સિંદુરાસુરના બાહુપાશની પકડ ઢીલી થતાં સમસ્ત દેવગણો છુટકારો મેળવે છે. સિંદુરાસુર નિત્યાસ થઈ ઢળી પડે છે. સમસ્ત દેવતાઓ ભગવાન ગણેશનો જયજયકાર કરે છે. કેલાસ ખાતે આનંદનું વાતાવરણ થઈ જતાં સમસ્ત દેવગણો અને શિવગણો નૃત્ય કરી ઉત્સવ ઉજવે છે. ઉત્સવ બાદ દેવતાગણકેલાસ ખાતે મહેમાનગણિ માણી પોત પોતાના લોક તરફ પ્રયાણ કરે છે. ભગવાન ગણેશ અને સિદ્ધિ-બુદ્ધિ પણ ગણેશ હોડે જવાની પરવાનગી માંગે છે પણ ભગવાન શિવ તેમને રોકે છે. એક દિવસ સંધ્યા ટાળે ભગવાન શિવ, માતા પાર્વતી, ભગવાન ગણેશ અને સિદ્ધિ-બુદ્ધિ સાથે ગગન વિહાર માટે નીકળે છે. આકાશ માથેથી આગળ વધતાં તમને પૃથ્વી પર એક ઋષિ અને ઋષિ પત્ની ભગવાન

શિવની આરાધના કરતા દેખાય છે. બુદ્ધિ કહે છે, ‘જુઓ કેટલા યુવાન ઋષિ નવયુગલ પતિ-પત્ની આરાધનામાં લીન છે.’ માતા પાર્વતી કહે છે, ‘આપણે જે જોઈ રહ્યા છીએ એ નવયુગલ નથી, તેઓ ઘણા વરસોથી આરાધના કરી રહ્યા છે.’ સિદ્ધિ કહે છે, ‘ઘણા વરસોથી આરાધના કરતા હોય તો તેઓ આટલા યુવાન કઈ રીતે હોઈ શકે, માનવ માત્ર હંમેશા યુવાન રહેતા નથી.’ માતા પાર્વતી સમજાવતાં કહે છે. ‘જે ઋષિ છે તેમનું નામ ચ્યવન ઋષિ છે અને તેમની પત્ની છે એ રાજા શર્ષાતીની પુત્રી સુકન્યા છે. હું તેમના વિશે વિગતવાર સમજાવું.

બુદ્ધિ: ‘માતા જલ્દી કહો ચ્યવન ઋષિ અને સુકન્યા કઈ રીતે હંમેશાં યુવાન રહે છે, અમારે એ કથા સાંભળવી છે.’ માતા પાર્વતી: ‘તો સાંભળો, ઘણા વરસોથી ભગવાન શિવની આરાધના કરતા ઋષિ ચ્યવન ક્યારે વૃદ્ધ થઈ જાય છે એની પણ એમને ખબર પડતી નથી. એ સમયે રાજા શર્ષાતી પોતાની પુત્રી સુકન્યાની સાથે વનવિહાર માટે લઈ જાય છે.

વનવિહાર દરમિયાન સુકન્યાને લાંબેથી માટીના મોટાં ઢેફાંમાં બે ચમકદાર મોતી દેખાય છે. મોતી એટલા ચમકદાર હોય છે કે એને લઈ લેવા એ ઉત્સુક થઈ જાય છે. માટીનાં ઢેફા નજદીક જતાં તે જુએ છે કે તેનો હાથ મોતી સુધી પહોંચી શકતો નથી. સુકન્યા એના હાથમાં રહેલાં બે તીરથી એ મોતી કાઢવાની કોશિશ કરે છે. તીર માટીના

ઢેફાંમાં ખૂંપતાં જ ચ્યવન ઋષિ બરાડા પાડતાં ઊભા થઈ જાય છે. એમની બંને આંખો ફૂટી ગઈ હોય છે.’

ચ્યવન ઋષિ: ‘આ દુષ્ટ કોણ છે? જેણે મારી આંખો કોડી નાંખી, હું તો ઘણા વરસોથી આરાધનામાં વ્યસ્ત છું, બોલો, કહે છે, ‘ઘણા વરસોથી આરાધના કરતા હોય તો તેઓ આટલા યુવાન કઈ રીતે હોઈ શકે, માનવ માત્ર હંમેશા યુવાન રહેતા નથી.’

ગભરાયેલી સુકન્યા પિતાને લઈને આવે છે.

સુકન્યા: ‘ઋષિવર, મને માફ કરો. બે ચમકદાર મોતી જોતાં હું લલચાઈ ગઈ અને મારા હાથમાં રહેલા તીર ખૂંપી બેસી. હું તમારી માફી માંગું છું.’

રાજા શર્ષાતી: ‘હા... ઋષિવર મારી પુત્રી રાજકુમારી સુકન્યાની કોઈ ભૂલ નથી. તમારી આંખોને ચમકદાર મોતી સમજી તીર ખૂંપી બેસી છે, એને માફ કરો, હું રાજા શર્ષાતી તમારી માફી માંગું છું.’

ચ્યવન ઋષિ: ‘રાજા! તમે માફી માંગો તો શું અર્થ? મારે તો જીવનભર આંખોની રોશની વગર જ જીવવું પડશે ને? મારી પિડા કઈ રીતે શાંત થશે?’

ત્યાં ઉપસ્થિત રહેલા કોઈપણ કંઈ ન બોલતાં ચ્યવન ઋષિ કહે છે, ‘બોલો રાજા! બોલો મારે માફ જીવન કઈ રીતે વ્યતિત કરવું?’

સુકન્યા: ‘હે ઋષિવર, ચિંતા ન કરો, તમારે જ્યોતિર્હિન બની નહીં જીવવું પડે, અજાણતાં થયેલા પાપનું હું તમારા આંખોની સુકન્યા એના હાથમાં રહેલાં બે તીરથી એ દાસી બની તમારી આંખોને રોશની

આપીશ.’

ચ્યવનઋષિ: ‘રાજકુમારી તમને તમારી પિતા પરવાનગી આપશે?’

સુકન્યા: ‘હે પિતાશ્રી! મારાથી થયેલા પાપનું હું પ્રાયશ્ચિત કરવા માંગું છું, મને આશ્ના આપો કે હું ઋષિ ચ્યવનની પત્ની તરીકે તેમની આંખોની રોશની બની તેમની સેવા કરું.’

રાજા શર્ષાતી: ‘પુત્રી તમારી ઈચ્છા રાજપરિવારની ગરિમાને ઉજાગર કરનારું છું, હું તમને આશીર્વાદ આપું છું કે તમે સુખી રહો.’

રાજા શર્ષાતીની અનુમતી મળતાં જ રાજકુમારી સુકન્યા ને ચ્યવન ઋષિના લગ્ન ધામધૂમથી પૂર્ણ થાય છે. રાજકુમારી સુકન્યા હવે ઋષિપત્ની બની ચ્યવન ઋષિની આંખોની રોશની બની આશ્રમમાં પોતાના પાપનું પ્રાયશ્ચિત કરે છે.

એક સમયે સુકન્યા નદી કિનારે પાણી ભરવા જાય છે, પાણી ભરીને ફરવા જાય છે તો તેની સામે બે યુવાન ઊભા હોય છે.

યુવાન: ‘હે સુકન્યા, તમે ખૂબ જ સુંદર છો. તમે વૃદ્ધ નેત્રહીન ચ્યવન ઋષિ સાથે લગ્ન કરી જીવનની સૌથી મોટી ભૂલ કરી છે. તમારા યૌવન અને જીવન સાથે અન્યાય કર્યો છે, અમારામાંથી કોઈપણ એકને પતિ તરીકે સ્વીકાર કરી તારું યૌવન અને જીવન સફળ કરી શકે છે. અમે અમારી ઔપધિઓથી તારા પતિનું કાચકલ્પ કરી તેમને દષ્ટિ અને યૌવન ફરી આપી દેશું. દેવી સુકન્યા હું પણ પાપમુક્ત થઈ જશો.’

સુકન્યા: ‘હે અશ્વિનીકુમારો! તમે તો

મારા પૂજ્ય છો. હું એક સતિ નારી છું, મારી સાથે લગ્ન કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂકી તમારું દેવત્વ અને મારા સતિત્વને લાંછન લગાડી રહ્યા છો. આપ દેવતાઓના વેદ્ય છો અને મારા પતિ ચ્યવનઋષિને સ્વસ્થ કરવા સક્ષમ છો. તમે મારા પર કૃપા કરવા પ્રગટ થયા છો તો કૃપા કરી મારા પતિને સ્વસ્થ બનાવી તેમને ફરી દષ્ટિ આપો. મારી પ્રાર્થના સ્વીકારો પ્રભુ.’

અશ્વિની કુમાર: ‘દેવી સુકન્યા! અમે ભગવાન શિવના આદેશથી જ અહીં પ્રગટ થયા છીએ. અમે તમારી દઢતા અને સતિત્વની જ પરીક્ષા લઈ રહ્યા હતા, ચાલો અમને ચ્યવનઋષિ પાસે લઈ જાઓ.’

સુકન્યા: ‘ચાલો પ્રભુ ચાલો.’

અશ્વિનીકુમારો ચ્યવન ઋષિના આશ્રમે પહોંચે છે, અશ્વિનીકુમારો ચ્યવન ઋષિની આંખોમાં તેમની ઔપધિઓનો લેપ કરે છે.

અશ્વિનઋષિ: ‘ચ્યવન ઋષિ તમારી આંખો પરથી લેપને ધીરે ધીરે દૂર કરો.’ ચ્યવનઋષિ બેઠાં થઈ ધીરે ધીરે તેમનો લેપ દૂર કરે છે અને આંખો ખોલતાં જ સામે સુકન્યા દેખાય છે.

ચ્યવનઋષિ: ‘સુકન્યા હું તમને જોઈ શકું છું, મારી દષ્ટિ પરત આવી છે. આપ ધન્ય છો અશ્વિનકુમારો. તમે મારા પર મહાન ઉપકાર કર્યો છે.’

અશ્વિનકુમાર: ‘અમે તો ભગવાન શિવના આદેશનું પાલન કર્યું છે. હવે તમે આ પ્રાશનું સેવન કરો. આ પ્રાશના સેવનથી તમારું યૌવન ફરી આવશે. તમે યુવાન બની જશો.’

ચ્યવનઋષિ અશ્વિનકુમાર દ્વારા અપાયેલા પ્રાશનું સેવન કરતાં જ યુવાન થઈ જાય છે.

ચ્યવન ઋષિ: ‘ધન્ય છે દેવી સુકન્યા! તમારા સતિત્વથી મારી દષ્ટિ અને યૌવન પરત આવ્યું છે. હું ફરી યુવાન થઈ ગયો છું. ધન્ય છે દેવી.’

સુકન્યા: ‘હે અશ્વિનકુમાર, ભગવાન શિવના આદેશથી તમે સ્થાપિને દષ્ટિ આપી યુવાન બનાવ્યા એ બદલ હું તમને નમન કરું છું.’

અશ્વિનકુમાર: ‘હે ચ્યવનઋષિ સમગ્ર સંસારમાં આ પ્રાશને જે પણ આરોગશે તે પોતાની યુવાની જાળવી રાખશે અને સમગ્ર સંસારવાસીઓ આ પ્રાશને ચ્યવનપ્રાશના નામે ઓળખાશે.

(કમશ:)

ચિંતન

હેમુ ભીખુ

feedback@bombay
samachar.com

ધ્યાન એટલે ચંચળ

મનનું નિયંત્રણ

સનાતની સંસ્કૃતિમાં ધ્યાન વિશે વધુ વિસ્તારપૂર્વક ધ્યાનબિંદુ ઉપનિષદમાં જણાવાયું છે. એક રીતે પતંજલિના યોગસૂત્ર સાથે, યોગ અને ધ્યાન પર આધારિત આ એક મહત્વનો ગ્રંથ છે, જે મુખ્યત્વે એકાગ્રતા, પ્રાણાયામ, ‘ઝં’કાર, શરીરની સૂક્ષ્મ રચના અને આંતરિક ધ્યાન વિશે કેટલીક સ્પષ્ટતા આપે છે. અહીં ‘બિંદુ’ એટલે ચેતનાનું બિંદુ અને ધ્યાન એટલે તેને પ્રાપ્ત કરવાનું માધ્યમ; આ બિંદુ પર ધ્યાન ધરવાથી આત્મજ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય. સામાન્ય રીતે યોગ સમજવા માટે યોગસૂત્રનો ઉલ્લેખ થતો હોય છે, પરંતુ સનાતની સંસ્કૃતિમાં અન્ય અનેક શાસ્ત્રોમાં એક યા બીજા સ્વરૂપે યોગની વાત સમજાવવામાં આવી છે. અહીં ધ્યાનબિંદુ ઉપનિષદમાં પણ યોગનાં વિવિધ પાસા વિશે વિસ્તારપૂર્વક સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી છે. દરેક પાપના નિવારણ માટે ધ્યાનનું મહત્વ અહીં સ્થાપિત કરવામાં આવ્યું છે; અહીં જણાવાયું છે કે ધ્યાનયોગ વડે મોટું પાપ પણ ફાળભરમાં નાશ પામે છે.

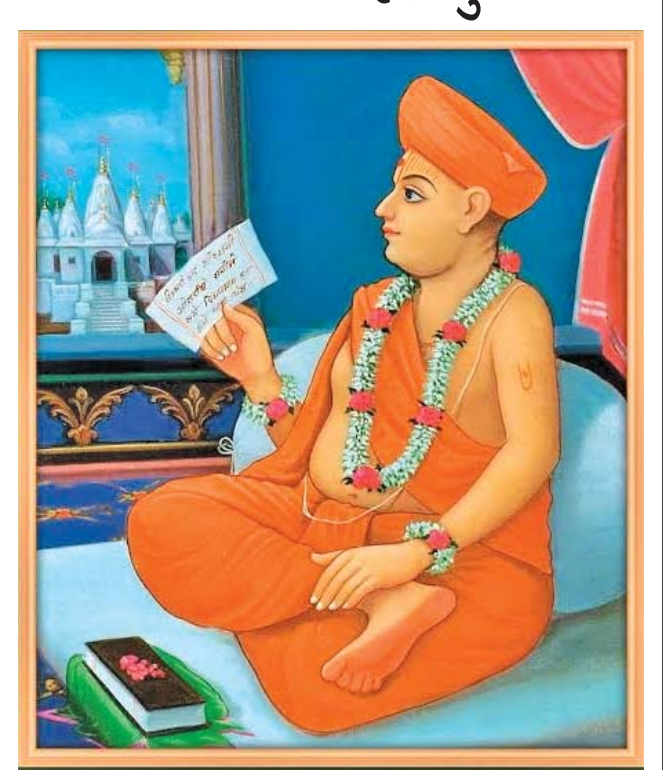
ધ્યાનબિંદુ ઉપનિષદમાં કેટલીક વાતો ખાસ ધ્યાન ખેંચે છે. અહીં જણાવાયું છે કે આધ્યાત્મિક પ્રગતિ માટે મનનું નિયંત્રણ જરૂરી છે. મન ચંચળ છે અને તે ધ્યાન દ્વારા નિયંત્રિત થઈ શકે, શાંત થઈ શકે, સ્થિર બની શકે. ધ્યાનબિંદુ ઉપનિષદ મુજબ ‘મન એવ મનુષ્યાણાં કારણં બંધમોક્ષયોઃ’ અર્થાત મનુષ્યનાં બંધન અને મોક્ષનું કારણ મન જ છે. જ્યારે મન સ્થિર થાય છે, ત્યારે ધ્યાન શક્ય બને, યોગની શરૂઆત થઈ શકે. મનના નિયંત્રણની વાત ભગવદ્ ગીતામાં પણ જોવા મળે છે. અહીં મનને અભ્યાસ અને વૈરાગ્યથી નિયંત્રિત કરી શકાય તેમ કહેવામાં આવ્યું છે. સનાતની સંસ્કૃતિનાં લગભગ દરેક શાસ્ત્રમાં મનને સમગ્ર સૃષ્ટિની રચનાનું મુખ્ય કારણ ગણાવાયું છે. ગીતામાં પણ શ્રીકૃષ્ણ જણાવે છે કે આ સૃષ્ટિ મારાં ‘ભાવ’ને કારણે મારાં ‘મન’ વડે સર્જાઈ છે. અહીં એમ સ્થાપિત થાય છે કે જો મન લય પામે તો સૃષ્ટિ શૂન્યતા પામી જાય અને ચૈતન્ય પૂર્ણતાને પ્રાપ્ત કરે.

આ ઉપનિષદના અભિપ્રાય મુજબ ધ્યાનની પ્રક્રિયામાં બિંદુનું મહત્ત્વ છે, તેમ કહેવાય. આ ઉપનિષદ જણાવે છે કે ‘બિંદુના નશ્યતે ચિતં બિંદુરેવ પ્રકાશતે’ અર્થાત્ બિંદુ પર ધ્યાન ધરવાથી ચિત્ત લય પામે છે અને ચેતનાનો પ્રકાશ અનુભવમાં આવે. યોગ માટે પ્રવૃત વ્યક્તિએ ‘ઝં’કાર સાથેનાં બિંદુનું નિત્ય ધ્યાન કરવું જોઈએ. યોગી ધ્યાનયોગ વડે જે આનહત નાદનું અનુસંધાન કરે છે અને પરશ્ર્વભને પામે છે તે આનહત નાદ, ‘ઝં’ સ્વરૂપે આપમેળે જાગ્રત થયેલો હોવાથી, અંતરના ઊંડાણમાં સતત પ્રવર્તમાન રહે છે. તેની અનુભૂતિ કરવી એ જ ધ્યાનયોગની પૂર્ણતા. સાંપ્રત સમયમાં તો આ બિંદુ બહારના વિશ્વમાં હોઈ શકે તેમ પણ કહેવાય છે, પરંતુ મારા વ્યક્તિગત અભિપ્રાય પ્રમાણે તે પ્રક્રિયાને ત્રાટક કહેવાય, ધ્યાન નહીં. ગીતામાં બે ભુક્ટદી વચ્ચેનાં આશોક્ત્ર પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની વાત છે. આ દશાિ છે કે આ બિંદુ પોતાની ચેતનાનું કોઈ બિંદુ હોઈ શકે, બાધ નહીં. ચેતનાનો પ્રકાશ આ બિંદુ પર છે તેવી સમજ સાથે આ પ્રકાશિત બિંદુની ધારણા કરી તેનાં પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનું હોય છે. આમ કરવાથી આત્મ-સાક્ષાત્કારની સંભાવના ઊભી થાય. મોક્ષ માટે, મુક્તિ માટે આત્મ-સાક્ષાત્કારની અનુભૂતિ આવશ્યક છે.

અસ્તિત્વના ચેતનાના કોઈ બિંદુ ઉપરાંત આ ઉપનિષદમાં ‘ઝં’નું ધ્યાન ધરવાની પણ વાત છે. અહીં ‘ઝં’કારને શ્રભનું શબ્દ સ્વરૂપ જણાવી તેનું મહત્ત્વ સમજાવવાનો પ્રયત્ન થયો છે. મુંઝૂક્ય ઉપનિષદમાં ‘ઝં’ના ચાર ભાગ – આ ઉ મ અને તુર્વ – દ્વારા ચેતનાની અવસ્થા સમજાવવામાં આવી છે; જે ચેતનાના ઊંડાણને સમજવા માટે જરૂરી છે. કં ઉપનિષદ મુજબ ‘ઝં’ એ પરમાત્માનું ઉત્તમ પ્રતીક છે, ઉત્તમ પ્રતિનિધિ છે. શાસ્ત્રોમાં ‘ઝં’નું જે મહત્ત્વ દર્શાવાયું છે તેની ધ્યાનબિંદુ ઉપનિષદ જાણે સાક્ષી પૂરે છે. અહીં ધ્યાનની પ્રક્રિયામાં અંતર્મુખતાનું મહત્ત્વ પણ સમજાવાયું છે. બહારનાં વિશ્વ પરથી સૂક્ષ્મ અસ્તિત્વને પરતવાળી અંતર-ધ્યાનથી ઝં’કાર પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાની વાત અહીં જોવાં મળે છે. આ ઉપનિષદમાં પ્રાણાયામનું મહત્ત્વ પણ સમજાવવામાં આવ્યું છે. વર્તમાન સમયમાં પ્રાણાયામને ફેફસાંની કસરત તરીકે જોવાનો અભિગમ પ્રચલિત બની રહ્યો છે. તે પ્રાણાયામ નથી. પ્રાણાયામમાં તો શ્વાસના નિયંત્રણ દ્વારા, પૂરક – કુંભક – રચક દ્વારા, પ્રાણની ગતિનું નિયમન કરવાનો પ્રયત્ન થતો હોય છે. શરીરમાં જે ‘પવન’ ફરતો હોય છે તે પ્રાણાયામ માટે અગત્યનું માધ્યમ ગણાય છે. શ્વાસ, પ્રાણ અને ચેતનાને એક કરવાની આ વાત છે. પ્રાણાયામ વડે પવનની ગતિને નિયંત્રિત કરવાથી ધ્યાનનો અભ્યાસ સરળ બને; અને સાથે તેનાથી તે ‘ઝં’કારનો મનમાં લય થવાથી પરમપદનો સાક્ષાત્કાર શક્ય બને છે. પતંજલિનાં યોગસૂત્રમાં પણ પ્રાણાયામને યોગનું મહત્ત્વનું અંગ છે. શરીરમાં ધ્યાનનાં સંદર્ભમાં અહીં મણીપુર વગેરે નામોથી જાણીતાં સાત ચક્રો, ઈડા પિંગલા સુષુમ્ણા ગાંધારી પૂષા વગેરે દસ મુખ્ય નાડીઓ, પ્રાણ અપાન સમાન ઉદાન અને વ્યાન જેવા દસ પ્રાણ અને આવી અન્ય બાબતોનું વર્ણન અને મહત્ત્વ સમજાવાયાં છે.

ઉપનિષદ એટલે ગુરુની જોડે બેસીને પ્રાપ્ત કરાયેલું જ્ઞાન. આ જ્ઞાન વાંચીને કદાચ બુદ્ધિની સમજમાં આવી શકે પરંતુ તે માત્ર માહિતી સમાન બની રહે. આ જ્ઞાન, જ્ઞાનમાં રૂપાંતરિત ત્યારે જ થાય જ્યારે તેની અનુભૂતિ થાય. અહીં ગુરુનું મહત્ત્વ એટલાં માટે છે કે ધ્યાનની પ્રક્રિયામાં ઝીણી ઝીણી બાબતોનું પણ મહત્ત્વ હોય છે જે શાસ્ત્રના વાંચનથી ધ્યાનમાં ન પણ આવે. એમ કહી શકાય કે ભગવદ ગીતા જીવનમાં ધ્યાનનું મહત્ત્વ સમજાવે છે, યોગસૂત્ર તેની તકનીક દર્શાવે છે અને ઉપનિષદ તેની સાથે સંકળાયેલાં તત્ત્વજ્ઞાનની વાત કરે છે. આ બધાં સાથે ધ્યાનબિંદુ ઉપનિષદ ગુરુનું મહત્ત્વ પણ સ્થાપિત કરે છે.

અલખનો ઓટલો
સ્વામિનારાયણી
સંતકવિ બ્રહ્માનંદ સ્વામી
દ્વારા લખાયેલ સિદ્ધેશ્વર
મહાદેવનું સ્તવન

બ્રહ્માનંદ સ્વામી (વિદાય: ઈ.સ.૧૮૩૨,વિ.સ.૧૮૮૮ મહાસુદ ૫ વસંતપંચમી)એ જૂનાગઢના સ્વામિનારાયણ મંદિરમાં બિરાજતા સિદ્ધેશ્વર મહાદેવનું એક ગીત લખ્યું છે-
ધરા ઉપરા અગાધ ધરા, હરા નરા રૂપ ધરા,
અમરા નમરા કંઠ ભમરા અમીર,
કરા ખરા ગેમ હરા કામરા વિનાશ કરા,
ભરા ભરા ક્રિત નગરા બુધિરા ગંભીર... (૧)
સાગરા રાગરા લેત નાગરા ગ્રંગાર સરા,
આગરા સાગરા ચિન ભાગરા અથાહ,
જ્યાગરા અધિશ રૂદ્ર સદા ધ્યાન પ્રજાગરા ,
બાધરા અંબરા વેણુ બાગરા સુવાહ. (૨)
હેમરા ભમરા ફરા દેખ ભેખ આંડંબરા,
થરથરા અથરાહો ડરા કાલ ઠીક,
જરા જીત જામ જરા અજરા હલાહલ જરા,
જરા તરા અંગ પરાનાં જરા નજીક (૩)
વરા દેણુ સતી વરા શેખરા સરીત વરા,
પરવરા જોગેસરા ઉચરા અપાર,
સીરા ગંગ નીરઝરા મુનિ બ્રહ્મ અનુસરા,
સિધેસરા દેવ ખરા ઉધરા સંસાર...(૪)
(દોહા)

પારવતી પતિ અતિ પ્રબલ, વિમલ સદા નર વેશ,
નંદિ સંગ ઉમેંગ નિત, સ્મરત ગુણ જેહિ શેષ.
(છંદ ત્રિભંગી)
સમરત જેહિ શેષા, દિપત સુરેશા, પુત્ર ગુણેશા નિજ પ્યારા,
બ્રહ્માં પ્રવેશા, પ્રસિધ પરેશા, અજર ઉમેશા ઉદારા,
બેહદ નર વેશા, ક્રત શિર કેશા, ટલત અંશેશા અધરેશા,
જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૧)
(શેષનાગ જેનું કાયમ સ્મરણ કરે છે અને તમામ દેવોના ઈશ રૂપે શોભનારા, જેનો વહાલો પુત્ર ગુણેશ ગણનાયક છે, જેનો સમગ્ર બ્રહ્માંડમાં પ્રવેશ છે, પ્રસિદ્ધ પરમેશ્વર તરીકેની જેની નામના છે એવા હે ઉમાના ઈશ તમે તો અજર અમર દેવતા છો, ઉદાર મતવાલા, બેહદ વેશ ધરાવાનારા, મસ્તક પર સુંદર જટા ધારણ કરનારા, જેના દર્શનથી તમામ પાપકર્મોની રેખાઓ ટળી જાય એવા સિદ્ધેશ્વર દેવ તમારી જય યાઓ. તમામ કલેશોને હરનારી હે મહેશ્વર તમે સદા આનંદમાં રહો.)

ભક્તન થટ ભારી, હલક હજારી, કનક અહારી, સુખકારી,
શિર ગંગ સુ ધારી, દ્રઢ બ્રહ્મચારી, હર દુઃખ હારી, ત્રિપુરાારી,
રહે ધ્યાન ખુમારી ,બ્રહ્મ વિહારી, ગિરિજા પ્યારી, જોગેશા,
જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૨)
કૈલાસ નિવાસી, જોગ અધ્યાસી,રિધિ સિધિ દાસી,પતિ કાશી,
ચિદ્ર વ્યોમ વિલાસી,હિત જુત હાસી,રટત પ્રયાસી સુખરાશી,
મુનિ સહસ્ર અઠાસી, કહિ અવિનાશી, જેહિ દુઃખ ત્રાસી, ઉપદેશા,
જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૩)
ગૌરી નિત સંગા, અતિ શુભ અંગા, હાર ભુયંગા, શિર ગંગા,
રહવત નિજ રંગા, ઉકત અર્થંગા,આન તરંગા, અંતિ ચંગા,
હર ઉત ઉમેંગા, જયકત જંગા, અચલ અભંગા આવેશા,
જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૪)

નાયત નિઃશંકા, મૃગમદ પંકા, ઘમ ઘમ ઘમકા, ઘુંઘરુકા,
ઢોલુકા ઢમકા, હોવત હંકા, ડમ ડમ ડમકા ડમરુકા,
રણતૂર રણકા, ભેર ભણકા, ગમન ઝણકા, ગહરેશા,
જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૫)
મણિધર ગલ માલા,ભૂપ ભુજાલા,શિશ જટાલા,ચરિતાલા,
જગ ભૂલ પ્રજાલા, શ્રુલ હથાલા,જન પ્રતિપાલા, જોરાલા,
ડગ ત્રિતય કરાલા, હાર ફણાલા,રહત કપાલા, રહેશા,
જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૬)
ખલકત શિર નીરા, અદલ અમીરા, પીરન પીરા, હર પીરા,
વિહરત સંગ વીરા, ધ્યાવત ધીરા, ગૌર શરીરા, ગંભીરા,
દાતાર રિધિરા, ઝાઝ બુધિરા, કાંત સિધિરા, શિર કેશા,

જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૭)
નર રૂપ બનાયા, અકલ અમાયા,કાયમ કાયા,જગરાયા,
તન કામ જલાયા,સાંખ સુહાયા,મુનિ ઉર લાયા,મન ભાયા,
સિદ્ધેશ્વર છાયા, જન સુખ પાયા, મુનિ બ્રહ્મ ગાયા,ગુણ લેશા,
જય દેવ સિધેશા, હરન કલેશા, મગન હમેશા માહેશા...(૮)
(છપ્પમ્ય)

જય જય દેવ સિધેશ, શેશ નિશ દિન ગુણ ગાવે,
દરશ પરશ દુઃખ દૂર,સુર જન અંતર લાવે,
અણભય અકલ અપાર, સાર સુંદર જગ સ્વામી,
અગણિત કીન ઉધાર,નાર નર ચૈતન ધામી,
નર રૂપ ભૂપ મૂર્તિ નવલ, નહીં સંખ્યા જેહિ નામકી,
કહે બ્રહ્મ મુનિ ભલિહાર મેં, સિદ્ધેશ્વર જગ સામકી.
‘છંદ રત્નાવલિ’માં સ્વામિનારાયણી સંતકવિ બ્રહ્માનંદજીએ માનવ અતાર નું મહત્વ સમજાવીને સત્સંગનો મહિમા ગાયો છે. નીચ્ચે સંગ પ્રીત કરી સો મટી કે મટી કે મટી હે, જૂથકું દેખી ત્રિયાનકી દોરી હટી કે હટી કે હટી કે હટી હે, સૂરજ દેખકે કુંદ કલી સો, ફટી કે ફટી કે ફટી કે ફટી હે, બ્રહ્મ મુનિ ત્યું હિ દેહ કી આપુ, ઘટી કે ઘટી કે ઘટી કે ઘટી હે.. (સિંહાવલોકન સવૈયા)
રટ રે એક નામ નિરંજન કો,મન રંજન મેલ સબેહ ટરે,
હટરે વિષયા સુખનેં અબ તો,ઘટ જાત છીને છીનેમં ઘટરે,
સુખ કાજ અકાજ ભ્રમે સહ લાજ ન લાજ ન હોય રયો લટરે,
લટરે જગસેં સુધ સોધ હરિ, બ્રહ્મા નંદ શ્યામ સદા રટરે. ■

આતમના અજવાળે

ભાર્ગવ ઠાકર
feedback@bombay
samachar.com

‘અંધકારની ચાદર હવે સમેટાઈ રહી છે, આત્મા પર જામેલી નિંદ્રાની ધૂળ સાફ થઈ રહી છે; જાગો! પરોઢનો પ્રકાશ સાદ પાડી રહ્યો છે, કેમ કે ખુદ ઈશ્વર હવે તારા દ્વારે ઊભો છે...’

શિયાળાની કોઈ ફૂલગુલાબી સવારે આંખ ખૂલે અને કોઈ દૂરના દેવળમાંથી આવતો ઘંટારવ સીધો હૃદયમાં ઊતરી જાય. આ પંક્તિઓ વાંચીને આવી જ કોઈ અનુભૂતિ થાય છે. આ શબ્દો કોઈ સંન્યાસીના આશ્રમમાંથી નહીં, પરંતુ ચોથી સદીના એવા રોમન સામ્રાજ્યમાંથી પ્રગટ્યા હતા, જેની ભવ્યતા અને ફૂરતા બંને જગજાહેર હતાં. રોમના આરસપહાણના મહેલો, સત્તાના કાવાદાવા અને કોલોઝિયમમાં વહેતા રક્તની વચ્ચે એક અવાજ એવો ઊઠ્યો, જેણે તલવારોનો અવાજ શાંત કરીને આત્માનો સાદ સાંભળ્યો. આ વાત છે એક એવા માણસની, જે આખી જિંદગી રોમના કાયદાઓ માટે લડ્યો અને અંતે ઈશ્વરની અદાલતમાં શરણાગતિ સ્વીકારી લીધી. આ માણસ એટલે મહાન રોમન આધ્યાત્મિક કવિ ઓરેલિયસ કલ્મેન્સ મુરેન્શિયસ.

વર્ષ ૩૪૮ની આસપાસ સ્પેનના એક કુલીન પરિવારમાં જન્મેલા મુરેન્શિયસનું બાળપણ અને યુવાની આમ સામાન્ય, છતાં અત્યંત મહત્વાકાંક્ષી હતાં. એ સમયનું રોમ એટલે એક એવો જવાળામુખી, જ્યાં પ્રાચીન દેવી-દેવતાઓની પૂજા અને નવા પ્રસરતા ખ્રિસ્તી ધર્મ વચ્ચે વૈચારિક સંઘર્ષ ચરમસીમા પર હતો. આ અર્જપાભર્યાં માહોલમાં મુરેન્શિયસે કાયદાનો ઝીણવટભર્યો અભ્યાસ કર્યો. પોતાની તર્કબદ્ધ દલીલો અને અદ્ભુત વાકછટાથી તેમણે રોમના ન્યાયાલયો ગજવી દીધા. તેમની કાબેલિયતના તેને રોમન સમ્રાટ થિયોડોસિયસના દરબારમાં ઉચ્ચ અને મહત્વના પદ સુધી દોરી ગઈ.

સત્તા, સંપત્તિ, ઉચ્ચ હોદ્દો અને રોમન સમાજનું સર્વોચ્ચ સન્માન – જેના માટે સામાન્ય માણસ આખી જિંદગી તરફડતો હોય છે, એ બધું જ મુરેન્શિયસના ચરણોમાં આપોટનું હતું. પણ આત્માની તરસ કોઈ રાજમહેલનાં કોઈ રંગીન પીણાં છીપાવી શકતો નથી. રોમની ઝાઝકામાળ ભરેલી રંગીન રાતો વચ્ચે મુરેન્શિયસ ૫૭ વર્ષના થયા.

.....

વિશેષ
રાજેશ યાજ્ઞિક
feedback@bombay
samachar.com

જેમના મૂળિયાં ભારતમાં છે, તેવા પ્રત્યેક ધર્મએ એક સૂરે કહેલી વાત એ છે કેઆપણને મળેલુંશરીર એ આત્માની અનંતતયારામાં એક વાહન માત્રનું કામ કરે છે. પણ આપણે તેને જ જીવન માનીને આત્માને ભૂલી જઈએ છીએ. તેથી એ દરેક ધર્મની ભાષા, રીતરિવાજ કે પરંપરા અલગ હોય તો પણ તેમનો અંતિમ સંદેશ એક જ છે, કે આત્માને ઓળખો.

શરીરની વાત કરતી વખતે આપણે ત્રણ પ્રકારના શરીર સ્થૂળ, સૂક્ષ્મ અને કારણ શરીર વિશે જાણ્યું. તે ત્રણ શરીરો સાથે સંકળાયેલા જ્ઞાનના ત્રણ તબક્કા છે: જ્ઞાન, સુજ્ઞાન અને વિજ્ઞાન. સત્ય સાઈબાબાએ તેમના એક પ્રવાચનમાં આ વિષય પર સરળ ભાષામાં સુંદર પ્રકાશ પાડ્યો હતો. રસિકોને ક્યારેક મોકો મળે તો જરૂર વાંચવું જોઈએ.

બાહ્ય જગત અને તેના ઘટકોના વ્યવહારમાં રહેલી સમાનતાઓના વિશ્લેષણ દ્વારા જે જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે, તે ‘જ્ઞાન’ છે. જ્યારે વ્યક્તિ અને સમાજના શ્રેષ્ઠ હિતો સાધવા માટે આ જ્ઞાનનો વધુ અભ્યાસ અને અમલ

ગીતા મહિમા
સારંગપ્રીત
feedback@bombay
samachar.com

મનુષ્યનો સ્વાભાવ ખૂબ જ વિચિત્ર છે. તે જીવનભર વિચાર્યા વિના આગળ દોડતો રહે છે અને વારંવાર ઠોકર પણ ખાતો રહે છે. સફળતાનો માર્ગ માત્ર દોડવાથી નથી મળતો, આગળ વધવા માટે થોડું થોભીને, પાછલા અનુભવોનો વિચાર કરીને આગળના પથનું આયોજન કરવું પડે છે. હા, જીવનમાં સફળતા મેળવવા માટે થોડો સમય થોભવું, પોતાની ભૂલો, અનુભવો અને પરિસ્થિતિઓનું નિષ્પક્ષ વિશ્લેષણ કરવું જરૂરી છે.

દુનિયાનું સૌથી મોટો અંધકાર આંખોની સામે નથી, પરંતુ મનુષ્યના અંતરમાં વસેલો હોય છે. જે દિવસે

સત્તાના સિંહાસનથી ભીતરના શિખર સુધીની સફર: ઓરેલિયસ પ્રુડેન્શિયસ

એક રાત્રે સત્તાની સીડીઓ પર ચાલતી વખતે તેમને પોતાના જ પગલાંનો અવાજ સાવ પોકળ અને અર્થહીન લાગવા માંડ્યો. અરીસામાં દેખાતા પોતાના સફેદ વાળ અને કચચલીઓ તેમને કોઈ અલગ જ અદાલતની નોટિસ જેવા લાગ્યા. આખી જિંદગી જે દુનિયાને પામવા તેમણે દોડ લગાવી હતી, એ જ દુનિયા અચાનક તેમને ધૂળ સમાન લાગવા માંડી. ભીતરના આ પાલીપા અને પસ્તાવાને તેમણે કવિતાનું રૂપ આપ્યું, જે તેમના પ્રખ્યાત ‘આત્મવૃત્તાંત’માં કાયમ માટે અમર થઈ ગઈ:

‘જુવાનીનાં એ વહેતાં વર્ષો, કાયદાનાં કાગળો અને દરબારના ઘોંઘાટમાં વેડફાઈ ગયા; સત્તાના નશામાં મેં રોમની દુનિયા તો જીતી લીધી,

પણ અફસોસ, મારો પોતાનો આત્મા જ ક્યાંક હારી ગયો!’ આ માત્ર કવિતા નહોતી, એક જાહેરાત હતી. બસ, એ જ ક્ષણે રોમના સૌથી શક્તિશાળી માણસોમાંના એક એવા મુરેન્શિયસે દરબારમાંથી રાજીનામું આપી દીધું. સત્તાનો મોહ રાતોરાત ત્યજીને તેમણે પોતાનું શેષ જીવન સંપૂર્ણપણે આધ્યાત્મિક કવિતાઓ અને સાદગીભર્યાં જીવનને અર્પણ કરી દીધું. એક કાયદાશાસ્ત્રીમાંથી સંત બનવાની આ યાત્રા અત્યંત રોમાંચક હતી.

સત્તાના સિંહાસન પરથી ઊતરી ગયા પછી તેમના જીવનમાં એક અત્યંત હૃદયસ્પર્શી ઘટના ઘટી. જે માણસ એક સમયે રોમન સામ્રાજ્યના ભવ્ય દરબારમાં રેશમી વસ્ત્રો પહેરીને ફરતો હતો, જેના એક ઈશારે ન્યાય તોલાતો હતો, તે જ મુરેન્શિયસ આજે એક સામાન્ય યાત્રાળુ બનીને રોમના જમીન નીચેના અંધારા ભોંયરામાં ભટકી

.....

જ્ઞાનના ત્રણ પ્રકાર: જ્ઞાન- સુજ્ઞાન ને વિજ્ઞાન

કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે ‘સુજ્ઞાન’ એટલે કે કલ્યાણકારી જ્ઞાન બની જાય છે. દૈવી ગુણોથી પરિપૂર્ણ અને શુદ્ધ થયેલી ચેતનામાંથી ઉદ્ભવતા સંકલ્પો અને પ્રેરણાઓ એ જ ‘વિજ્ઞાન’ એટલે કે સર્વોચ્ચ જ્ઞાન છે.

આપણે જાણીએ જ છીએ કે ભૌતિક જગતમાં વિજ્ઞાન શબ્દનો ઉપયોગ માત્ર ‘જ્ઞાન’; એટલે કે ભૌતિક જગત માટે વિશ્લેષણાત્મક માહિતી કે સુવ્યવસ્થિત જાણકારી દર્શાવવા માટે કરવામાં આવે છે. ભારતીય સંસ્કૃતિમાં આ શબ્દનો પ્રયોગ ‘પરમ જ્ઞાન’ માટે થાય છે, જે ‘દ્રષ્ટા’ (સાક્ષાત્કાર કરનાર) અથવા ‘સંત’નું સૂચક છે. આપણા શાસ્ત્રોમાં વિજ્ઞાન એ સૃષ્ટિને સમજવાનો અભ્યાસ છે, પણ તે માત્ર ભૌતિક સૃષ્ટિની વાત નથી. આ વિજ્ઞાનમાં સૂક્ષ્મતમ ચેતનાની ઊંડી સમજ પણ સામેલ છે અને જ્ઞાન વિના વિજ્ઞાનને સમજવું અશક્ય છે. કહેવાનો અર્થ એ કે, જ્ઞાનને પોતે સંપૂર્ણ વિજ્ઞાન કહી શકાય નહીં. જ્ઞાન એ માત્ર સૂક્ષ્મ જગતની સમજ અને અનુભવને લગતો વિષય છે; તેમાં સૃષ્ટિના ભૌતિક કે પદાર્થગત પાસાનો સમાવેશ થતો નથી.

બીજી તરફ, વિજ્ઞાન એ સમગ્ર બ્રહ્માંડનો અભ્યાસ છે, જેમાં સૂક્ષ્મ અને ભૌતિક એમ બંને તત્ત્વોનો સમાવેશ થાય છે. અંજીજીમાં જેને સાધ્યન્સ કહીએ છીએ તે વિજ્ઞાન માત્ર ભૌતિક જગતને લગતું

રહ્યો હતો! અહીં તેમણે એવા અનેક અનામી શહીદોની કબરો જોઈ, જેમણે પોતાના ધર્મ અને આત્માના અવાજ ખાતર રોમન સામ્રાજ્યના અત્યાચારો હસ્તા મુખે સહન કર્યા હતા. પથ્થરો પર કોતરાયેલા એ શહીદોનાં નામો વાંચીને આ ભૂતપૂર્વ કાયદાશાસ્ત્રીની આંખોમાંથી ચોંધાર આંસુ વહેવા લાગ્યાં. તેમને સમજાયું કે સાચો મુગટ સમ્રાટોના માથા પર નહીં, પણ આ શહીદોના મસ્તક પર હોવા જોઈએ. આ ભોંયરાઓના અંધકારમાં તેમને નવો પ્રકાશ મળ્યો અને તેમાંથી જન્મ થયો એક અદ્ભુત ગ્રંથ ‘પેરીસ્ટેટેન્શન’ – શહીદોના મુગટનો. આ ઘટનાએ તેમની કલમમાં એવી આધ્યાત્મિક આગ ભરી કે તેઓ લખી ઉઠ્યા: ‘રાજમહેલના સુવર્ણ કળશ કરતા, મને આ માટીની કબરો વધુ પવિત્ર લાગે છે, જ્યાં સત્તાની તલવારોની ધાર પણ શ્રદ્ધાના સ્મિત સામે બૂકી છે; હે રોમ! તારી ભવ્યતા તારા આરસપહાણમાં નહીં, પણ આ ભોંયરામાં વહેલા અદૃશ્ય રક્તમાં જીવંત છે.’

મુરેન્શિયસ બહુ સારી રીતે જાણતા હતા કે રોમની પ્રજા શારીરિક યુદ્ધો, હિંસા અને ઝેડિઝેટ્સની રમતોની આહાલ છે. જો આ પ્રજાને આધ્યાત્મિકતા શીખવવી હશે, તો માધ્યમ પણ એવું જ પસંદ કરવું પડશે. આથી તેમણે પશ્ચિમી સાહિત્યનું સૌપ્રથમ અને અદ્ભુત મનોવૈજ્ઞાનિક મહાકાવ્ય રચ્યું – ‘સાયકોમેકિયા’ – ‘આત્માનું યુદ્ધ’. તેમણે લોકોને સમજાવ્યું કે સાચું કોલોઝિયમ બહાર નહીં, પણ માણસની ભીતર છે. એ ભીતરી યુદ્ધના રોમાંચને તેમણે આ રીતે શબ્દદેહ આપ્યો:

‘કોલોઝિયમની રેતી પર દોળાતું રક્ત મેં બહુ

જોયું, પણ ખરી લડાઈ તો ભીતરના મેદાનમાં છે; જ્યાં અહંકારની તલવાર સામે નમ્રતા ઊભી છે, અને કોધના ભીષણ અગ્નિને ક્ષમાના આંસુઓથી જ ખુઝાવવાનો છે.’ મુરેન્શિયસની સૌથી મોટી તાકાત એ હતી કે તેમણે ઈશ્વરને મંદિરો કે ચર્ચના ગુંબજોમાંથી મુક્ત કરીને સામાન્ય માણસના રસોડાં અને આંગણા સુધી પહોંચાડ્યો. તેમણે રચેલાં ‘કેથેમેરિનોન’ – રોજિંદા પ્રદુરનાં ગીતો આજે પણ સાહિત્યિક જગતમાં અજોડ છે. સવારે ઊઠવાથી લઈને, ભોજન કરતા પહેલાં અને રાત્રે સૂવા જતી વખતે સામાન્ય માણસની દરેક નિત્યક્રિયાને તેમણે પ્રાર્થનામાં ફેરવી નાખી. રોમની એ લાંબી અને અંધારી રાતોમાં જ્યારે ઘરોમાં દીવા પ્રગટાવવામાં આવતા, ત્યારે એ જયોતમાં ઈશ્વરની હાજરી જોતાં તેઓ લખે છે:

‘હે પ્રકાશના સર્જનહાર, જ્યારે સૂર્ય ક્ષિતિજ પાર ડૂબી જાય છે, અને પૃથ્વી પર રાતનો કાળો ઓછાચો ઊતરે છે;

ત્યારે તું આ નાનકડા દીવાની જયોતમાં પ્રવેશીને,

મારા ભીતરના અંધકારને કેવો હળવેકથી હરી લે છે!’

રોમન સામ્રાજ્યના ઇતિહાસના ચોપડે મુરેન્શિયસના અંતની કોઈ ચોક્કસ કે ભવ્ય નોંધ નથી મળતી. ઇતિહાસકારો માને છે કે ઈ.સ. ૪૧૩ ની આસપાસ ક્યાંક આ મહાન જીવ ઈશ્વરમાં લીન થઈ ગયો. તેમના મૃત્યુની આ અસ્પષ્ટતા જ કદાચ તેમની કવિતાઓની સૌથી મોટી સાબિતી છે. જે માણસે સત્તાના શિખરેથી ઊતરીને ઈશ્વરના ચરણોમાં સ્વેચ્છાએ ગુમનામી સ્વીકારી લીધી હોય, તેના અંતની નોંધ ભલા જગતના ચોપડે શું કામ હોવી જોઈએ?

રોમન સામ્રાજ્યના એ આરસપહાણના મહેલો આજે ખંડેર બની ગયા છે. સમ્રાટોના નામ માત્ર પથ્થરો પર કોતરાયેલા રહી ગયા છે, પણ મુરેન્શિયસના શબ્દો આજે પંદર સદીએ પછી પણ જીવંત છે. જ્યારે પણ કોઈ માણસ પોતાની સત્તા, સંપત્તિ કે વ્યસ્તતાની દોડમાં હાંફીને ઘડીભર અટકે છે, ત્યારે મુરેન્શિયસની કોઈ પંક્તિ તેના ખભે હાથ મૂકીને હળવેકથી કહે છે:

‘બહારની દુનિયા જીતવી સહેલી છે દોસ્ત, પણ ખરી મજ તો ભીતરના આતમને અજવાળવામાં છે.’ ■

જ જ્ઞાન અને માહિતી પ્રદાન કરે છે; જેને ભૌતિકશાસ્ત્ર, રસાયણશાસ્ત્ર અને જીવશાસ્ત્ર જેવા વિભાગો દ્વારા આપણે શીખીએ છીએ. તે ભૌતિક તત્ત્વોના અભ્યાસને સમર્પિત એક શાખા છે. આ સાધ્યન્સ આત્મા, પરમાત્મા, લાગણીઓ, વિચારો કે સૂક્ષ્મ જગતનો સ્વીકાર કરતું નથી. તે એવો દાવો કરે છે કે આ જગત માત્ર એવી વસ્તુઓનું બનેલું છે જેને ભૌતિક સાધનો દ્વારા જાણી કે અનુભવી શકાય છે. જ્યારે ધર્મનું વિજ્ઞાન એ સૂક્ષ્મ તત્ત્વોની પણ ચર્ચા કરે છે જેને ભૌતિક વિજ્ઞાન હજી ઉપકરણોથી સાબિત કરી શક્યું નથી.

જ્ઞાનની અવસ્થાએ આપણે બધા વધતે-ઓછે અંશે પહોંચ્યા છીએ. ત્યાંથી કદાચ સુજ્ઞાન સુધી પણ પહોંચ્યા હોઈશું. સુજ્ઞાન એટલે? કદાચ આપણે તેને વિવેક પણ કહી શકીએ. જ્ઞાનનો સાચો અને ચોચ્ય ઉપયોગ એ જ હડાપણ કે વિવેક

છે. તે આપણને સાચા અને ખોટા વચ્ચેનો ભેદ પારખતા શીખવે છે તથા આપણા ચારિત્ર્ય, આચરણ અને જીવનને ચોચ્ય દિશામાં દોરે છે. તેમ છતાં આત્માના અંતિમ લક્ષ્ય મોક્ષ સુધી પહોંચવા તો શાસ્ત્રકારોએ કહેલા વિજ્ઞાનના પગથિયાં જ ચઢવા પડે.

શ્રીમદ્ ભગવદ ગીતામાં સાતમો અધ્યાય સંપૂર્ણપણે જ્ઞાનવિજ્ઞાન યોગ છે. તેમાં બીજા શ્લોકમાં ભગવાન શ્રીકૃષ્ણે અર્જુનને સંપૂર્ણ જ્ઞાન અને વિજ્ઞાનનો બોધ કરાવવાનું વચન આપે છે.

જ્ઞાનં તેઽહં સવિજ્ઞાનમિદં વશ્યામ્યશિષતઃ યજ્ઞાતૃતઃ ભૂયોઽન્યજ્ઞાગ્નાતવ્યમવશિષ્યતે અર્થાત્, હવે, હું તારી સમક્ષ તે સંપૂર્ણ જ્ઞાન અને વિજ્ઞાન પ્રગટ કરીશ, જેને જાણી લીધા પછી આ સંસારમાં તારે બીજું કંઈ પણ જાણવાનું બાકી નહીં રહે.

.....

ન્યાયાધીશ બની જાય છે, જ્યારે પોતાની ભૂલો માટે કુશળ વકીલ બની જાય છે. આ જ વૃત્તિ તેના વિકાસમાં સૌથી મોટો અવરોધ બને છે. જે વ્યક્તિ પોતાના દોષોને સ્વીકારી શકતો નથી, તે તેમને ક્યારેય દૂર પણ કરી શકતો નથી. આધ્યાત્મિક માર્ગ તો અંતર્દૃષ્ટિ વિના એક પગલું પણ આગળ વધી શકતો નથી. સાધનાનું પ્રથમ સોપાન પોતાના દોષોનું નિષ્પક્ષ અવલોકન છે. દરરોજ પોતાના અંતરમાં ઊતરીને જોવું કે આજે અહંકાર કેટલો વધ્યો, કોધ ક્યાં પ્રગટ થયો, લોભે ક્યારે અંતર ચંચળ બન્યાવું અને પ્રેમ, કરુણા, નમ્રતા તથા સેવાના ગુણોમાં કેટલી વૃદ્ધિ થઈ છે... આ જ સાચી સાધના છે. જે પોતાના દોષોને ઓળખી લે છે, તે તેમને દૂર કરવાનો માર્ગ પણ શોધી લે છે. જે રોગનું યોચ્ય નિદાન થઈ જાય, તેની સારવાર મુશ્કેલ રહેતી નથી.

ભગવાન સ્વામિનારાયણે પણ અંતર્દૃષ્ટિ પર વિશિષ્ઠ ભાર મૂક્યો છે. સંતોએ આત્મનિરીક્ષણને જીવનનું દર્પણ કહ્યું છે. દર્પણ ચહેરા પરની ધૂળ બતાવે

.....

નથી; તે તો ભવિષ્યના ભાગને પ્રકાશિત કરતો દીપક છે. જે પોતાના અંતરના અંધકારને ઓળખી લે છે, તેના જીવનમાં પ્રકાશનો સૂર્યોદય નિશ્ચિત બને છે. ■

ઉમેશ ત્રિવેદી
feedback@bombaysamachar.com

પુરોના શ્રીમંત દગડુશેઠ હલવાઈ ગણપતિ

પુરો શહેરના હાર્દ સમા વિસ્તારમાં દગડુશેઠ હલવાઈ ગણપતિનું મંદિર આવેલું છે. આખા વર્ષ દરમિયાન અહીં લાખો લોકો દર્શને આવે છે અને ગણેશોત્સવના ૧૦ દિવસ દરમિયાન અહીં ભક્તોની ખૂબ જ ભીડ જોવા મળે છે. આ દગડુશેઠના ગણપતિ વિશ્વપ્રસિદ્ધ છે અને અહીંની મૂર્તિને ‘નવસાયા ગણપતિ’ પણ કહેવામાં આવે છે. નવસાયા ગણપતિ એટલે કે માનતાના ગણપતિ. અહીં આવનારા ભક્તો ગણપતિ દર્શન કર્યા પછી કોઇને કોઇ માનતા માને છે અને તેમની માનતા પૂરી થઇ જાય તો તેઓ અહીં ફરી દર્શને આવે છે.

ગણેશોત્સવના ૧૦ દિવસ તો કીક પણ અહીં આખું વર્ષ ભક્તજનોની અવરજવર રહે છે. આ મંદિરનું બાંધકામ એવી રીતે કરવામાં આવ્યું છે કે રસ્તા પરથી જતાં-આવતાં પણ આ ગણપતિના આસાનીથી દર્શન કરી શકાય છે. સન ૧૮૯૦ની સાલમાં પુરોમાં દગડુશેઠની મીઠાઇની દુકાન હતી. આ દુકાન અત્યારે પુરોમાં દત્ત મંદિર નજીક હજી પણ આવેલી છે અને તેનું નામ ‘દગડુશેઠ હલવાઈ સ્વીટ્સ’ છે.

તે સમયે પુરોમાં પ્લેગનો રોગચાળો ફાટી નીકળ્યો હતો. દગડુશેઠ અને પત્ની લક્ષ્મીબાઇને એકમાત્ર પુત્ર હતો. ૧૮૯૨ની સાલમાં પુરોમાં પ્લેગનો રોગચાળો ફાટી નીકળ્યો હતો અને તેમના આ પુત્રનું અવસાન થયું હતું. ત્યારે એક મહારાજે પુત્રની યાદમાં પુરોમાં એક ગણપતિનું મંદિર સ્થાપવાની સલાહ આપી. થોડા સમય પછી દગડુશેઠે પોતાના ભત્રીજા ગોવિંદ શેઠને દત્તક લીધો હતો.

દગડુશેઠે જે મંદિર બનાવ્યું હતું અને તેમાં જે ગણપતિની મૂર્તિની સ્થાપના કરી હતી, તે ગોવિંદ શેઠે હટાવીને તેના સ્થાને નવી મૂર્તિની સ્થાપના કરી તે અત્યારે આ મંદિરમાં બિરાજમાન છે અને દગડુ શેઠે જે મૂર્તિ સ્થાપી હતી તે અત્યારે પુરોમાં આવેલા અકરા માંડુપતિ ચોકના મંદિરમાં છે. દગડુ શેઠ પોતે એક હલવાઇની સાથે જ પહેલવાન પણ હતા.

ગોવિંદ શેઠે ત્યાર પછી મંદિરમાં ગણેશ ઉત્સવ, દત્ત જયંતી અને બીજા તહેવારો ઉજવવાની શરૂઆત કરી હતી. દગડુશેઠ અને તેમનાં પત્ની લક્ષ્મીબાઇ રહેતાં હતાં તે મકાન જ્યાં હતું. એ વિસ્તારને પુરોમાં લક્ષ્મીરોડ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે અને એ મકાન લક્ષ્મીબાઇ દગડુશેઠ હલવાઇ સંસ્થાન દત્ત મંદિર ટ્રસ્ટને નામે ઓળખાય છે.

ગોવિંદ શેઠનું ૧૯૪૩માં મૃત્યુ થયું અને ૧૯૨૬ના તેમના ઘરે જન્મેલા દત્તાત્રેય ગોવિંદરામ શેઠ આ મંદિરમાં જે મૂર્તિ હતી એની જગ્યાએ નવી મૂર્તિની પ્રાણપ્રતિષ્ઠા કરી. અત્યારે મંદિરમાં બિરાજમાન ગણપતિની મૂર્તિ છે એ દત્તાત્રેય સ્થાપેલી મૂર્તિ છે અને એ ‘નવસાયા ગણપતિ’ તરીકે ઓળખાય છે.

૧૨૮ વર્ષથી અહીં કાયમી ગણેશોત્સવ મોટા પાયે ઉજવવામાં આવે છે. ૨૦૨૦માં કોરોનાને કારણે પહેલીવાર અહીં ઉત્સવ મનાવવામાં આવ્યો નહોતો. આ મંદિરની રચના એ રીતે કરવામાં આવી છે કે મંદિરમાં જે પૂજાપાઠ થાય એ બહાર રસ્તા પરથી જોઇ શકાય અને મૂર્તિના દર્શન પણ કરી શકાય.

મંદિરમાં જે ગણપતિની મૂર્તિ છે ૨.૨મીટર ઊંચી અને એક મીટર પહોળી

છે. આ મૂર્તિને બનાવતી વખતે અને પછી શણગારતી વખતે ૪૦ કિલો સોનાનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે. આ મંદિરને જે ભેટ ચઢાવવામાં આવે છે અને જે ડોનેશન તેમને મળે છે તેની દેખરેખ શ્રીમંત દગડુ શેઠ હલવાઇ ગણપતી ટ્રસ્ટ દ્વારા કરવામાં આવે છે આ ગણપતી અને આ ટ્રસ્ટ એ મહારાષ્ટ્રમાં સૌથી શ્રીમંત ટ્રસ્ટમાંનું એક ગણાય છે.

અહીં ગણેશોત્સવ દરમિયાન ભજન સંધ્યા મહિલાઓ દ્વારા અથર્વશીર્ષના પાઠ, સંગીત સંધ્યા જેવા સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવે છે. આ બધું આ ટ્રસ્ટ દ્વારા કરવામાં આવે છે અને તેમાં આજુબાજુ મંદિરો પણ જોડાય છે. અહીં મહિલાઓ દ્વારા જે અથર્વશીર્ષના પાઠ કરવામાં આવે છે, તેમાં બહોળી સંખ્યામાં મહિલાઓ જોડાય છે અને તેની ઘણીવાર ગિનીઝ બુકમાં નોંધ લેવામાં આવી છે.

શ્રીમંત દગડુશેઠ હલવાઇ ગણપતિ ટ્રસ્ટ દ્વારા પુરોના કોઠવા વિસ્તારમાં ‘ઘરડા ઘર’ ચલાવવામાં આવે છે, જેનું નામ ‘પિતાશ્રી’ રાખવામાં આવ્યું છે. આ ‘ઘરડા ઘર’ની સ્થાપના મે-૨૦૦૩માં કરવામાં આવી છે. ટ્રસ્ટની આ ઇમારતમાં જ ૪૦૦ જેટલા વિદ્યાર્થીઓને રહેવાની પણ સગવડ છે. આ ૪૦૦ વિદ્યાર્થીઓનો ભણતરનો ખર્ચ, રહેવા - જમવાનો ખર્ચ બધું જ આ ટ્રસ્ટ દ્વારા કરવામાં આવે છે. આ ટ્રસ્ટ દ્વારા પુરો જિલ્લાના આદિવાસી વિસ્તારમાં જરૂરિયાતમંદ લોકોને એમ્બ્યુલન્સની મફત સેવા પૂરી પાડવામાં આવે છે. મંદિરમાં ગણેશોત્સવ, દત્ત જયંતી, ગુડી પડવા અને રામનવમી જેવાં તહેવારો ધામધૂમથી ઉજવવામાં આવે છે.

દગડુશેઠ હલવાઇના અત્યારના જે ગણપતિ છે અત્યાર સુધી દુનિયામાં એક માત્ર હતા. ગણેશોત્સવ દરમિયાન મૂર્તિકારો એવી મૂર્તિની રચના કરે છે, પણ એનું મંદિર નથી. જોકે થોડા સમય પહેલાં થાઇલેન્ડ કુકેટમાં અદલ દગડુશેઠના ગણપતિ જેવી જ મૂર્તિની સ્થાપના કરીને મંદિર બનાવવામાં આવ્યું છે અને હાલમાં ત્યાં ગણેશોત્સવનું પહેલી જ વાર આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.

જોકે, થાઇલેન્ડમાં સ્થાપવામાં આવેલી આ મૂર્તિની ખૂબ જ રોચક વાત છે. થાઇલેન્ડની એક મહિલા ઉદ્યોગપતિ ૨૦૦૫માં પુરોમાં ‘દગડુશેઠ હલવાઇના ગણપતિ’ના દર્શન કરવા આવી હતી. તે આ મૂર્તિ અને ગણેશની ભક્તિમાં એટલી ઓતપ્રોત થઇ ગઇ અને મોહિત થઇ ગઇ કે પછી દર મહિને તે થાઇલેન્ડથી આ મૂર્તિના દર્શન કરવા આવવા લાગી. તેની ઇચ્છા એવી હતી કે થાઇલેન્ડમાં પણ ‘શ્રીમંત દગડુશેઠ ગણપતિ’ની સ્થાપના કરવામાં આવે.

આ માટે તેણે ટ્રસ્ટનો સંપર્ક કર્યો. પણ ટ્રસ્ટે તેને એની સ્થાપના પરવાનગી ન આપી. જોકે, મહિલાની ભક્તિ જોઇને ટ્રસ્ટે કેટલાંક વર્ષો પછી એ અનુમતી આપી. હુબ્બૂ પુરો જેવા ગણપતિ તૈયાર કરવામાં આવ્યા અને ૭૦૦ કિલો વજનની આ મૂર્તિ જહાજ દ્વારા થાઇલેન્ડ મોકલવામાં આવી અને પુરોના મંદિર જેવું જ મંદિર થાઇલેન્ડના કુકેટમાં ઊભું કરવામાં આવ્યું છે. આમ, એક મહિલાની ભક્તિને કારણે થાઇલેન્ડમાં ‘શ્રીમંત દગડુશેઠ હલવાઇ’ના ગણપતિ બિરાજમાન થયા છે.

મુંબઈમાં ગણેશોત્સવ સમયે લાખો ભક્તો ગલીએ ગલીએ ગણેશજીની મૂર્તિના દર્શન કરવા નીકળતા હોય છે. સાર્વજનિક મંડંગો દ્વારા મોટા મંડપોમાં પથરાવેલ ગણેરાજીના દર્શન કરવા લાંબી લાંબી લાઇનો લાગતી હોય છે. મૂર્તિ કેટલી મોટી અને ડોકોરેશન કેટલું ભવ્ય એવી અનેક ચર્ચાઓ લોકોમાં થતી હોય છે. વિવિધ મંડંગો પણ લોકોનું ધ્યાન આકર્ષવા ભવ્ય મહકાય મૂર્તિ માટે આગ્રહ રાખતા હોય છે. મૂર્તિની ઊંચાઈ બાબતે કાયમ હોડ લાગતી હોય છે . જાહેરાતો થતી હોય છે. ટૂંકમાં મૂર્તિઓના દર્શન નહીં પણ પ્રદર્શન થતા હોય છે. આમાં ક્યારેક ભૂલેશ્વરમાં બની તેવી મૂર્તિઓ લાવવા - લઈ જવા વખતે તૂટી પડવાની જીવલેણ દુર્ઘટનાઓ પણ ઘટે છે. ગયા વર્ષે અનેક મોટી મોટી મૂર્તિઓનું દરિયામાં વિસર્જન કરવા માટે ઘણી તકલીફો પડી હતી. મોટી મોટી મૂર્તિઓ દરિયામાં પથરાવી તો દેવાય છે પણ બીજે દિવસે દરિયા કિનારે જે ભાંગેલી - તૂટેલી, અડધી પીગળેલી, રસ્તે રગળતી મૂર્તિઓ જોવા મળે છે એ જોઈને ખરેખર મન અશાંત થઈ જાય છે. જે મૂર્તિઓને દસ દિવસ સુધી ઉચ્ચ સન્માન આપ્યાં તેમની અગિયારમાં દિવસે આવી અપમાનજનક હાલત?

કળિયુગમાં દર્શનને બદલે પ્રદર્શનને વધુ મહત્ત્વ અપાઈ રહ્યું છે તેથી આવી ઘટનાઓ બને એ સ્વાભાવિક છે.

વેદકાળમાં પર્યાવરણની પૂજાનું વર્ણન છે અને તેની રક્ષા અંગે કરતા યજ્ઞોનું વર્ણન છે. મૂર્તિપૂજાનું ચલણ તો પુરાણ કાળમાં વધ્યું. શિવ પુરાણ, વિષ્ણુ પુરાણ, કે પછી રામાયણ અને મહાભારત જેવાં મહાકાવ્યોમાં શિવલિંગ કે વિવિધ અવતારોની મૂર્તિઓની પૂજાના ઉલ્લેખ મળી આવે છે પરંતુ એમાંય મૂર્તિઓ વિશાળ કાય હોય તો જ યોગ્ય દર્શન પૂજા કર્યા કહેવાય એવું ક્યાંય લખ્યું નથી.

મોટાભાગની પ્રજાને એ ખબર નથી કે જોવું કોને કહેવાય અને દર્શન કોને કહેવાય.

ચાલો આપણે સહુ પ્રથમ દર્શનની વ્યાખ્યા સમજીએ. દર્શન શબ્દનું મૂળ સંસ્કૃત ભાષાની ‘દર્શ’ ધાતુ છે, જેનો અર્થ ‘જોવું’ અથવા ‘નિહાળવું’ થાય છે. સંસ્કૃતમાં તેની વ્યુત્પત્તિ

.....

મારુંચિત્તું ચોરાયલ રે, મારુંમનડું વીંધાયલ રે, કોડીલા વર કાનસે, હરિ વિના મારે વાધેલ પ્રેહ ને વૈરાગે રે, ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે? પ્રિત્યું છે પૂરવની, નવીયું નહિ થાય નાથજી, હો મેં વારી જાઉં, છોડી નવ છૂટે, મરને જાય શરીર રે, ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે? ધીરજને કેમ ધરીએ રે, પ્રેહમાં કેમ વિસરીએ, હો મેં વારી જાઉં, તેણે કરી તપે અમારાં તન રે, ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે? દિવસ જાય છે દોહલા, જાણે જુગ જેવડા, હો મેં વારી જાઉં, ર્દન અમને કરતાં રજની વિતી જાય રે, ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે? પ્રાણને પાંજરિયે રે હરિ, વર્ણુભી રહ્યા, હો મેં વારી જાઉં, નેણે કાંઈ નિરખવા નંદકુમાર રે, ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે? મોરારના સ્વામી, ગોપીજન વિનવે રે, હો મેં વારી જાઉં, દર્શન અમને દેજો દીનદયાળ રે, ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે?

ઉપરથી જોઈએ તો આ એક ગોપીના કૃષ્ણવિરહનું ભજન છે. કૃષ્ણ દૂર છે. ગોપીનું ચિત્ત એમણે ચોરી લીધું છે, મન વિરહમાં વીંધાયેલું છે અને આંખો એમનાં દર્શન માટે તરસે છે. પણ મોરારસાહેબના જીવનને સાથે રાખીને આ ભજન સાંભળીએ તો વિરહનો બીજો એક સૂર પણ સંભળાય છે. મોરાર માટે હરિ માત્ર પ્રજના નંદકુમાર નથી રહેતા; સદ્ગુરુ રવિસાહેબમાં પણ એ જ હરિનું તેજ ઝળહળે છે.

મોરારસાહેબે રવિસાહેબ પાસે દીક્ષા લીધી. શેરખીમાં ગુરુનું સાનિધ્ય મળ્યું અને પછી ગુરુઆજ્ઞાથી ખંભાલીડામાં આવીને સ્થાન જમાવ્યું. શરીર ખંભાલીડામાં આવી ગયું હશે, પણ ચિત્ત? એ તો ગુરુચરણોમાં જ રહી ગયું હશે. સદ્ગુરુથી દૂર રહેવું પડે ત્યારે શિષ્યના અંતરમાં જે તરસ જન્મે, જે સ્મરણ બેરું થતું જાય, જેની પાસે પાછા દોડીને જવાનું મન થાયએ ગુરુવિરહ પણ આ ભજનની ગોપીભાવની અંદરથી જાણે બોલતો સંભળાય છે. એટલે મારું ચિત્તું ચોરાયલ રે, મારું મનડું વીંધાયલ રે ગોપીની ઉક્તિ હોવા છતાં તેમાં મોરારના પોતાના અંતરનો ધબકાર સાંભળવાનું મન થાય છે.

ભક્તિની આ જ વિશેષતા છે. હરિનો વિરહ હોય કે ગુરુનો, અંતરમાં થતી અસર ઘણી વાર એક જ હોય છે. જેને પોતાનું માન્યું હોય એ દૂર થાય ત્યારે એની ગેરહાજરી કરતાં એની હાજરી વધારે અનુભવાય છે. સામે નથી, છતાં બધે એ જ દેખાય. સાથે નથી, છતાં મન એની પાસેથી પાછું આવતું નથી. કૃષ્ણભક્તિમાં વિરહનું પોતાનું એક સ્થાન છે. મળવું જેટલું મહત્ત્વનું છે એટલું જ ક્યારેક ન મળવું, મળીએ ત્યારે આનંદ થાય. ન મળીએ ત્યારે સ્મરણ બેરું થાય. અહીં ગોપી એ જ વિરહમાં છે. કૃષ્ણ સામે નથી, પણ મનમાં છે. અને મનમાં છે એટલે જ શાંતિ નથી.

પ્રથમ જ પંક્તિમાં કહે છે, મારું ચિત્તું ચોરાયલ રે. કૃષ્ણને ચોર કહ્યો છે. માખણચોર તો છે જ. પણ અહીં માખણ નથી ચોર્યું. ચિત્ત ચોર્યું છે. ચિત્ત ચોરાય પછી માણસ પોતાનો કેટલો રહે? પછી કહે છે, મારું મનડું વીંધાયલ રે. ચોરી કરી એટલું પૂરતું નહોતું. મનને વીંધ્યું પણ છે. ચિત્ત લઈ લીધું અને ઘા મૂકી દીધો.

કૃષ્ણને કોડીલા વર કહે છે. અહીં ઈશ્વર સાથેનો સંબંધ ભયનો નથી. પ્રેમનો છે. વર છે એટલે એ પોતાનો છે. પણ કૃષ્ણ એવા પોતાના કે કે કોઈ એકના થઈને રહે નહીં. એ ગોપીના છે, ચશોદાના છે, નંદાના છે, આખા ગોકુળના છે. ભક્તિમાં ઈશ્વરને પોતાનો માનવો પડે. પણ માત્ર પોતાનો કરી મૂકવો નહીં.

હરિ વિના પ્રેહ વધ્યો છે. સાથે વૈરાગ્ય પણ. પ્રેમ અને

ગણપતિના પ્રદર્શન નહીં દર્શન કરવાના હોય...

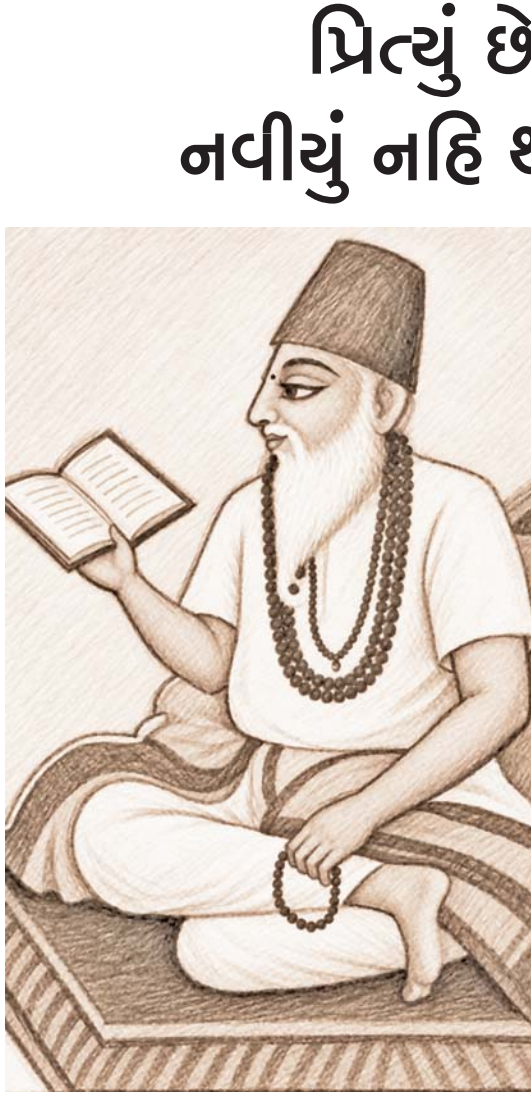
‘દૃશ્યતે તત્ત્વમ અર્જન ઇતિ દર્શનમ’ એવી થાય છે. અર્થાત્, જેના દ્વારા વસ્તુ કે સત્યનું તાત્ત્વિક (સાચું) સ્વરૂપ જાણી શકાય કે જોઈ શકાય તે ‘દર્શન’ છે.

આપણે જ્યારે કોઈ પણ મૂર્તિના દર્શન કરવા જઈએ છીએ ત્યારે તેમના રૂપ, રંગ, કદ કે વસ્ત્રભૂષા જ જોતા હોઈએ છીએ. આ માત્ર જોવાની ક્રિયા છે. આ પ્રદર્શન છે. દર્શન નથી. દર્શન એટલે તો તમે જે જુઓ છો તેનું સત્ય કે તેનું તત્ત્વ રૂપ જાણવું તે છે અને આ જાણવા માટે મૂર્તિઓના રૂપરંગ નહીં પણ તેમના ગુણતત્ત્વ જાણી આત્મસાત કરવા જોઈએ.

આ કાર્ય માટે માત્ર મૂર્તિ હોય એ જરૂરી છે. વિશાળકાય મૂર્તિ જરૂરી નથી. જે તે ભગવાનના કે અવતારના દિવ્ય ગુણોને આપણા જીવનમાં ઉતારીએ તો ખરા દર્શન કર્યા કહેવાય.

ઉદાહરણ તરીકે ગણપતિની મૂર્તિના દર્શન કરતા જ આપણને તેમના ગુણ ગ્રહણ કરવાનું ભાન થવું જોઈએ. તેમના મોટા કાન અને નાનું મોં શીખવે છે કે ચારે તરફથી જે કંઈ ખબર આવે છે એ સાંભળો ખરા પણ બોલવામાં સંયમ રાખો. તેમની ઝીણી આંખો સૂચવે છે કે કોઈ પણ વસ્તુ કે ઘટનાનું બારીકાઈથી નિરીક્ષણ કરો. તેમનું મોટું પેટ સૂચવે છે કે ઉદાર બનો. તેમની સૂંઢ અર્થાત્ લાંબું નાક સૂચવે છે કે તમારી

.....

વૈરાગ્ય સામસામે લાગે. અહીં સાથે છે. કૃષ્ણ માટેની પ્રીતિ વધે એટલે બીજામાંથી મન ઊઠે. જે મન એકમાં ભરાઈ ગયું એને બીજા માટે જગ્યા કેટલી રહે? વૈરાગ્ય એટલે જગતનો તિરસ્કાર નહીં. એકના પ્રેમમાં બીજું કિંમ્મું પડી જાય એ પણ વૈરાગ્ય. ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે? આ પંક્તિ ફરીફરી આવે છે. વિરહમાં સૌથી મોટી મુશ્કેલી એ કે વાત કોને કહેવી? જે સમજે એને કહીએ. પણ જે સમજે એ જ દૂર હોય તો? ઓધવ કૃષ્ણના સખા છે. એટલે ગોપીને લાગે કે ઓધવને કહીએ તો કદાચ વાત કૃષ્ણ સુધી પહોંચે. પણ કેટલીક વાત પહોંચાડવાની નથી હોતી. અનુભવવાની હોય છે. ધાયલની ગત ધાયલ જાણે. વિરહની ગત વિરહી જાણે.

પછી કહે છે, પ્રિત્યું છે પૂરવની. આ પ્રીતિ હમણાંનો નથી. નવીયું નહિ થાય નાથજી. જે પ્રેમને શરૂઆત યાદ ન હોય એની અંતની વાત પણ શું કરવી? ગોપીને લાગે છે કે આ સંબંધ ઘણો જૂનો છે. કદાચ જન્મથી પણ જૂનો. ભક્તને ઈશ્વર મળ્યા પછી ઘણી વાર એવું લાગે કે આપણે એને નવા મળ્યા નથી. ઓળખાણ તો ક્યાંક પહેલેથી હતી. છોડી નવ છૂટે. છોડવું હોય તો પણ ન છૂટે. આ સામાન્ય દોરી નથી. શરીરની દોરી છૂટે તો છૂટે. એટલે આગળ કહે છે, મરને જાય શરીર. શરીર જાય પણ પ્રીતિ ન જાય. શરીરનો અંત છે. પ્રેમનો ક્યાં અંત છે?

ધીરજની વાત આવે છે. ધીરજને કેમ ધરીએ રે? બહારથી કહેવું સહેલું છે કે ધીરજ રાખો. પણ પ્રિયતમ વગર ધીરજ રાખવી કેવી રીતે? ધીરજ કોઈ કપડું નથી કે ઓઢી લઈએ. મનની સ્થિતિ છે. મન તો કૃષ્ણ પાસે છે. પછી ધીરજ ક્યાંથી લાવવી? પ્રેહમાં કેમ વિસરીએ? આ તો વધુ કઠિન પ્રશ્ન છે. વિરહનો એક ઉપાય ભૂલવું હોઈ શકે. પણ ગોપીને ભૂલવું જ નથી. દુઃખમાંથી છૂટવું છે, કૃષ્ણમાંથી નહીં. પ્રેમની આ મોટી વાત છે. જેની યાદથી દુઃખ થાય છે એની જ યાદ છોડી નથી.

આસપાસની પરિસ્થિતિને બરાબર સુંધી લેતા આવડવું જોઈએ અને તે પ્રમાણે નિર્ણય લેવા જોઈએ. તેઓ ઉદર પર સવાર છે એ સૂચવે છે કે અજ્ઞાન રૂપી અંધકાર પર જ્ઞાન રૂપી પ્રકાશ ચકી વિજય મેળવો અને પ્રગતિ કરો. તેમને ચઢાવાતી દૃર્વા અને લાડુ મોદકના પ્રસાદ સૂચવે છે કે ભાદરવાની રોઝિષ્ટ ગરમીમાં ઠંડક મળે તેવા સાત્ત્વિક ભોજન કરો. ધી, ગોળ, ઘઉં અને નાળિયેર જેવાં ફળોમાંથી લાડવા કે મોદક બને છે એ ખરેખર તનમનને ઠંડક આપે એવા અને ગણપતિ જેવા બુદ્ધિ વધારે તેવા સાત્ત્વિક પ્રસાદ છે.

આ સમય યાતુર્માસનો છે એટલે ધર્મકાર્યમાં ધ્યાન રહે એ માટે કાંદા લસણ જેવા તામસી ખોરાકનો ત્યાગ કરવો જોઈએ,પરંતુ થાય છે ઉલટું ગણાપતિની સામે બેસીને ભેળ પૂરી, વડા -પાઉ જેવા કાંદાલસણ યુક્ત ખોરાક લોકો હોશે હોશે ખાતા હોય છે. તામસી ખોરાક પર દસ દિવસ પૂરતો પણ સંયમ રાખી શકતા નથી. ગણપતિનું હાથી સ્વરૂપ શાકાહારનું સેવન સૂચવે છે. હાથી ભૂખ્યો રહે પણ માંસ નથી ખાતો. છતાંય બળ - બુદ્ધિમાં નંબર વન છે. આવા ગુણો યાદ રાખવાને બદલે આજની પેઢી માંસાહાર કરવામાં પણ છોછ નથી અનુભવતી. હાથી જેવા અહિંસક ગણપતિ રૂપના દર્શન તો નામ પૂરતા જ થાય છે. જંગલી પથુને શરમ આવે એવી હિંસાખોરી માણસોમાં વધતી જાય છે.

આવું બધું એટલા માટે થાય છે કે આપણે દેવોના સાચા અર્થમાં ગુણો કે તત્ત્વોને ગ્રહણ કરીને દર્શન નથી કર્યા માત્ર પ્રદર્શન જ કર્યા છે. મૂર્તિઓની સાઈઝ વધારતા જઈને ખરેખર તો દેખાડી દેવાની ભાવના અને અહંકાર જ વધારતા જઈએ છીએ.

વળી શાસ્ત્રો તો કહે છે કે મૂર્તિપૂજા તો શરૂઆતની અવસ્થા છે પછી તો ધીરે ધીરે ધ્યાન પૂજા કરવાની હોય. જેમ નીચલું ધોરણ છોડીને વિદ્યાર્થી ઉપલા ધોરણમાં જાય તેમ મૂર્તિપૂજાનું અવલંબન છોડી મનુષ્યે આંખ મીંચીને માત્ર ધ્યાન ધરીને જ જે તે દેવના ગુણ આત્મસાત કરવા જોઈએ. ધ્યાન પૂજા કરવી જોઈએ.

આનો સીધો અર્થ એ થયો કે મૂર્તિના કદ વધારવાને બદલે તે નજર સામે ન હોય તો પણ પૂજી શકાય એ જ્ઞાતનું ધોરણ - એ પ્રકારની કક્ષા ખરેખર માણસે હાંસલ કરવી જોઈએ.

મૂર્તિના વધતા જતા કદ એ માત્ર પ્રદર્શન છે. દર્શન નથી. ગણેશોત્સવના આ છેલ્લા દિવસોમાં તમે પણ વિચારી લેજો કે તમારે ગણેશજીના દર્શન કરવા છે કે પ્રદર્શન? ■

પ્રિત્યું છે પૂરવની, નવીયું નહિ થાય નાથજી...

કહે છે, તેણે કરી તપે અમારાં તન. વિરહ પહેલા મનમાં હતો. હવે શરીરમાં ઊતર્યો. તન તપે છે. તપવું એટલે બળવું પણ અને તપસ્યા કરવી પણ. ગોપીનું શરીર વિરહમાં તપે છે અને એ જ એની તપસ્યા બની જાય છે. ઈશ્વરને પામવા માટે જંગલમાં જવું જ પડે એવું નથી. ક્યારેક પ્રીતિ જ તપ છે.

દિવસ જાય છે દોહલા. દિવસ સામાન્ય રીતે ચોવીસ કલાકનો. પણ મનની ઘડિયાળ જુદી છે. આનંદમાં દિવસ પળ જેવો. વિરહમાં પળ પણ દિવસ જેવી. એટલે કહે છે, જાણે જુગ જેવડા. સમય ઘડિયાળથી મપાતો નથી. મનથી પણ માપાય છે. રાત પડે એટલે કદાચ કારતાં રાતમાં માટે પછા રૂદનમાં જાય છે. રુદન અમને કરતાં રજની વિતી જાય. રાત ઊંઘ માટે હતી. હવે રડવા માટે છે. આંખને ઊંઘ નથી. કારણ કે આંખને કંઈ બીજું જોઈએ છે. નંદકુમાર જોઈએ છે. અહીં આંખ બહુ મહત્ત્વની છે. આંખ રે છે અને આંખ જ દર્શન માંગે છે. દુઃખ પણ એનું અને આશા પણ એની.

પછી કહે છે, પ્રાણને પાંજરિયે રે હરિ, વર્ણુભી રહ્યા. કેટલું સુંદર શબ્દચિત્ર! શરીર જાણે પાંજરું. એ પાંજરામાં પ્રાણ. અને પ્રાણમાં હરિ. બહાર કૃષ્ણ દેખાતા નથી પણ અંદર વર્ણુભી રહ્યા છે. એટલે ગોપી કૃષ્ણથી ખાલી નથી. ઊલટું કૃષ્ણથી ભરેલી છે. આ જ તો વિરહની વિસંગતિ છે. જે બહાર નથી એ અંદર બધે છે. પણ અંદરની હાજરી પૂરતી નથી. નેણે કાંઈ નિરખવા નંદકુમાર. આંખને તો રૂપ જોઈએ. ભક્તિમાં ઈશ્વર નિરાકાર હોય એ એક વાત. પણ પ્રેમને ચહેરો ગમે. આંખને કમલનયન જોઈએ. કાનને વેણુનો સ્વર જોઈએ. મનને નામ જોઈએ. ભક્તિમાં જ્ઞાન પોતાની જગ્યાએ અને દર્શનની તરસ પોતાની જગ્યાએ.

અંતે ગોપીજન વિનવે છે. એક જ માગ. દર્શન અમને દેજો દીનદયાળ. ભક્તિમાં માગવાનું હોય તો શું માગવું? ગોપી ધન નથી માગતી. સુખ નથી માગતી. વિરહ દૂર કરો એવું પણ સીધું નથી કહેતી. દર્શન દેજો એમ કહે છે. કારણ કે મનનો માનેલો મળી જાય તો વિરહ ક્યાં રહે? પદમાં હો મેં વારી જાઉં પણ વારંવાર આવે છે. દુઃખ છે છતાં ઓવારી જાય છે. જેને કારણે મન તપે છે એના પર જ વારી જાય છે. આ ભક્તિની રીત છે. ફરિયાદ પણ એની પાસે. આશારો પણ એનો. વિરહ પણ એનો. મિલનની આશા પણ એની.

અને વારંવાર એ જ પ્રશ્ન, ઓધાજી વાતું કે’ને કેયે? વાત તો કૃષ્ણની છે. વાત કૃષ્ણને જ કહેવાની છે. પણ કૃષ્ણ સામે નથી એટલે ઓધવને કહેવાય છે. ભજન પણ એવું જ હોય છે. જે વાત સીધી ઈશ્વરને ન કહી શકાય એ ગાઈને કહેવાની. આ ગોપી પણ ગાઈને કહે છે. રડીને કહે છે. વિનવીને કહે છે.

અંતે આખું ભજન એક જ તરસમાં સમાઈ જાય છે જેને હૃદયે સ્વીકાર્યો છે એના વગર જીવાતું નથી અને એને ભૂલાતો પણ નથી. વિરહ શરીરને તપાવે છે, સમયને લાંબો કરે છે, આંખોને રડાવે છે; છતાં પ્રેમ ઓછો થતો નથી, ઊલટો વધુ ઊંડો ભેગવતો જાય છે. ચિત્ત એક વાર ચોરાઈ ગયું પછી એને પાછું મેળવવાની ઇચ્છા પણ રહેતી નથી; હવે તો એક જ ઇચ્છા રહે છે જે ચિત્ત લઈ ગયો છે, એ જ એક વાર આંખ સામે આવી જાય. અને કદાચ અહીં જ ગોપીનો કૃષ્ણવિરહ અને મોરારનો ગુરુવિરહ એક થઈ જાય છે. નામ કૃષ્ણનું હોય કે સદ્ગુ

જાપાનમાં અમદાવાદની મહિલા શૂટરે ભારતની આબરૂ સાચવી

ભારતને રવિવારે માત્ર બે ચંદ્રક મળ્યા અને એ બન્ને એલવેનિલ વલરિવન જેત્યા

(ડાબેથી) શૂટર વિદર્સા વિનોદ, સોનમ મસ્કર અને એલવેનિલ વલરિવન. (પીટીઆઇ)

નાગોયા (જાપાન): ભારતની ટોચની મહિલા શૂટર અને મૂળ હરિયાણાની મનુ ભાકરે જેમ ૨૦૨૪ની પેરિસ ઑલિમ્પિક્સમાં બે બ્રોન્ઝ મેડલ જીતીને સનસનાટી મચાવી દીધી હતી એમ અમદાવાદની નિશાનબાજ એલવેનિલ વલરિવને રવિવારે જાપાનના નાગોયામાં એશિયન ગેમ્સના બે સિલ્વર મેડલ જીતીને ભારતની આબરૂ સાચવી લીધી હતી. એ સિવાય ભારતને રવિવારે કોઈ મેડલ નહોતો મળ્યો, પરંતુ મહિલા તથા પુરુષ હોંડીમાં ભારતની બન્ને ટીમે વિજય મેળવ્યો હતો, મહિલા ટી-૨૦ ક્રિકેટમાં ભારતની ટીમ ફાઇનલમાં પહોંચી હતી તેમ જ બેંડમિન્ટન તથા ટેબલ ટેનિસમાં પણ ભારતીયોએ સારી શરૂઆત કરી હતી.

૨૭ વર્ષની નિશાનબાજ એલવેનિલ મૂળ તમિળનાડુની છે, પરંતુ તેનો ઉછેર અમદાવાદમાં થયો હતો. તેના પિતા આર. વલરિવન પીએચ. ડી. સ્કોલર છે અને તેની મમ્મી ડૉ. સરોજા કોલેજમાં શિક્ષિકા છે. એલવેનિલનો ભાઈ ભારતીય લશ્કરમાં અધિકારી છે. એલવેનિલ પાછલી બે એશિયન ગેમ્સમાં એકેય મેડલ નહોતી જીતી શકી, પણ આ વખતે પહેલા જ દિવસે એક ઝાટકે બે ચંદ્રક જીતી લીધા. ચીન ૧૧ ગોલ્ડ સહિત કુલ ૨૦ મેડલ સાથે મોખરે છે, જ્યારે જાપાન છ ગોલ્ડ સહિત ૨૦ મેડલ સાથે બીજા નંબરે છે. ભારત રવિવારે માત્ર બે સિલ્વર સાથે ૧૦મા ક્રમે હતું.

૨૦૨૫ની વર્લ્ડ ચેમ્પિયનશિપની બ્રોન્ઝ મેડલિસ્ટ એલવેનિલે મહિલાઓની ૧૦ મીટર એર રાઇફલ ઇવેન્ટમાં ૨૫૨.૪ પોઇન્ટ સાથે સિલ્વર મેડલ જીતી લીધો હતો. તે ગોલ્ડ મેડલ જીતનાર જાપાનની હિનાતા તાઇચી કરતાં માત્ર ૦.૬ પોઇન્ટ પાછળ રહી હતી. એ પહેલાં, એલવેનિલે સોનમ મસ્કર તથા વિદર્સા વિનોદ સાથે મળીને શૂટિંગની ટીમ સ્પર્ધામાં ભારતને

અમદાવાદની એલવેનિલ વલરિવન

રજતચંદ્રક અપાવ્યો હતો.

વડા પ્રધાન મોદીના અભિનંદન

વડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોદીએ ભારતની મહિલા શૂટિંગ ટીમને અને ખાસ કરીને એલવેનિલ વલરિવનને સોશ્વલ મીડિયા પર હાર્દિક અભિનંદન આપ્યા હતા અને ભવિષ્ય માટે શુભેચ્છા આપી હતી.

એમએમએમાં સુધિકા બ્રોન્ઝ તો જીતશે જ

સ્પ્રાઇકિંગ, ટેકડાઉન, ગ્રેપલિંગ અને ગ્રાઉન્ડ ફાઇટિંગનો સમાવેશ ધરાવતી મિક્સ્ડ માર્શલ આર્ટ્સ (એમએમએ)માં ભારતની ૩૬ વર્ષની સુધિકા તારિયાલે ૬૦ કિલો વર્ગમાં મોંગોલિયાની બૈંગલમાને ૨-૦થી હરાવીને સેમિ ફાઇનલમાં પહોંચી હતી અને ટૂર્નામેન્ટના નિયમ અનુસાર સેમિમાં હારી જનાર સ્પર્ધકને બ્રોન્ઝ મળશે એ જોતાં સુધિકા આ સ્પર્ધામાં ઓછામાં ઓછો બ્રોન્ઝ મેડલ તો જીતશે જ.

એશિયન ગેમ્સની ટેબલ ટેનિસમાં ભારતના પુરુષો અને મહિલાઓ, બન્ને વર્ગની ટીમે વિજયી શરૂઆત કરી હતી. બેંડમિન્ટનમાં પી. વી. સિંધુ, ઉન્નતિ હુડા તથા તન્વી શર્માની ટીમે કઝાખસ્તાનને ૩-૦થી પરાજિત કરીને ક્વોર્ટર ફાઇનલમાં પ્રવેશ કર્યો હતો.

શેફાલીની ઐતિહાસિક સેન્ચુરી, બર્થ-ડે ગર્લ નંદનીનો બોલિંગમાં તરખાટ

ભારતીય મહિલા ટીમ તોલિંગ માર્જિનથી જીતીને ફાઇનલમાં, ગોલ્ડ મેડલ હાથવેંતમાં: નિર્ણાયક મુકાબલો

નાગોયા: ભારતીય મહિલા ટીમે અહીં એશિયન ગેમ્સ ટી-૨૦ ટૂર્નામેન્ટની સેમિ ફાઇનલમાં બાંગ્લાદેશને ૧૧૪ રનના તોલિંગ તફાવતથી હરાવીને ફાઇનલમાં પ્રવેશ કર્યો હતો. ગોલ્ડ મેડલ ભારતીય ટીમના હાથવેંતમાં છે. શેફાલી વર્મા (૧૦૦ અણનમ, ૪૯ બોલ નવ છગ્ગા, ત્રણ ચોગ્ગા) સેમિ ફાઇનલની સુપરસ્ટાર બેલાડી હતી. તે એશિયન ગેમ્સમાં સેન્ચુરી ફટકારનાર પ્રથમ મહિલા ક્રિકેટર તેમ જ જાપાનમાં સદી ફટકારનાર પ્રથમ બેટર છે. તેણે ૪૯ બોલમાં સૌથી ઝડપે સેન્ચુરી પૂરી કરવાના હરમનપ્રીતના ભારતીય વિક્રમની બરાબરી કરી છે. શેફાલી એક ટી-૨૦માં નવ સિક્સર ફટકારનાર વિશ્વની બીજી બેલાડી અને ભારતની પ્રથમ પ્લેયર છે. તેણે હરમનપ્રીત (૨૦૧૮માં ન્યૂ ઝીલેન્ડ સામે આઠ છગ્ગા)નો ભારતીય વિક્રમ તોડ્યો છે.

સ્મૃતિના ૪,૭૮૮ રન મહિલાઓ-પુરુષોમાં હાઇએસ્ટ, નંદની હેટ-ટ્રિક ચૂકી

સ્મૃતિ મંધાનાનાં ટી-૨૦ આંતરરાષ્ટ્રીયમાં કુલ ૪,૭૮૮ રન થયા છે. તેણે ન્યૂ ઝીલેન્ડની સુઝી બેટ્સ (૪,૭૫૮)નો વિશ્વવિક્રમ તોડ્યો છે. સ્મૃતિના ૪,૭૮૮ રન મહિલાઓ તેમ જ

શેફાલી વર્મા

પુરુષો, બન્નેમાં સર્વોચ્ચ છે.

શેફાલીની છેલ્લા બોલે પ્રથમ સેન્ચુરી

એ પહેલાં, ભારતે પ્રથમ બૅટિંગ લઈને ચાર વિકેટે ૧૯૫ રન બનાવ્યા હતા. બાંગ્લાદેશને જીતવા માટે ૧૯૬ રનનો લક્ષ્યાંક આપ્યો ત્યાર પછી બાંગ્લાદેશે નવ

ઓવરમાં ફક્ત ૪૮ રનમાં ચાર વિકેટ ગુમાવી દીધી હતી. એ અગાઉ, ભારતની

મેદાન પર ટ્રાઉઝર ઉતારીને ટુવાલની જેમ ગળામાં વીંટાળી દેવાની વૈભવ સૂર્યવંશીની આદત જતી જ નથી!

નવી દિલ્હી: ક્રિકેટની રમત ‘જેન્ટલમેન્સ ગેમ’ તરીકે જગવિખ્યાત છે અને એમાં ખેલાડીઓએ હંમેશાં મેદાન પર કે મેદાનની બહાર શિસ્ત જાળવવાની હોય છે અને જ્યારે ખેલાડી રાષ્ટ્ર વતી રમતો હોય ત્યારે તેણે આ બાબતમાં ખાસ તકેદારી રાખવી જોઈએ, પરંતુ ૧૫ વર્ષનો વૈભવ સૂર્યવંશી સર્વોચ્ચ સ્તરની મેયો રમતો હોવા છતાં હજી ‘છોકરમત’માંથી બહાર નથી આવી શક્યો.

વાઇરલ થયેલા એક વીડિયો મુજબ તાજેતરમાં એક ઇન્ટરનેશનલ મેચ વખતે વૈભવે મેદાન પર ભારતીય ટીમના સાથીઓ જોડે આવતી વખતે અચાનક ટ્રાઉઝર ઉતારી નાખ્યું હતું અને પછી એને ટુવાલની જેમ ગળામાં વીંટાળીને ચાલતી પકડી હતી. બીજા બધા ખેલાડીઓ ટ્રાઉઝરમાં હતા, જ્યારે એકલો વૈભવ હાફ પેન્ટમાં હતો.

વૈભવની આગળ શિવમ દુબે ચાલી રહ્યો હતો. વૈભવ ક્તારમાં મેદાન પર આવી રહ્યો હતો. પણ અચાનક તે ઊભો રહી ગયો હતો, ટ્રાઉઝર ઉતારી નાખ્યું હતું. તેની આ ઓર્થોતી હસ્તથી પાછળ આવી રહેલો પેસ બોલર યશ કાફુર ચોંકી ગયો હતો. અભિષેક શર્મા તેમ જ તિલક વર્મા પણ તેની પાછળ હતા અને તેમને પણ નવાઈ લાગી હતી.

એપ્રિલમાં આઇપીએલની એક મેચ બાદ રાજસ્થાન

રોયલ્સના વૈભવ સૂર્યવંશીએ અવોર્ડ વિતરણ સમારોહમાં પુરસ્કાર સ્વીકારીને પાછા આવ્યા બાદ મેદાન પર જ પેન્ટ ઉતારી દીધું હતું. તે હાફ પેન્ટમાં હતો અને કેટલાક લોકો તેની સામે જોયા કરતા હતા. પીઠ ક્રિકેટર સુનીલ ગાવસ્કર પણ નજીકમાં ઊભા-ઊભા તેની આ છોકરમત જોઈ રહ્યા હતા. વૈભવે ટ્રાઉઝરને ટુવાલની જેમ ગળામાં વીંટાળી દીધું હતું.

ફન વર્લ્ડ

ભાષા વૈભવ...

વિરુદ્ધ શબ્દોની જોડી જમાવો

A

B

દાતા	દેવ
દાન	ચાચક
દાની	ભાઈબાપા
દાનવ	કંજૂસ
દાદાગીરી	ભેટ

માતૃભાષાની મહેક

કવિતાની બે પંક્તિ વાર્તા કે નિબંધની બાવીસ પંક્તિઓ સામે બળુકી પુરવાર થાય છે. તન કી જાણે, મન કી જાણે, જાણે ચિત્ત કી ચોરી, વહાં કે આગે કોન છુપાવે, જાકે હાથ મેં દોરી. આ પંક્તિઓમાં તત્ત્વજ્ઞાન નજરે પડે છે. કોઈ માણસ પોતાનું શારીરિક દરદ છુપાવે તો કોઈ મનની વાત કળાવા ન દે અને કોઈ વળી ખોટા વિચારો ઉઘાડા ન પડી જાય એની તકેદારી રાખે.

ગુજરાત મોરી મોરી રે

પિતૃ તર્પણ, શ્રાદ્ધ વિધિ, અસ્થિ વિસર્જન જેવી ધાર્મિક વિધિઓ માટે પ્રખ્યાત અને ગુજરાતનું કાશી તરીકે ઓળખાતી જગ્યા કઈ?

અ) વલ્લભીપુર બ) વઢવાણ ક) બારડોલી ડ) ચાણોદ

દર્શાદે

મૂરખને મોભો નહીં, કાસદને નહીં થાક, નિંદકને લજજા નહીં, નકટાને નહીં નાક.

- લોક રચના

‘મુંબઈ સમાચાર’ના ફન વર્લ્ડમાં તમને રસપ્રદ માહિતી મળશે અને સાથે મજા પણ આવશે. પ્રત્યેક કોચડાના સાચા જવાબ આપનારા વાચકોનાં જ નામ અહીં પ્રગટ કરવામાં આવશે. વાચકોએ તેમના જવાબ ઈ-મેઇલથી મંગળવારે સાંજે ૬:૦૦ સુધી મોકલવાના રહેશે. ત્યાર પછી મોકલેલા જવાબ સ્વીકારાશે નહીં. વાચકોએ જવાબ નવા ઈ-મેઇલ funworld1822@gmail.com પર મોકલવાના રહેશે.

શબ્દલાલિત્ય

- કાન્તા ઘોરા

૧	૨	૩		૪	૫
		૬			
		૭		૮	
૯	૧૦		૧૧		૧૨
	૧૩		૧૪		૧૫
૧૬		૧૭		૧૮	
				૧૯	૨૦ ૨૧
	૨૨		૨૩	૨૪	૨૫
				૨૬	
૨૭				૨૮	

ઓળખાણ પડી ?

૧૭મી સદીમાં બાંધવામાં આવેલું અને ગોવર્ધન પરિક્રમાના માર્ગમાં આવતું કુંસુમ સરોવર કયા રાજ્યમાં છે એની ઓળખાણ પડી?

અ) ઓડિશા બ) મધ્ય પ્રદેશ ક) ગુજરાત ડ) ઉત્તર પ્રદેશ

ચતુર આપો જવાબ

માથું ખંજવાળો

‘અવેજ ખોયો આવશે’ પંક્તિમાં અવેજનો અર્થ શું થાય એ જણાવો.

અ) આળસ બ) હિંમત ક) મૂઢી ડ) અવસર

માઈન્ડ ગેમ

તિથિને અનુસરતા કેલેન્ડર અનુસાર શ્રાદ્ધના ભાદરવા મહિનાની સમાપ્તિ પછી કયા મહિનાની શરૂઆત થાય એ જાણો છો?

અ) કાર્તિક બ) શ્રાવણ ક) આસો ડ) પોષ

આડી ચાવી

૧. વણમગ્નું, જેની અપેક્ષા ન રાખી હોય તેવું (૫)

૪. S હ 1 પ હ 1 , ઠરેલપણું (૪)

૬. કા મ દે વ ની પત્ની (૨)

૭. બંધનમુક્ત (૩)

૮. હાથી (૩)

૯. દુબળા ઢોરને - -- ગામી (૨)

૧૩. પૃથ્વી (૨)

૧૪. ખાળગી, જાતને લગતું (૩)

૧૫. કવિતા (૩)

૧૬. જીસીકી --- ઉસકી ભેંશ (૨)

૧૭. વીતી ગયેલું (૩)

૧૮. ફરક, તફાવત (૨)

૨૦. અઠવાડિયાનો એક વાર (૨)

૨૨. બાળબચાં , ઓલાદ (૩)

૨૪. પ્રજા (૩)

૨૬. એક કઠોળ (૨)

૨૭. ગીરવી રાખ્યાનું લખાણ (૪)

૨૮. પારકાનું ભલું કરનાર (૫)

ફનવર્લ્ડમાં ઉમળકાભેર ભાગ લઈ સાચા જવાબ આપનારા વાચકોનાં નામ અહીં આપ્યાં છે. અભિનંદન.

(૧) પુષ્પા પટેલ (૨) તાહેર ઔરંગાબાદવાલા (૩) શીરીન ઔરંગાબાદવાલા (૪) મહેશ દોશી (૫) સુભાષ મોમાયા (૬) નીતા દેસાઈ (૭) ભરત કજરીયા (૮) ભારતી બુચ (૯) ડો. પ્રકાશ કટકીયા (૧૦) શ્રીમતી ભારતી પ્રકાશ કટકીયા (૧૧) ધીરેન્દ્ર મુલરાજ (૧૨) પ્રતીમા પમાણી (૧૩) ભામીની સંપટ (૧૪) કિશોરકુમાર જીવણદાસ વેદ (૧૫) રસિક જૂઠાણી (ટોરન્ટો-કેનેડા) (૧૬) શ્રદ્ધા આશર (૧૭) ખુશરૂ કાપડીયા (૧૮) કમલ મટાલીયા (૧૯) લજ્જતા ખોના (૨૦) મીનજી કાપડીયા (૨૧) મહેશ એન. સંઘવી (૨૨) નેહુલ એમ. સંઘવી (૨૩) જયોતી ખાંડવાલા (૨૪) નિખિલ બંગાળી (૨૫) ભાવના કર્વે (૨૬) અમીશી બંગાળી (૨૭) વર્ષા સૂર્યકાંત શ્રોફ (૨૮) નંદીલાલ એ. ગોહી (૨૯) મધુલાલ ચંદ્રશેખર માંકડ (૩૦) વીણા સંપટ (૩૧) દેવેન્દ્ર સંપટ (૩૨) અરવિંદ કામદાર (૩૩) અંજુ ટોલીયા (૩૪) મુલરાજ કપૂર (૩૫) ડાનવા સંતોકે (૩૬) નિતીન જયંતીલાલ બજરિયા (૩૭) ગિરીશ બાબુભાઈ મિસ્ત્રી (૩૮) જયવંત પદમશી ચિખલ (૩૯) નયના ગિરીશ મિસ્ત્રી (૪૦) અલકા વાણી (૪૧) જયોત્સના ગાંધી (૪૨) હીનાબેન દલાલ (૪૩) ઈનાક્ષીબેન દલાલ (૪૪) રમેશભાઈ દલાલ

શ્રીલંકા સામે ૧૦ દિવસમાં ફરી ફાઇનલ

બાંગ્લાદેશની ટીમ ૧૯૬ રનના લક્ષ્યાંક સામે માત્ર ૮૧ રનમાં ઓલઆઉટ થઈ ગઈ હતી. ફાઇનલમાં ભારતનો મુખબલો શ્રીલંકા સામે થશે. ૧૦ દિવસમાં ભારત-શ્રીલંકા ફરી ફાઇનલમાં રમશે. રવિવાર, ૧૩મી સપ્ટેમ્બરે દુબઈમાં ભારતે શ્રીલંકાને એશિયા કપની ફાઇનલમાં હરાવ્યું હતું, જ્યારે રવિવાર, ૨૦મી સપ્ટેમ્બરે ભારતે એશિયન ગેમ્સની ફાઇનલમાં એન્ટ્રી કરી હતી. આ ફાઇનલ મંગળવાર, ભાવીસમી સપ્ટેમ્બરે (સવારે ૧૦.૩૦ વાગ્યાથી) રમાશે. ■

બાંગ્લાદેશની ટીમ ૧૯૬ રનના લક્ષ્યાંક સામે માત્ર ૮૧ રનમાં ઓલઆઉટ થઈ ગઈ હતી. ફાઇનલમાં ભારતનો મુખબલો શ્રીલંકા સામે થશે. ૧૦ દિવસમાં ભારત-શ્રીલંકા ફરી ફાઇનલમાં રમશે. રવિવાર, ૧૩મી સપ્ટેમ્બરે દુબઈમાં ભારતે શ્રીલંકાને એશિયા કપની ફાઇનલમાં હરાવ્યું હતું, જ્યારે રવિવાર, ૨૦મી સપ્ટેમ્બરે ભારતે એશિયન ગેમ્સની ફાઇનલમાં એન્ટ્રી કરી હતી. આ ફાઇનલ મંગળવાર, ભાવીસમી સપ્ટેમ્બરે (સવારે ૧૦.૩૦ વાગ્યાથી) રમાશે. ■

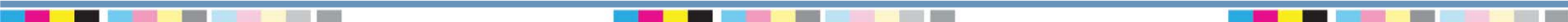
હોંકી પ્લેયર દીપિકાનો આઠ ગોલનો વિક્રમ, ભારત ૧૯-૦થી જીત્યું

કાકામીગાહારા (જાપાન): ભારતની મહિલાઓએ એશિયન ગેમ્સ હોંકીમાં ધમાકેદાર શરૂઆત કરી છે. સલીમા ટેટેના નેતૃત્વમાં ભારતે ગઈ કાલે ઉઝબેકિસ્તાનને ૧૯-૦ના વિક્રમજનક માર્જિનથી હરાવ્યું હતું. દીપિકા સેહરાવત નામની ખેલાડીએ આઠ ગોલ કર્યા હતા અને એશિયન ગેમ્સની એક મેચમાં ભારતીય મહિલા ખેલાડીઓમાં આ સર્વશ્રેષ્ઠ પર્ફોર્મન્સ છે. બાવીસ વર્ષીય ્રેા-ક્લિક સ્પેશ્વલિસ્ટ દીપિકાએ ગોલનો વરસાદ વરસાવ્યો હતો. આઠ, બાવીસ, પચીસ, તેત્રીસ, છત્રીસ, આઠત્રીસ, એકતાલીસ અને ચોપ્પનમી મિનિટમાં ગોલ કર્યા હતા. મિડફીલ્ડર હશિકા ચૌધરીએ ત્રણ ગોલ કર્યા હતા, જ્યારે નવનીત કૌર તથા લાલથન્ગલોન-ગીએ બે-બે ગોલ તેમ જ સાક્ષી રાણા, લાલરેસિયામી, બલજિત કૌર તેમ જ નેહાએ એક-એક ગોલ કર્યા હતા.

પુરુષોમાં ભારત ૧૩-૧થી જીત્યું

ભારતની મેન્સ હોંકી ટીમે અહીં રવિવારે એશિયન ગેમ્સમાં ઇન્ડોનેશિયાની ટીમને ૧-૩-૧થી પરાજિત કરીને પૂલ-એમાં ધમાકેદાર આરંભ કર્યો છે. દિલપ્રીત સિંહ નામના સ્ટ્રાઇકરે ચાર ગોલ કરીને સૌના દિલ જીતી લીધા હતા. તેની ખાસિયત એ હતી કે તેનો એકેય ગોલ કોર્નરમાં નહોતો મળ્યો, પરંતુ ચારેય ગોલ ફીલ્ડ ગોલ હતા. ■

‘મુંબઈ સમાચાર’ના ફન વર્લ્ડમાં તમને રસપ્રદ માહિતી મળશે અને સાથે મજા પણ આવશે. પ્રત્યેક કોચડાના સાચા જવાબ આપનારા વાચકોનાં જ નામ અહીં પ્રગટ કરવામાં આવશે. વાચકોએ તેમના જવાબ ઈ-મેઇલથી મંગળવારે સાંજે ૬:૦૦ સુધી મોકલવાના રહેશે. ત્યાર પછી મોકલેલા જવાબ સ્વીકારાશે નહીં. વાચકોએ જવાબ નવા ઈ-મેઇલ funworld1822@gmail.com પર મોકલવાના રહેશે.

સપ્તાહ દરમિયાન ઈક્વિટી માર્કેટની નજર ફૂડ તેલના ભાવ અને પશ્ચિમ એશિયાની સ્થિતિ પર

નવી દિલ્હી: ગત સપ્તાહે અમેરિકી પ્રમુખ ડોનલ્ડ ટ્રમ્પે સહી કરેલા રશિયા અને ઈરાન પરનાં પ્રતિબંધનાં ખરડાની અસર ઉપરાંત ફૂડતેલના ભાવ અને ભૂરાજકીય વિકાસના અહેવાલો ઉપરાંત વિદેશી સંસ્થાકીય રોકાણકારોની લે-વેચ તથા વૈશ્વિક બજારોની વધઘટ સ્થાનિક ઈક્વિટી માર્કેટનાં મુખ્ય ચાલક પરિબળો પુરવાર થશે, એવું વિશ્લેષકોનું માનવું છે.

સપ્તાહના આરંભમાં ફૂડતેલના ભાવ, વૈશ્વિક બોન્ડની ઊપજ અને પશ્ચિમ એશિયાના ભૂરાજકીય તણાવ અંગેનાં અહેવાલોની અસર જોવા મળશે. આ ઉપરાંત અમેરિકી પ્રમુખ ડોનલ્ડ ટ્રમ્પે રશિયન તેલ અને ગેસના મુખ્ય ખરીદદારો સામે ૧૦૦ ટકા સુધીની ટેરિફ લાદવાની સત્તાનું વિસ્તરણ કરીને કાયદાકીય ખરડા પર સહીસિક્કા કર્યાં છે, જેમાં ભારતની રશિયન ફૂડની નોંધપાત્ર ખરીદી થતી હોવાથી ભારતનો સંભવિત રીતે જોખમમાં મુકાયેલા દેશોમાં સમાવેશ છે, એમ ઓનલાઈન ટ્રેડિંગ અને વેલ્થ ટેક કંપની એનરીય મનીનાં ચીફ એક્ઝિક્યુટીવ ઓફિસર પોન્મુડી આરએ જણાવ્યું હતું.

નોંધનીય બાબત એ છે કે અમેરિકી પ્રમુખ ડોનલ્ડ ટ્રમ્પે રશિયા અને ઈરાનને પ્રતિબંધિત કરતા ખરડા પર હસ્તાક્ષર કર્યાં છે. જેથી મોસ્કો અને ભારત અને ચીન સહિતનાં દેશનાં ખરીદદારો સામે મોટો વેરા લાદવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવશે.

આ કાયદાનો અમલ રાષ્ટ્રપતિની સહી થયાનાં ૩૦ દિવસની અંદર અમલમાં આવશે અને તે મુજબ કાયદો અમલમાં આવતા પહેલાના ભાર મહિના દરમિયાન રશિયન ફૂડતેલ અથવા કુદરતી ગેસની

કુલ માત્રાની દૃષ્ટિએ ટોચના પાંચ ખરીદદાર દેશોમાંથી આયાત થતી ચીજવસ્તુઓ પર ૧૦૦ ટકા સુધીની આયાત જકાત લાદવી ફરજિયાત બનશે.

વર્તમાન સપ્તાહે બજારની વધઘટનો આધાર અમેરિકા-ઈરાન વચ્ચેનાં તણાવના અહેવાલ, ફૂડતેલના ભાવની વધઘટ અને અમેરિકી ટ્રેડરની ચિલડની વધઘટ પર સ્થાનિક ઈક્વિટી માર્કેટની વધઘટ અવલંબિત રહેશે, એમ રેલિગેર બ્રોકિંગનાં રિસર્ચ વિભાગનાં સિનિયર વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ અજિત મિશ્રાએ જણાવ્યું હતું.

ગત સપ્તાહે બીએસઈ બેન્ચમાર્ક સેન્સેક્સમાં ૦.૬૫ ટકા અથવા તો ૪૮૬.૮ પોઈન્ટનો અને એનએસઈ બેન્ચમાર્ક નિકેટીમાં ૦.૨૨ ટકાનો અથવા તો ૫૧.૭ પોઈન્ટનો ઘટાડો આવ્યો હતો. તેમ ફૂડતેલના ભાવમાં વધારો, અમેરિકી વ્યાજદરમાં વધારો, અમેરિકી બોન્ડની ચિલડમાં વધારો અને વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાને

કારણે વર્તમાન સપ્ટેમ્બર મહિનામાં અત્યાર સુધીમાં ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોનો રૂ. ૨૦,૯૭૪ કરોડનો ઈક્વિટીમાં ચોખ્ખો બાહ્યપ્રવાહ રહ્યો છે.

વધુમાં વર્તમાન સપ્તાહમાં રોકાણકારોની નજર ભારત, અમેરિકા અને યુરોપનાં જાહેર થનારા પીએમઆઈ ડેટા ઉપરાંત અમેરિકાના રોજગારીનાં ડેટાઓ પર રહેશે. તેમ જ સ્થાનિક સ્તરે આગામી ૨૪મી સપ્ટેમ્બરનાં રોજ થનારા એનએસઈનાં શેરના લિક્વિડિંગ પર પણ મંડાયેલી રહેશે, એમ સ્વસ્તિક ઈન્વેસ્ટમાર્ટ લિ.નાં રિસર્ચ હેડ સંતોષ મીનાએ જણાવ્યું હતું.

નોંધનીય બાબત એ છે કે બિન સંસ્થાકીય રોકાણકારો અને ક્વોલિફાઈડ સંસ્થાકીય ખરીદદારો તરફથી મળેલા બહોળા પ્રતિસાદને ટેકે નેશનલ સ્ટોક એક્સ્ચેન્જ ઈન્ડિયા લિ.નું રૂ. ૨૨,૫૬૯ કરોડનું જાહેર ભરણ બીજા દિવસે છલકાઈ ગયું હતું.

વર્તમાન નાણાકીય વર્ષમાં એનએમડીસીનું આયર્ન ઓરનું ઉત્પાદન છ કરોડ ટન સુધી પહોંચવાની શક્યતા

નવી દિલ્હી: વર્તમાન નાણાકીય વર્ષમાં એનએમડીસી આયર્ન ઓરનું ઉત્પાદન છ કરોડ ટન સુધી પહોંચવાની કંપની વ્યૂહરચના ઘડી રહી હોવાનું કંપનીના અધ્યક્ષ અમિતવા મુખરજીએ જણાવ્યું હતું.

વર્તમાન નેશનલ સ્ટીલ પોલિસી અંતર્ગત આગામી વર્ષ ૨૦૩૦-૩૧ સુધીમાં સ્થાનિકમાં સ્ટીલ ઉત્પાદન ક્ષમતા ૩૦ કરોડ ટન સુધી પહોંચાડવાનો લક્ષ્યાંક રાખવામાં આવ્યો છે. નોંધનીય બાબત એ છે કે એનએમડીસી દેશની અગ્રણી આયર્ન ઓર ઉત્પાદક કંપની છે અને કંપનીએ આ સમયગાળા દરમિયાન ઉત્પાદન ૧૦ કરોડ ટન સુધી પહોંચાડવાની નેમ ધરાવે છે.

ગત નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬માં એનએમડીસીનું ઉત્પાદન પાંચ કરોડ ટનની સપાટી પાર કરી ગયું હતું અને કંપનીએ હાલની ખાણો અર્થાત્ એનએમડીસી મારફતે ઉત્પાદન છ કરોડ ટન સુધી પહોંચાડવાની યોજનાનો આકર્ષક અમલ કરી રહી છે. જેમાં એનએમડીસી અને સીએમડીસી લિ.નાં

સંયુક્ત સાહસની અસ્ક્યામતોનો પણ સમાવેશ થશે, જેને પરિણામે વાર્ષિક ધોરણે ઉત્પાદનમાં ૨૦ ટકા જેટલી વૃદ્ધિ જોવા મળશે, એમ કંપનીના એક અધિકારીએ જણાવ્યું હતું.

વધુમાં મુખરજીએ જણાવ્યું હતું કે કંપનીએ કેન્દ્રીય પર્યાવરણ, વન અને હવામાન પરિવર્તન મંત્રાલય સાથેની અનામતો માટે પર્યાવરણીય મંજૂરી માટે અરજી પણ કરી નાખી છે. આ સિવાય ૧૦ કરોડ ટનનાં ઉત્પાદનના લક્ષ્યાંકની દિશામાં પણ પ્રગતિ થઈ રહી છે અને એમ નિશ્ચિતપણે લક્ષ્યાંક હાંસલ કરીશું,

એમ જણાવતા તેમણે ઉમેર્યું હતું કે કેટલાંક સ્થળો પર ખાણ સંબંધિત માળખાનું નિર્માણ થઈ રહ્યું છે, જ્યારે અમુક અનામતોમાં માળખા પહેલેથી જ કાર્યરત છે. વધુમાં હાલની ખાણોની ક્ષમતા વધારવા માટે માળખાગત સુવિધાઓ વિકસાવવા (બેલ્ટ કન્વેયિંગ સિસ્ટમ્સ તેમ જ ક્ષાર અને બ્રેકર વગેરેની સ્થાપનાનો સમાવેશ થાય છે.) માટે રસ ધરાવતા પક્ષો તરફથી બિડ્ડસ મળાવવામાં આવી છે. નોંધનીય બાબત એ છે કે એનએમડીસી ભારતમાં છત્તીસગઢ (બૈલાડિલા સેક્ટર) અને કર્ણાટક

કોમોડિટીના ભાવવધારા છતાં એફએમસીજી કંપનીઓ વોલ્યૂમ વૃદ્ધિને અગ્રતાક્રમ આપી ભાવ જાળવી રાખશે

નવી દિલ્હી: પશ્ચિમ એશિયાના ભૂરાજકીય તણાવ અને અલ નિનોની અસર હેઠળ ખાંડ સહિતની કોમોડિટીના ભાવમાં વધારો થયો હોવા છતાં એફએમસીજી (ફાસ્ટ મૂવિંગ કન્ઝ્યુમર ગુડ્સ) કંપનીઓ આગામી તહેવારોની મોસમ દરમિયાન ખાસ કરીને ગ્રાહકોની માગને સુરક્ષિત રાખવા અને વપરાશી માગને ટેક વોલ્યૂમ વૃદ્ધિ જાળવી રાખવા ભાવ જાળવી રાખે તેવી શક્યતા છે.

ઉદ્યોગના અગ્રણી અધિકારીઓએ જણાવ્યું હતું કે ગત જૂન અંતનાં ત્રિમાસિકગાળામાં ઊંચા ઈનાપૂટ ખર્ચને આંશિક રીતે સરભર કરવા માટે કંપનીઓએ અંદાજે બેથી પાંચ ટકાનો વધારો કર્યો હતો અને માર્ચિન દબાણ હેઠળ હોવા છતાં તહેવારોની મોસમના અંત પહેલા વધુ વધારો કરે તેવી શક્યતા નથી જણાતી. હાલમાં એફએમસીજી ક્ષેત્ર વૈશ્વિક બજારોમાં ભૂરાજકીય વિશ્લેષો અને પૂરવઠાની ચિંતાઓ વચ્ચે ખાસ કરીને પેટેજિંગમાં વપરાતા ખાદ્યતેલ, કોકી, કોકો, ફૂડતેલ અને તેનાં ડેરિવેટીવ્સ જેવાં મુખ્ય ઈનાપૂટ ખર્ચમાં તીવ્ર વધારા સાથે નવાં ખર્ચનાં દબાણના પડકારોનો સામનો કરી રહ્યું છે.

ઘણીખરી કંપનીઓએ ખર્ચ નિયંત્રણનાં પગલાઓ અને પોર્ટફોલિયો મેનેજમેન્ટ દ્વારા કુગાવા વૃદ્ધિનો નોંધપાત્ર હિસ્સો ભોગવી લીધો છે અને માર્ચિન

પર દબાણ ઊંચું રહેવા છતાં તેઓ વોલ્યૂમ વૃદ્ધિ સલામત રાખવા તરફ વધુ ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી રહી છે, એમ ઉદ્યોગના એક અધિકારીએ જણાવ્યું હતું.

આઈટીસીનાં ખાદ્ય વિભાગના ચીફ એક્ઝિક્યુટીવ ઓફિસર અને એક્ઝિક્યુટીવ ડિરેક્ટર હેમંત મલિકે જણાવ્યું હતું કે કોમોડિટીના ભાવલક્ષી દબાણ હોવા છતાં કંપની આગામી તહેવારોની મોસમ દરમિયાન ભાવ જાળવી રાખશે. અમે ખર્ચ વ્યવસ્થાપન અને પોર્ટફોલિયો સંબંધિત પગલાં દ્વારા કાચા માલની કિંમતોમાં થયેલો વધારો અમે પોતે ભોગવીને ભાવ સ્થિર રાખવાના પ્રયાસો કરી રહ્યા છીએ.

ગત સાલ જાન્યુઆરીનાં દરમાં

ઘટાડાની અસરનો ઉલ્લેખ કરતાં મલિકે જણાવ્યું હતું કે આ પગલાંથી વિવિધ શ્રેણીઓનાં વેચાણમાં વધારો થવાની સાથે બજારની માગનો પણ ટેકો મળ્યો હતો. જોકે, તેમણે સંકેત આપ્યો હતો કે જો ખર્ચનું દબાણ ચાલુ રહેશે તો વર્તમાન નાણાકીય વર્ષમાં ઉત્તરાર્ધમાં અર્થાત્ ત્રીજા કે ચોથા ત્રિમાસિકગાળામાં ભાવ અંગેનાં નિર્ણયો પર પુનર્વિચાર કરવાની જરૂર પડે તેમ જણાય છે. મોટા ભાગની કંપનીઓએ ખર્ચમાં ઘણો વધારો થયો હોવા છતાં અત્યાર સુધીમાં ભાવમાં ત્રણથી પાંચ ટકા જેટલો નજીવો વધારો કર્યો હોવાનું તેમણે ઉમેર્યું હતું.

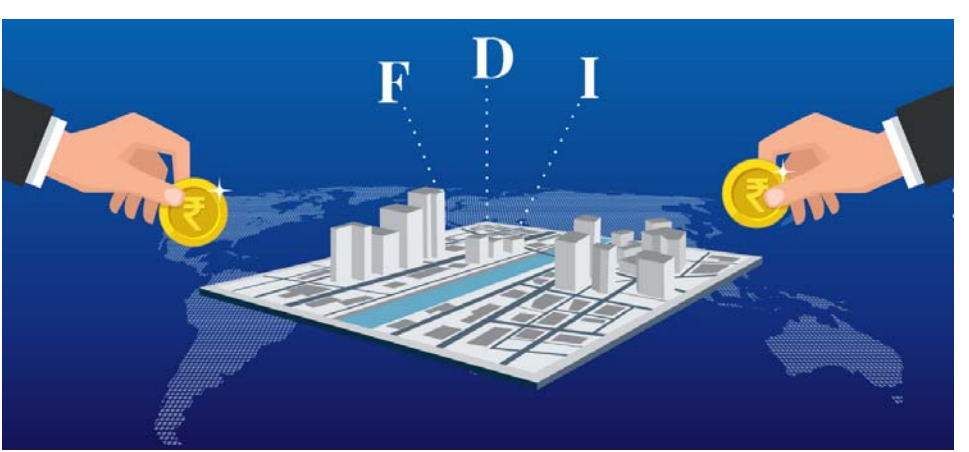
વધુમાં દેશની અગ્રણી કંપની ડાબર ઈન્ડિયાએ પણ ખર્ચને આંશિક રીતે સરભર કરવા માટે પસંદગીના ઉત્પાદનોના ભાવમાં નિયંત્રિત ધોરણે ફેરફાર કરવાની સાથે પરિસ્થિતિ પર નજર રાખી રહી છે. ડાબર

વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતા વચ્ચે ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોનો સાવચેતીનો અભિગમ: રૂ. ૨૦,૯૭૪ કરોડ પાછા ખેંચ્યા

નવી દિલ્હી: વૈશ્વિક અનિશ્ચિતતાઓ, અમેરિકી ફેડરલ રિઝર્વ દ્વારા કરવામાં આવેલો વ્યાજદરમાં વધારો, બોન્ડની ચિલડમાં વધારો ફૂડતેલમાં તેજ અને ડોલર સામે રૂપિયાની નરમાઈ જેવાં કારણોસર વિદેશી રોકાણકારોએ સાવચેતીનો અભિગમ અપનાવતા વર્તમાન સપ્ટેમ્બર મહિનામાં અત્યાર સુધીમાં ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોનો ભારતીય ઈક્વિટીમાં રૂ. ૨૦,૯૭૪ કરોડનો ચોખ્ખો બાહ્યપ્રવાહ જોવા મળ્યો છે.

નોંધનીય બાબત એ છે કે અગાઉ જુલાઈ અને ઓગસ્ટ મહિનામાં રોકાણકારો ભારતીય બજારમાં પાછા ફર્યા હતા અને અનુક્રમે રૂ. ૨૦,૨૦૦ કરોડનો અને રૂ. ૨૯,૬૩૦ કરોડનો આંતરપ્રવાહ જોવા મળ્યા બાદ પુનઃ બાહ્યપ્રવાહ જોવા મળ્યો હોવાનું સીડીએસએલએ આંકડાકીય માહિતીમાં જણાવ્યું છે. એકંદરે સપ્ટેમ્બર મહિનાની અત્યાર સુધીની વેચવાલી સાથે ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોએ વર્ષ ૨૦૨૬માં અત્યાર સુધીમાં ભારતીય ઈક્વિટીમાંથી રૂ. ૨.૪૫ લાખ કરોડ પાછા ખેંચ્યા છે, જે વર્ષ ૨૦૨૫નાં કુલ રૂ. ૧.૬૬ લાખ કરોડનાં બાહ્યપ્રવાહ કરતાં વધુ છે.

પ્રાપ્ત આંકડાકીય માહિતી અનુસાર વર્તમાન સપ્ટેમ્બર મહિનામાં ગત ૧૮મી સપ્ટેમ્બર

સુધી ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોએ ભારતીય ઈક્વિટીમાંથી રૂ. ૨૦,૯૭૪ કરોડ પાછા ખેંચ્યા છે. જોકે, પ્રાઈમરી માર્કેટમાં તેઓનું રોકાણ જળવાઈ રહ્યું છે.

એકંદરે અમેરિકી ફેડરલ રિઝર્વ દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યાજદરમાં વધારા, બોન્ડની ચિલડમાં વધારો અને ભૂરાજકીય તણાવને કારણે ફૂડતેલના ભાવમાં જોવા મળેલા વધારા અને તેને કારણે રૂપિયો નબળો પડતાં જેવાં મુખ્ય ત્રણ કારણોસર ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોની વેચવાલી રહી હોવાનું ચોઈસ વેલ્થના ચીફ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ સ્ટ્રેટેજી ઓફિસર ધીરજ ગોરે જણાવ્યું હતું.

અગ્રે ઉલ્લેખનીય બાબત એ છે કે ગત સપ્તાહે ફેડરલ રિઝર્વ વ્યાજદર વધારીને ૩.૭૫ થી ૪.૦૦ ટકા કર્યા હોવાથી ભારતીય અને અમેરિકી બોન્ડ પરની ચિલ્ડ વચ્ચેનો તફાવત સંકડાઈ જતા

ભારતીય અસ્ક્યામતો પરનું આકર્ષણ ઘટ્યું હતું. વધુમાં મધ્ય પૂર્વના દેશોનાં તણાવને કારણે ફૂડતેલના ભાવ વધીને બેરલદીઠ ૧૦૦ ડોલરની ઉપર પ્રવર્તી રહ્યા હોવાથી કુગાવાની ચિંતા ઉપરાંત ભારતનું આયાત બિલ પણ વધવાની ચિંતા સપાટી પર આવી હોવાનું જણાવતા તેમણે ઉમેર્યું હતું કે તેલના ભાવ વધવાની સાથે ગત સપ્તાહે ડોલર સામે રૂપિયામાં છેલ્લા ચાર મહિનામાં સૌથી વધુ તીવ્ર એવા ૧.૧ ટકાનું ઘોવાણ થયું હતું અને એક તબક્કે ડોલર સામે રૂપિયો સત્ર દરમિયાન ૯૬ની સપાટી પણ પાર કરી ગયો હતો.

ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોની વેચવાલી એ ફૂડતેલ અને ડોલરની તેજીને આભારી હોવાનું ઈન્વેસ્ટમેન્ટ પ્લેટફોર્મ ટ્રેકમાં ચીફ એક્ઝિક્યુટિવ ઓફિસર અને સહ સંસ્થાપક વેદાંત ગુપ્તેએ જણાવતા ઉમેર્યું હતું કે જ્યારે

ફૂડતેલના ભાવ અને અમેરિકી બોન્ડની ચિલ્ડ વધે ત્યારે માત્ર ભારતમાંથી જ નહીં પણ તમામ ઊભરતી બજારોમાંથી ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોનો બાહ્યપ્રવાહ રહેતો હોય છે.

વધુમાં જિઓજીટ ઈન્વેસ્ટમેન્ટનાં ચીફ ઈન્વેસ્ટમેન્ટ સ્ટ્રેટેજિસ્ટ વી કે વિજયકુમારે જણાવ્યું હતું કે અમેરિકા-ઈરાન વચ્ચેના વિવાદની ફૂડતેલના ભાવ પર અસર પડતાં ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોનાં આંતરપ્રવાહ પર પડી છે. ફૂડતેલની તેજી અને ૧૦ વર્ષીય બોન્ડની ચિલ્ડ વધીને પાંચ ટકા થતાં ભારતીય ઈક્વિટી અને ફોરેન પોર્ટફોલિયો ઈન્વેસ્ટરોનાં પ્રવાહ પર નકારાત્મક અસર પડી છે. જોકે, ભારતીય અર્થતંત્રમાં સ્થિરતા અને સારી વળતર વૃદ્ધિનો આશાવાદ હજી અકબંધ હોવાનું તેમણે ઉમેર્યું હતું.

આસામ સરકારની યા ઉદ્યોગ માટેની સુધારિત સ્કીમને હિસ્સેધારકોનો આવકાર

ગુવાહાટી: ગુવાહાટી ટી એસોસિયેશને આસામ સરકારની યા ઉદ્યોગ માટેની સુધારિત પ્રોત્સાહક સ્કીમને આવકારવાની સાથે સ્કીમને સિમા ચિલ્દનરૂપ નીતિવિષયક પગલાં તરીકે લેખાવી છે.

એસોસિયેશને જણાવ્યું હતું કે ‘આસામ ટી ઈન્ડસ્ટ્રીઝ સ્પેશિયલ ઈન્સેન્ટિવ સ્કીમ (એ ટીઆઈએસ આઈએસ) ૨૦૨૦’ગુવાહાટી લિલામ ચંત્રણાનું મહત્ત્વ વધશે. વધુમાં ગુવાહાટી ટી ઑકેશન બાયર્સ એસોસિયેશનનાં સચિવ દિનેશ બિહાનીએ જણાવ્યું હતું કે આમા મહત્ત્વની જોગવાઈ એ છે કે નિકાસ માટે સિંગલ ઓરિજિન આસામ ક્વોલિટી સીટીસી યા પર કિલોદીઠ રૂ. ત્રણનું પ્રોત્સાહન આપવામાં આવશે. જેથી અમુક અંશે આસામનાં સ્થાનિક ટ્રાન્સપોર્ટ ખર્ચ, કન્ટેનર રિપોઝિશનિંગ ખર્ચ અને ટર્મિનલ હેન્ડલિંગ ખર્ચ સરભર થશે. વધુમાં નોટિફિકેશનમાં મહત્ત્વની બાબત એ છે કે ગુવાહાટી ટી ઑકેશન

સેન્ટર દ્વારા વેચવાલીમાં આવતી સીટીસી યાને પ્રોત્સાહન માટે ગુણવત્તાયુક્ત સીટીસી યાની માન્યતા આપવામાં આવી છે જેનાથી સ્કીમ હેઠળ સંકળાયેલી યાને મજબૂત સ્થાન મળે છે, એમ બિહાનીએ જણાવ્યું હતું. સુધારિત સ્કીમ હેઠળ ઓર્થોડોક્સ અને સ્પેશિયાલિટી ટી ઉત્પાદનની સખલિડી જે કિલોદીઠ રૂ. ૧૦ હતી તે વધારીને રૂ. ૧૫ કરવાની સાથે વાર્ષિક મહત્તમ મર્યાદા એકમ અથવા તો બગીચાદીઠ વધારીને રૂ. એક કરોડ કરવામાં આવી છે, સત્તાવાર રીતે માયા યાનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે અને કાર્યકારી મૂડી પરનાં વ્યાજમાં

મળતી રાહત જે રૂ. ૧૫ લાખ હતી તે વધારીને રૂ. ૨૦ લાખ કરવામાં આવી છે.

સુધારિત એટીઆઈએસઆઈએસ ૨૦૨૦નું નોટિફિકેશન ગત શુક્રવારે જાહેર કરવામાં આવ્યું હતું અને તેની મુદત આગામી ૩૧મી માર્ચ, ૨૦૩૧ સુધી લંબાવવામાં આવી છે. બહાનીએ જણાવ્યું હતું કે વિશ્વના સૌથી મોટા સીટીસી યા લિલામ કેન્દ્રો પૈકી એક એવા ગુવાહાટી માટે નવી નિકાસ પ્રોત્સાહન યોજના હેઠળ લિલામના વેચાણને માન્યતા મળવાથી સંગઠિત લિલામ પ્રક્રિયામાં વધુ સહભાગીતાને પ્રોત્સાહન મળશે.

એપ્રિલથી ઓગસ્ટ દરમિયાન ભારતની બ્રિક્સ બજારોની નિકાસમાં ૩૪ ટકાની વૃદ્ધિ: ચીન મોખરે

નવી દિલ્હી: વર્તમાન નાણાકીય વર્ષમાં ગત એપ્રિલથી ઓગસ્ટ દરમિયાન ભારતની ચીન, દક્ષિણ આફ્રિકા, બ્રાઝિલ અને રશિયા ખાતેની નિકાસ ૩૪ ટકા વધીને ૧૯.૯ અબજ ડોલરની સપાટીએ રહી છે અને તેમાં પણ ચીન ખાતેની નિકાસમાં ૩૯ ટકાનો વધારો થયો છે, જે દેશનાં નિકાસ બ્લોકમાં બ્રિક્સ દેશોમાં વધતા મહત્ત્વનો નિર્દેશ આપે છે.

જેમ જેમ ભારત બ્રિક્સ જૂથ સાથેનાં સંબંધો ગાઢ બનાવી રહ્યું છે તેમ તેમ ચીન, દક્ષિણ આફ્રિકા, બ્રાઝિલ અને રશિયા જેવા મુખ્ય સ્થાપક ભાગીદારો તરફથી મજબૂત દરમિયાન ચાર મુખ્ય અર્થતંત્રોમાં ભારતની નિકાસ જે ૧૪.૯ અબજ

ચીન અને દક્ષિણ આફ્રિકાનો સમાવેશ કરતાં આ જૂથનો વર્ષ ૨૦૨૪માં વિસ્તાર કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં ઈજિપ્ત, ઈથોપિયા, ઈરાન, સંયુક્ત આરબ અમિરાત અને સઉદી અરેબિયાનો સમાવેશ થયો હતો, જ્યારે વર્ષ ૨૦૨૫માં તેમાં ઈન્ડોનેશિયા જોડાયું હતું અને ગયા વર્ષે બેલારુસ, બોલિવિયા, કઝાકિસ્તાન, ક્યુબા, મલવેશિયા, નાઈજીરિયા, થાઈલેન્ડ, યુગાન્ડા, ઉઝબેકિસ્તાન અને વિયેટનામ ભાગીદાર દેશો બન્યા હતા.

વાણિજ્ય મંત્રાલયની આંકડાકીય માહિતી અનુસાર વર્ષ ૨૦૨૫-૨૬નાં એપ્રિલથી ઓગસ્ટ દરમિયાન ચાર મુખ્ય અર્થતંત્રોમાં ભારતની નિકાસ જે ૧૪.૯ અબજ

ડોલરની હતી તે ગત એપ્રિલથી ઓગસ્ટ ૨૦૨૬-૨૭માં ૩૪ ટકા વધીને ૧૯.૯ અબજ ડોલરની થઈ હતી. તેમ જ ભારતની કુલ નિકાસમાં આ ચાર દેશોનો હિસ્સો જે ગત સાલના સમાનગાળામાં ૮.૧ ટકા હતો તે વધીને ૯.૨ ટકા થયો છે. વધુમાં બ્રિક્સનાં ચાર દેશોમાં થયેલી કુલ નિકાસમાં ચીન ખાતેની નિકાસ ગત સાલના સમાનગાળાની તુલનામાં સૌથી વધુ ૩૯ ટકા વધીને ૯.૬ અબજ ડોલરનો રહ્યો હતો, જ્યારે દક્ષિણ આફ્રિકા ખાતેની નિકાસ ૧૮ ટકાથી, બ્રાઝિલ ખાતેની નિકાસ ૧૩ ટકાથી અને રશિયા ખાતેની નિકાસ ૧૧ ટકાથી વધી હોવાનું યાદીમાં ઉમેર્યું હતું.

નિકાસકારો માટેની આરઓડીટીઈપી સ્કીમ વધુ પાંચ વર્ષ લંબાવવા વાણિજ્ય મંત્રાલયની માગ

નવી દિલ્હી: વાણિજ્ય મંત્રાલયે નિકાસકારો માટેની રેમિસન ઑફ ડ્યુટીઝ એન્ડ ટેક્સિસ ઓન એક્સપોર્ટેડ પ્રોડક્ટ્સ (આરઓડીટીઈપી) સ્કીમ જે આગામી ૩૦મી સપ્ટેમ્બરના રોજ પૂરી થઈ રહી છે તેને વધુ પાંચ વર્ષ લંબાવવા માટે વાણિજ્ય મંત્રાલય માગ કરી રહ્યું છે.

એક અધિકારીના જણાવાનુસાર આ સંદર્ભે વાણિજ્ય મંત્રાલય ખર્ચ વિભાગ (ડિપાર્ટમેન્ટ ઑફ

એક્સપેન્ટિયર) સાથે ચર્ચા કરી રહ્યું છે. નોંધનીય બાબત એ છે કે આ સ્કીમ વર્ષ ૨૦૨૧માં અમલી બનાવવામાં આવી હતી. આ સ્કીમ હેઠળ નિકાસકારોએ ગૂડ્સનાં ઉત્પાદનથી લઈને ડિસ્ટ્રિબ્યુશન સુધીની પ્રક્રિયામાં ભરેલા ટેક્સ, ડ્યુટીઝ અને લેવીઝ જેનું કેન્દ્ર, રાજ્ય અને સ્થાનિક સત્તરે રિફંડ ન મળ્યું હોય તેનું ૦૩ ટકાથી ૩.૯ ટકા સુધીનું રિફંડ આપવામાં આવે છે.

